Nagyvárad 1911. XVII. évfolyam 127. szám. Vasárnap junius 4.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

Pünkösd és kultura

Elértük ime Piros Pünkösd ünnepét és a magyar képviselőház még mindig a költségvetést tárgyalja, — jeléül annak, hogy politikai viszonyaink, a folytonos válságok után, még mindig nem tértek teljesen vissza a rendes kerékvágásba. A néhány napos pünkösdi szünet a költségvetés tárgyalásából éppen a kultuszvitát szakitotta félbe s ezért hozzuk fel ezt pünkösdi vezércikkünkben, mert ez a most folyó kultuszvita szomoru bizonysága annak, hogy törvényhozóink fejében mily szörnyü zürzavar uralkodik a vallási fogalmak tekintetében.

Akadt egy kultuszminiszterünk, aki kimerte mondani, hogy az ország a keresztény kultura alapján áll. És erre ellene támadnak sokan saját pártfelei közül is és sokan az ellenzéki szónokok közül is. Nem tetszik nekik a keresztény jelző és nem szégyenlenek támadást intézni azon intéztézmények ellen, amelyeknek feladata megerősiteni a vallásos meggyőződést és előmozditani a hitéletet.

Szomoru dolog, hogy ennyire jutottunk, de jó hogy valahára kipatiant ez is. Megszoktuk már a liberalizmus aranynapjai óta, hogy a parlamentben, mig a liberalizmusban egymást tullicitálni iparkodtak a kormánypárti és ellenzéki szónokok, azalatt csak támadásban volt része a keresztény vallásnak is intézményeinek. Védelemre csak a néppárt padjain talált.

De a folyton ismétlődő és egyre szemérmetlenebbül fellépő támadás végre felnyitotta másoknak is a szemeit. Ma már — a Justh-pártot és a demokratákat kivéve — minden párt soraiból akadnak, akik bátran sikra szállanak a vallásnak és igazainak védelmére. Apponyinak legutóbbi beszéde hitvallói cselekedet volt. Az ő példája másokat is felszólalásra birt, sőt a nagy liberális férfiaknak a beszédét is megtompitotta az.

A sajtóban is meglátszik ennek a nyoma. Egy régen nagy liberális hirben álló előkelő hirlap ime tegnap ilyen nyilatkozatra fakadt:

Lássák be, akiket illet, hogy ez az egész katholikus mozgalom védelmi szervezkedés és nem támadó. És nem is a félelem, nem a veszedelem érzete ösztökéli őket szervezkedésre, hanem a türelemvesztés, a piszkolódáson, sértegetésen, gunyolódáson, pökhendiségen, követelődzésen és fenyegetődzésen való botránkozás és elkeseredés izgatja az embereket és nógatja szervezkedésre. Illetéktelen stréberek, kapaszkodó demokraták, hatalomra vágyó szabadgondolkozóknak prédája, kapcarongya ma a katolicizmus. Ezt nem tudják eltürni az emberek. Nem tudják elviselni, hogy szégyenleniök kelljen azt, hogy a katholikus egyházban születtek. Minek szépitsük, minek takargassuk a dolgot? Ez az igazság. E kihivó had nélkül még az egyházpolitikai viharok után is elült volna minden néppárti és katholikus mozgalom. De az a frivol szellem, amely páholyokban, napilapokban, folyóiratokban, népgyüléseken, szociológusok egyesületében és még az ifjuság közt is a Galilei-körben, nem szünik meg a reakció jelszava alatt a katholicizmust ócsárolni és támadni és provokálni; ez táplálja, növeszti és gyarapitja a katholikus felekezeti szervezkedést a társadalomban.

Az idők jele, hogy ennyire jutottunk. És ha a kereszténység elkeseredett ellenségei továbbra is vakmerő módon támadják és gyalázzák hitünket, el fogjuk érni, hogy egyre több embernek lesz bátorsága nemcsak keresztlevél szerint, hanem cselekedetben, hitből sarjadzó életben is keresztényeknek vallani magát.

Utóvégre is igaza van Polónyinak,

„TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

Vasárnapról-vasárnapra.

Pünkösdi gondolatok.

Pünkösd van, szép piros pünkösd, piros, mint a felkelő napnak hajnali szép piros sugara. Pünkösd szelleme ez az életet árasztó, lelket üditő, balzsamozó hajnali piros napsugár. Piros pünkösd napján pünkösdnek ez a szelleme hassa át lelkünket. Az a szellem, mely a gyenge, tanulatlan, gyáva apostolokat, erős, hinni tudó, bátor, uttörő harcosokká formálta át, az a szellem, melynek meggyőző (és nem legyőző) ereje ezreket avatott a Mester követőivé, az a szellem, mely Saulból, az üldöző ellenségből szent Pált, a jóbarátot tudott csinálni.

Mily sokat jelent ez a szó, jóbarát.

Ma már talán nem is tudja megrezegtetni lelkünk hurját, ennek a szónak igazi értelme, nagyszerüsége, nem, mert ezek a hürök ma nem elég finomak. Ma könnyelmüen odavetjük a szót, jóbarát, pedig gyakran semmi sem köti össze a lelkünket az illetővel, csak — a kávéházi asztal . . .

Pedig mily keserüen fájó, mily durva mily barbár, mily állati volna, ha azt kellene mondani a kulturával telitett huszadik században, hogy nincs az embernek, nincs az idálnak barátja, minden csak durva önzés.

De hisz ez nem igy van, nem lehet igy még akkor sem, ha vannak egyes kulturmenschek, akik szóval, vagy praxisban ezt a »kulturegoizmust« hirdetik.

Vannak jóbarátok, a szó ideális értelmében is, akiket egymáshoz a közös eszme, az eszméhez pedig a szeretet füz. Akik szóval és tettel, egész életükkel küzdenek az ideál életén.

Az első pünkösd napján ezrek és ezrek csatlakoztak, tömörültek egymáshoz, pünkösdnek krisztusi szelleme egygyé tette őket lélekben, ezren és ezren lettek Péterek és Pálok, hüséges barátjai az eszmének és egymásnak.

Az ezerből száz és százmillió lett. És ma, tizenkilenc század multával, éppen ugy szükségünk van erre a pünkösd szellemére, mint volt akkor az apostoloknak és az első ezernek.

Ma is vannak álnok farizeusok, »feszitsd meg«-et kiáltó csőcselék és merészen küzdő meg«-et kiáltó csőcselék és merészen küzdő Saulok, *akikből azonban sohasem lesznek szent Pálok*. Ezt ökölnyi betükkel kellett volna irni azok számára, akik ölbetett kezekkel — ugy látszik — ebben a csodában reménykednek.

Es akkor, kétezer éve, nagy volt az egység, a harmonia, a szent szeretet az elsők között, akiknek lelkei resonáltak pünkösd krisztusi szellemének eddig még nem hallott hangjával.

Ha azt akarjuk, hogy ma ez a harmonia ne legyen üres frázis, ha azt akarjuk, hogy a katholicizmus ne csak a lelkek magukba mélyedő katholicizmusa legyen, akkor egy táborba kell sorakozni, csatlakozni azoknak, akiket ez a kapocs már összefüz ugyan, azonban ma égetően szükséges, hogy a kapcsot szorosabbá, jobban látathatóbbá, érzékelhetőbbé tegyük, hogy lássék a katholicizmus tömeg ereje. Ez a tábor a *Katholikus Népszövetség*.

A katholicizmus nemcsak az egyes ember saját, belső lelki életére hat elszigetelten; az olyan, mint a mágnes, melynek belső hatalmas ereje *kifelé* hatásokban, vonzásban és taszitásban nyilvánul.

S ezt a mágnest a külső, a társadalmi, a politikai élet sem szigeteli el; ellenkezőleg, nagyon is jó vezető a kifelé hatásokra, alkalmas arra, hogy ez az imponáló erő vonzását s ahol kell, taszitását gyakorolja.

Ezt a Katholikus Népszövetséget, — azt hiszem — ma már nem kell felfedezni, lehetetlen azt észre nem venni. Aki soha nem ol-

Nagy pünkösdi occasió!

Minden cikkben **versenyen kivüli olcsó árak! Cégem speciális ujdonságai: divatos** ruhaszövetek, **francia** grenadinok. **Angol** zephirek, **selymek** és ruhadiszek **Blousok**, csipke betétek és gallérok, **keztyük** és harisnyák. Vásznak, asztal és fehérnemüek, teljes **menyasszonyi** kelengyék. **Szőnyeg** és csipkefüggönyök.

Uridivat különlegességek
CZILLÉR IMRE
nagyáruháza.
271

hogy amikor a recepciót megvalósitotta a magyar törvényhozás és az alkotmány sáncai közé teljesen bevette a nem keresztenyeket, nem gondolt arra, hogy ezzel az ország keresztény jellegét megszüntesse.

Csudálatosak az isteni Gondviselés utjai. Pünkösdkor tüzes nyelvek alakjában szállott le a Szentlélek az egyszerü tanulatlan és félénk tanitványokra, lánglelke apostolokká tette őket és általuk Krisztus hitére téritette a pogány hitetlen világot. És ma, mikor a hit meggyengült sokak lelkében, az isteni Gondviselés a modern hitetlenek támadásait használja fel arra, hogy ezen támadások által nyissa fel sokak szemeit s erősitse meg őket a hitben.

A politikusainknál, valamint a közéletben szereplő férfiainknál lépten-nyomon feltünő fogyatékossága a vallási ismereteknek, valamint a parlamentben és sajtóban e kérdésekben nyilvánuló zürzavar mutatja legjobban, mily nagy szükség van arra, hogy kulturánk igazán keresztény legyen.

A keresztény kultura előharcosa ma még tartja a zászlót, magasan lobogtatja azt, de ki tudja meddig birja ellenfeleinknek, az ugynevezett szabadgondolkodóknak, szabadkőmüveseknek és az ultra liberálisoknak támadásait? De ha erős tábor gyül köréje és sokáig marad az ő kezeiben kulturánk vezetése, uj generáció nő fel s ez uj pünkösdöt fog jelenteni a magyar kulturának, a magyar közéletnek.

Ha tüzes nyelvek alakjában nem is száll ma le a Szentlélek, azért nem fogyatkoeott meg annak az ereje. Ubi vult spirat, ma is; ahol tetszik neki lelkesit, erősit ma is. Tüzet gyujt öreg lélekben is, fogékony ifju szivben is; felhasználja rendes eszközeit, a szószéket a gyóntatószéket, — de használ rendkivülieket is, parlamentet is, sajtót is repülőgépet is és javunkra forditja még ellenfeleink támadásait is.

Jöjj el Szentlélek! Gyujts világosságot az elmékben, lelkesedést a szivekben, legyen ennek az országnak kulturája igazán keresztény s élvezzék békén annak áldásait!

Dr V. Gy.

A miniszterelnök Bécsben. Gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnök ma reggel titkára, dr Bárczy István kiséretében Bécsbe érkezett. Félhivatalos jelentés szerint a miniszterelnök utazásának az a célja, hogy találkozzék a szabadságáról visszatért gróf *Aehrenthal* közös külügyminiszterrel. Valószinü azonban, hogy a miniszterelnök kihallgatáson jelenik meg a királynál is. Khuen Héderváry este utazik el szlavóniai birtokára, Nustárra, ahonnan csak a pünkösdi szünet után, szerdán tér vissza a magyar fővárosba.

A miniszterelnök fél kilenc órakor a Magyar Házból a Belvederébe hajtatott, ahol *kihallgatáson jelent meg a trónörökös előtt.* A trónörökös ezután *Montecuccoli* tengerészeti parancsnokot fogadta audiencián. A miniszterelnök visszatérr a Magyar Házba és ott fogadta gróf Aehrenthal külügyminiszter látogatását. A két államférfi egy órahosszat tanácskozott.

A magyar szabadkőmüvesség válsága

A Hungária p. és radikális irányzat.

Ismeretes már az olvasó küzönség előtt, hogy a magyar szabadkőmüvességet nagy válság fenyegeti, amely előbb-utóbb szakadásra fog vezetni. Saját jelentéseikből megállapitottuk azt, hogy a jubiláris nagygyülésen az ünnepi hangot a diszonancia kavarta meg. A harc a két irány között tovább folyik persze a kulisszák mögött a profán tömeg kizárásával. Megengedik azonban a testvérek, ha indiskrétek leszünk s eláruljuk a titkokat.

Egy szabadkőmüves lap »*Az érem két oldala*« cimen cikket közöl. A cikkben oly szépen irja le a szövetségben duló harcokat, hogy kár is volna nekünk azt bővebben ismertetni, adjuk át a szót mindjárt a cikkirónak.

»Két nyomtatvány fekszik előttünk, eleven dokumentumai a Szövetségünkben szemben álló irányzatoknak; klasszikus cáfolatai annak a kenetteljes jelszónak, hogy »keressük, ami egyesit s kerüljük ami szétválaszt.«

»Az egyik dokumentum a *Hungária* p. válasz felirata a Nagypáholy 1910 évi körlevelére; a másik *Szende* Pál tv. külön füzetben megjelent előadása az »*alkotó és romboló munkáról a szakségben*. E két nyomtatvány plasztikusan állitja elénk a konzervativ és radikális irányzat ellentétét, amelyet sokan tagadni, vagy jelentőségében kicsinyiteni szeretnének. Holott nem tudunk elképzelni hidat e kettő közt, annyira idegen világokban mozognak«.

Erdekes a dologban az, hogy a radikális szabadkőmüvesség éppen olyan taktikát fejt ki a páholyokban, aminőt követ a napisajtóban, amelyet teljesen lefoglalt, a katholikusok ellen.

---

vassa a mi ujságjainkat, az is sokat hall az ország legnagyobb szervezetéről az ellenséges sajtóból, és ha nem barátságos hangon, az is a Népszövetség érdeme.

A Katholikus Népszövetség ezernyi és ezernyi tábora hirdeti mindenütt azt a szellemet, mely egygyé, jóbaráttá tette az első ezret akkor, az első Pünkösd napján.

La Ly.

Igéretek.

Irta: Kincs István.

Szeretem az öreg asszonyokat. A gondosan lesimitott fehér szürkeség a ráncos homlok fölött, a kiégett parázs révedező szemükben, mint a lenyugvó nap után megéledő csillagok halvány engesztelő fénye, lelküknek az az édes fecsketerményzete, mely örökön vissza-vissza törekszik a már régen földult meleg családi fészekhez, az mind-mind olyan kedvessé teszi őket nekem.

Hanem ha panaszkodni kezdenek, akkor rosszabbak a Medard napi esőnél. Ez legalább elhagyja negyven nap multán s a pityergő felhőn megint áttör a mosolygó napvilág, hanem amelyik öregasszony egyszer panaszra gyujt, öreg vizözön lesz abból bizonyosan.

Tapasztalásból beszélek, mert özv. Rákossy Erzsébet éppen engem választott ki, hogy lyukat panaszkodjék valamelyik tisztességes testrészembe.

Nem tudom, mivel érdemeltem ki e hozzám való kitüntető bizalmat. Mert nem volt se rokonom, se kliensem, legfölebb egyszer-kétszer találkoztam vele a kapuszin alatt. Akkor is kitértem előle, amint már a gavallérnak hölgyek elől kitérnie muszáj. Legfölebb kalapomat emeltem meg előtte. Először voltaképpen csak megigazitottam a kalapomat, hanem ő köszöntésnek vette; kedves mosollyal viszonozta s azontul mit tehettem egyebet, megmaradtam a köszöntés mellett.

Innen számitódik a mi ismeretségünk. Miglen ezután egyszer be nem állitott az irodámba.

Szivesen fogadtam, mint afféle régi ismerősömet mindjárt helljel kináltam s megkérdeztem tőle, mivel lehetnék szolgálatára?

— Nagy az én bajom, édes tekintetes ur — fohászkodta el magát az érdemes matróna.

— Annál jobb — gondoltam magamban.

Az ügyvédi irodák a nagy bajokból mindig többet szoktak kihorgászni, mint holmi apró keblezésekből. A nagy tengerek is kövekben nevelik a halat, mint az apró birkausztatók.

Csupa fül voltam. Szemembe annyi részvétet erőltettem, hogy husz szülőnek is elég lett volna, ha mindannyian valamennyi gyereküket veszitették is volna el.

Hanem özvegy Rákossy Erzsébet egyetlen gyermekét sem siratta még, mert a házasságán kezdte.

— Aldott jószivü ember volt az én Rákossy Marcim, hogy az Uristen haló poraiban is nyugosztalja.

— Ammen — feleltem én rá s vártam, mi következik tulajdonképpen mindebből.

Hát az következett, hogy az öregasszony elmondta, minemü és rendü jó tulajdonságai valának az ő urának.

Nem zavartam. A jó elbeszélőt kár megakasztani, különben belezavarodik, előlről kezdi s a végén mégsem lesz se füle se farka. Az én kliensem pedig nagyszerüen kezelte a szót. Pörgött a nyelve mint, az orsó. Kár, hogy manapság a rokka már kimegy a divatból; sok asszony veszti el benne szóbeszéd tekintetében a maga tanitó mesterét.

És özvegy Rákossy Erzsébet még hozzá tapintatos is volt. Mikor már vagy egyóra hosszat beszélt s éppen odáig ért, hogy gyereke született, akkor egyszer csak azzal vágta ketté a beszéd fonalát:

— Mára talán elég is volt már. Ha megengedi, ügyvéd ur, holnap folytatom.

Csöppek kezdték verni homlokomat, de nem tettem ellenvetést. A nagy baj mégis csak ott lapult a végén s minél nagyobb feneket kerit valaki a dolognak, annál magassabb lesz

Tavaszi és nyári cipőkülönlegességek
„KOBRAK"-nál
Helybeli és vidéki telefon: 847. 28 Rákóczi-ut 3.

Nevezetesen a napi sajtóban nap-nap mellett oly cikkeket jelentet meg, amelyek csak durvaságnak minősithetők. S mikor a körmére koppintanak, akkor az a válasza, hogy ő ezt csak védelemből tette. Igy folytatja a cikket:

»S csodálatos: az egyik *agressziv*, mig a másik csupán védekező, még csodálatosabb, hogy *konzervativ irányzat az, amely aggressiö* s a radikális az, amely a védelemre szoritkozik.«

»Soha alkalmasabb két nyomtatvány nem kinálkozott arra, hogy a szabadkőmüvesség egy más mellett lássa a két tábort, annak irányzatát és szellemét s ennek révén megismerje az élet minden oldalát.«

A Hungária p. csak ez év márciusában határozta el válaszfeliratát a Nagypáholy körlevelére. A páholy nyugodt hangon, de *elitélőleg* nyilatkozik a radikális óriásokról. Sehogysem akar belenyugodni abba, hogy a magyar szabadkőmüves oly térre ragadtassék, ahonnan nincs többé visszatérés.

Hogy melyik irány lesz a győztes, ma még lehetetlen megmondani. Tény azonban az, hogy a Szövetségtanácsban már a zsidók jutottak többségre s ők diktálnak. Eszmékért szövetkeznek még az ördöggel is. Tanulságos lesz tehát ezeket a tüneteket megvizsgálni.

A páholyok nem politizálnak.

Hungaria p. a Nagypáholyhoz intézett feliratában először is arról panaszkodik, hogy a páholyokban megszünt a *a testvéri szeretet melege*. A radikális elemek *a fiatalos türelmetlenség hangjával, erőnek erejével akarják a többségre ráoktrojálni* saját irányzatukat.

»Sajnálattal kell megállapitsnunk, hogy nem az összes magyar páholyokat hatja át az az egységes gondolat, hogy vallás különbségre való tekintet nélkül, de a *magyar nemzeti* irány szem előtt tartásával dolgozzunk az emberiség javára.«

»Páholyaink egyike másika a progressziv tevékenység cimén ugy vélekedik, hogy csak ők teljesitik szabadkőmüvesi kötelességüket, holott lázas tevékenységükkel akarva nem akarva élénken szitják az egyenetlenség tüzét szövetségünkben.«

»A Hungaria p. sokszor foglalkozott a progresszio feladataival . . . Amint azonban e feladatok egyike másika aktiv politikai kérdéssé vált a Hungária p. alkotmányunk rendelkezései értelmében már nem tartotta megengedhetőnek azt, hogy azokkal továbbra is foglalkozzék, ami természetesen nem lehet akadálya annak, hogy a testvérek egyenkint saját meggyőződéseiknek megfelelő küzdelmet a profán életben folytathassák.

A napi politika és a vallásügy izzó kérdéseinek — mühelyeinkben helye nincs.

Sajnálattal kell tapasztalnunk, hogy az u. n. »szövetkezett« »radikális páholyok politikai jelszavaktól vezéreltetve, mint a »status ui statu« kezdenek szerepelni és hogy a szövetség hivatalos lapja a »Kelet« szintén az általuk propagált irányt követi«.

Erre *Szende* Pál pompásan kioktatja a »gutgesinnt« páholyt.

»Minthogy a politizálás vádját leginkább a Martinovics és a többi radikális páholyok ellen intézik, helyénvaló lesz egy kis szemlét tartani a gutgesinnt páholyok munkássága felett s akkor csodálattal tapasztaljuk, hogy ezek még jobban belemásznak a politázálás kátyujába, mint az u. n. »radikális páholyok.«

Igy pl. a Nemzeti páholy az utolsó években foglalkozott az önálló nemzeti bank, az önálló vámterület és a tengerészet magyarositásának kérdésével. Ez persze nem politika. Mi azt hisszük, hogy annak a legrosszabb fajtája, mert nem átfogó nemzeti problémákat, hanem *közjogi torzsalkodásokat* akar a szabadkőmüvességbe bevinni. A Hungária páholy 1907-ben állást foglalt az általános, irás-olvasáshoz kötött egyenlő és titkos választójog mellett, valamint felekezettelen népoktatás mellett. Most ő *mégis legelől karcol a kiáltozók csoportjában és politizálásról panaszkodik.* De ha visszatekintünk a régi jó időkre, amikor még radikálizmusnak, Martinovics páholynak se hire se hamva nem volt, látjuk, hogy elődeink se voltak jobbak a Deákné vásznánál. 1893 ban a nemzetiségi kérdés és az agrárszociálizmus foglalkoztatta az összes páholyokat. Az egyházpolitikai kérdések tárgyalása is izgalomba hozta a kedélyeket.

Corvin Mátyás p. 1900 ban a járadékbirtokok, az ipar és földmüves socializmus kérdéseit vette kalapács alá.«

Szóval Szende Pál tv. volt szives minket felvilágositani arról, hogy a pp. bizony politizálnak.

Köszönjük a bizonyitékokat, majd alkalomadtán felhasználjuk.

A király nyaralása.

Bécs, junius 3.

Ő felsége számára a nyaralási programm ugy van megállapitva, hogy a király jövő szerdán költözködik át a lainzi kastélyba s julius közepéig fog a Hermes-villában lakni. Ha egyáltalán elmegy a nyáron Ischlbe, legfeljebb két hetet fog ott tölteni.

---

a torony, mit arra a hatalmas fundamentomra ráépitenek. S engem választott ki a jó asszony feltörő kosnak, ki hivatott leszek vasfejemmel a monstrumon keresztül futni.

Másnap ujból kezdtük az értekezést. Özvegy Rákossy Erzsébet ez alkalommal elért férje halálához.

Itt volnánk tehát a fordulóponton. A férj meghalt, rokonai az özvegyet becsapták s most következik az igazság, hogy élesre fent pallosával közbe üssön.

Azonban rosszul számitottam. Harmadnap fiát nevelte az özvegy, nevelte gonddal, szeretettel egy órán keresztül, mire megint csak egy igazán önfeláldozó anya képes.

Negyedik nap a fiu testileg lelkileg kifejlődött. Elvégezte a nyolcat; levizsgázott a jogból, birói pályára lépett, de nem tudja odább vinni a jegyzőségnél.

Itt elhallgatott özvegy Rákossy Erzsébet.

— Hát aztán? — biztattam én tovább.

— Nincs tovább — hajtotta le fejét megadással az öreg asszony — itt kérném ügyvéd ur, kegyes jóságát. Sok barátja van, nagy összeköttetései vannak — emelte rám fénytelen szemét az özvegy.

Azaz hogy lassan fényleni is kezdett valami benne Egy köny szivárgott ki pillái alól lassu óvatossággal.

Bosszuságomban föl akartam ugrani. De az a köny visszatartott. Négy napig traktál ez az asszony a maga elbeszélésével s a végén a nagy bajból ez sül ki, hogy protekciót kér fia számára! Semmi egyebet. Hát ne bosszantsa az a hivatásának lelkesen élő fiskálist?

Türtőztettem magamat, de némi bosszuság mégis vegyült szavaim közé, mikor azt vágtam oda:

— Még nem tett lépést senkinél?

— Nem-e? — csapta össze két fonnyadt kezét az öregasszony — pedig mennyire tettem! Jártam a képviselő urnál. Fönt kóválygottam az országházban. Voltam a törvényszéki elnöknél. A miniszter kétszer fogadott audiencián.

— Nos és?

— Valamennyien megigérték, de a fiam mégis csak birósági jegyző. Ha kiváncsi rá, holnap megint eljövök s elmondom töviről hegyire, mi mindent meg nem mozgattam fiam érdekében.

Fölszisszentem.

— Elég volt már. Mindent tudok. Most aztán maradjon veszteg, mig én nem hivatom.

Csak ez kellett volna, hogy még egy pár napomat ellopja. Beigértem neki mindent, csakhogy szabadulhassak tőle.

S böcsületemre legyen mondva, szóvá is tettem a Rákossy fiut a miniszter előtt. Képviselő koromból pertu voltam vele s igy mindjárt okosabban lehetett beszélni a nagyfejüekkel.

— Tégy valamit kegyelmes uram a Rákossy fiuval — könyörögtem neki. — Tedd meg albirónak, különben be kell zárnom az irodámat odahaza. Özvegy édesanyja mindennap zakatol rajtam.

— Jól van, majd utánanézek a dolognak — ütötte el kérésemet a megszokott formában a miniszter.

— Köszönöm, kegyelmes uram — válaszoltam én — most már biztos vagyok, hogy a fiu albiró lesz.

— Hogy lehetnél olyan biztos benne? — csudálkozott a miniszter.

— Mert nem igértél semmit, kegyelmes uram. Szegény özvegy asszonynak már kétszer megigérted s mégsem lett belőle semmi. Köszönöm a hozzám való jóságodat.

A miniszter a bajusza alá nevetett s elbocsátott.

Hazaérve a kapuszin alatt találkoztam özv. Rákossynéval.

— Szénát hoztam Pestről, Rákossyné — estem neki minden egyéb bevezetés nélkül — a fiát kinevezik.

— Megigérte a miniszter?

— Nem igérte meg — nevettem én — hanem tudom, hogy kinevezik.

Szegény özvegy keserüen rázta a fejét. Azt akarta vele mondani:

— Nekem már huszan is megigérték . . .

Nem tudta folytatni, mert én fölnyargaltam az emeletre.

Pár nap mulva az özvegy is fölnyargalt. Melle zihált a nagy megerőltetéstől, bedöntötte az ajtót s csak annyit tudott szuplája fogytán kiejteni:

— Kinevezték!

S rögtön utána elkezdett sirni.

Aprilis 8-án nyilt meg
Kálmán és Kálmán
Erdélyi Borozója
Fővárosi mintára, pazar elegánciával berendezve!
Egész éjjel francia és magyar konyha.
Kitünő erdélyi borkülönlegességek.
Nagy Sándor-utcza 4. szám.
Szolid és előzékeny kiszolgálás. 2R5
Nagy Sándor-utcza 4. szám.

Pünkösd—pünköst.

Nem akarok alkalmi cikket irni e szép nyári ünnepélyről, mikor a nap tüzes sugarai özönében folyik le a Szentlélek kiáradásának s a tüzes nyelveknek magasztos ünnepe, a kedves pünkösdi népszokásokat sem akarom fenti cim alatt a modern lélek fásuló világában felujitani, hanem a tüzes nyelvek alkalmából egy kis stylszerü nyelvészeti aprósággal a mai ideges emberek türelmét igénybe venni.

A nyelvet szereti mindenki, bravurnak tartja, ha valaki több nyelven beszél, de a nyelvészet, főleg a nyelvtan nem épen népszerü stádium.

Az »ignoti nulli cupido« féle elv ugylátszik a nagyon ismert és közönséges dolgokra is áll. Még a lateiner osztály sem érdeklődik jobban nyelvészeti dolgok iránt, mint egy egy sport ág iránt.

Pedig ép oly rejtélyes, mysztikus, mint a fizikai világ, a teremtés titkai, annak élete és keletkezése. Minden szó egy becses történeti emlék, egy néma dokumentum, mely rébusz a laikusnak, de a szakértő filológus előtt, ki a kulcsát birja, történeti kuttőnél is hecsesebb forrás. A nyelv, a szó tovább vezet benünket a hajdankorba a farahyeroglifjénél, Nabukodonozor agyag tábláinál, századokkal előbbre a történelem hajnaláig, az emberi nem ős hazájáig, az emberiség bölcsőjéig.

S ma sem tudjuk eredetét biztosan. Mesterséges emberi találmány-e vagy veleszületett képesség eredménye. Névszók voltak-e előbb vagy igék.

Egész Leibnicz—Humbold koráig kellett várni az összehasonlitó nyelvészet megszületésére, mely világot gyujtott a nyelvek kaotikus zavarában és véget vetett a nyelvek eredete feletti homálynak s annak a tévhitnek, mely a semita nyelv legősibb voltát hirdette.

Mint minden téren a nyelvezetben is a véletlen vezetett a nagy eredményre.

Hittéritők mentek Franciaországból Indiába megnyerni ezt a nagy, gazdag országot a kereszténység eszméinek. XIV. Lajos korában.

Az erős lelkü apostolok megtanulták a hinduk nyelvét, hogy áttanulmányozzák a szent Vedákat és a brahminokat meggyőzhessék. Calmette és De Pons atya e hervikus vállalkozás közben megismerte az ős szanszkrit nyelv kincseit, annak rendszerit s elküldte a francia akadémiára, melynek tudósai csodálattal látták a görög, latin, kelte, szláv, germán nyelvek ősanyját a szanszkritba és megszületett a mai modern nyelvészet, melynek a történelem is elismeri óriási fontosságát.

És itt ujból konstatálnunk kell a szerzetesek nagy érdemét, melyet a tudomány és haladás terén szereztek, midőn el kell ismernünk, hogy a mai nyelvészet alapvetői munkáját is ők végezték.

A pünkösd szó etymológiája elárulja, hogy azt a görögből vettük. Az egyház régi nyelve a görög volt, de régente Róma—Szerbia hazánkhoz tartozván, a görög császársággal és Bizanccal élénkebb összeköttetésben voltunk, mint a nyugattal. Annyit jelent a görög pentekoszti szó, hogy negyvenedik t. i. nap husvét után. Összevonás és hangváltozás utján lett a régi alakból pinkesot, majd a mai pünkösd. A régi irodalomban e en két formában jön elő pynkest (l. Erdy kodex) és pinkost, (l. Döbrentey-kodex.) Sajátságos, hogy ma is két formában irják: pünkösd és pünköstnek épugy mint a keresztény és keresztyén szó változatot.

Nem találom racionális dolognak, hogy inkább a régibb alakot használják most is, mint az ujabbat s hogy a t betüs formának valmi nagy karakterizáló ereje legyen; mert ha a szó eleje az átvételnél ugy átváltozhatott, hogy az *e* és *ó* hangzókból *ö* és *ő* lehetett, akkor a végső mássalhangzó is áthasonulhatott *t*-ből *d* re, nem tekintve azt, hogy a pünkösd szó kiejtése könnyebb és általánosabb az irodalomban a pünköst szó. Másra ez a variáció nem is igen jó, mint a különbség statuálásra és sajátságos, ahogy a nyelvészetben a reformáció nem ujit, hanem inkább konzervativ formákhoz ragaszkodik.

Idem.

A szöllőhegy uri betörője.

Páska Demeter a kir. ügyészség fogházában

Elegáns, intelligens uri fiatalembert tartóztatott le még tegnap este a nagyváradi rendőrség, *Páska* Demetert, aki ma már a kir. ügyészség fogházának a lakója.

Páska Demeter neve ismeretes már a Tiszántul olvasói előtt.

Nemrégen szerepelt abban a sajtóperben, melyet a mult héten tárgyaltak le a debreceni esküdtbiróságnál. Mint már megirtuk annak idején, *Herczeg* Károly nagyváradi pénzügyőri felügyelőről irt rendkivül kompromittáló dolgokat, aki ezért őt feljelentette. Az esküdtszék előtt személyesen, és oly ügyesen védekezett, hogy felmentették.

Rablókalandok.

Most azután ismét a vádlottak padjára kerül Páska Demeter. Ezt azonban körülbelül nem fogja olyan könnyen meguszni. Azzal van vádolva ugyanis, hogy a szőllőhegyen mostanában előforduló betöréses lopásokat ő követte el.

A szőllőhegyen, ahol eddig senki sem panaszkodott a közbiztonsági állapotokra, egyremásra tünedeztek el értékes holmik az ottlakóktól és ennek arányában érkeztek is a feljelentések a rendőrségre. Koppány Sándor, Mazzal Sándorné, Oskó János tettek panaszt, hogy ismeretlen tettesek betörtek a lakásukba.

A rendőrség kutatott a tettesek után, kutatásai alapján gyanuba is fogta Páska Demetert, most azután, mivel elég bizonyiték merült fel ellene, letartóztatta, az utolsó lopás elkövetése után.

Ezt a betörést Oravecz Lajos gazda házában követte el május 4-én. Beállitott Oravecz-ékhez, akinek csak a leánya volt otthon, Mariska.

Kijelentette, hogy sürgős dolga van a házinénivel, ha nincs messze, menjen érte.

A leány eleinte gyanakodott, később mégis kiment a hegyre, hogy hazahivja az anyját. Ez alatt azután el is végezte sürgős és fontos dolgát. Kifeszitette a fiókokat, aranyakat, ékszereket, és mindenféle értékes tárgyakat emelt el.

A leány leirása és az eddigi gyanuokok alapján a rendőrség tegnap le is tartóztatta Páska Demetert minden tiltakozása ellenére.

Egely rendőrfogalmazó hallgatta ki, azonban mindent tagad. Alibijét azzal akarta igazolni, hogy ő május 4 én fegyvergyakorlaton volt, mint tartalékos szakaszvezető. De többen egész határozottan állitják, hogy ő volt a tettes.

E sulyos gyanuokok alapján a rendőrség átkisérte az ügyészséghez.

Mivel pedig az Oravecz kárára elkövetett betöréses lopást, mint tartalékos katona követte el, az erre vonatkozó iratokat áttették a hadbirósághoz.

Turista vendégeinkről.

Ma este érkezett meg városunkba az országos turista-egyesület negyven tagja, hogy a város környékének és Biharmegyének természeti szépségeit megismerjék. Meleg szivvel köszöntjük falaink között a magyar turistákat. Őszintén óhajtjuk, hogy falaink között feltalálják az előretörekvés jellemző vonásait, melyek közösek az ő sportáguk ideáljával. Isten hozta őket Nagyváradra!

Pünkösd vasárnapján reggel Révre utazik a társaság, melyet a nagyváradi sportélet sok barátja elkisér, onnan délután visszatérve, az állomásról egyenesen a Püspök fürdőbe utaznak, melynek megtekintése után a Félix fürdőbe mennek vacsorára.

Hétfőn délelőtt 11 órakor a városház nagytermeben rendkivül érdekes tartalmu vándorgyülése lesz a magyar turista egyesületnek, amely nem csupán a vármegyei természeti szépségekről, hanem az alpesi turisztikáról és Magas-Ázsia nehéz kutató turáiról is fog érdekes és nálunk teljesen ismeretlen élvezetes részleteket nyujtani a közönségnek. Nagyváradnak minden szépért lelkesülő közönsége bizonyára ünnepnapnak fogja tekinteni ezt a különlegességénél fogva is érdekes ülést. Eppen az a célja az egyesületnek, hogy a turisztikának barátokat szerezzen, az egyesület tehát minden érdeklődőt szivesen lát az ülésen.

A vasuti állomáson a városi tanács megbizásából Kőszeghy József főmérnök üdvözölte vendégeinket, a nagyváradi Sport egylet részéről pedig Székely Sándor mérnök köszöntötte a sport barátait.

Az ülés elnöke dr Thirring Gusztáv hazai tudományos közéletünknek, különösen a magyar városok statisztikájának kiváló müvelője a turisztikának lelkes apostola. Városunkat s annak tisztviselői karát is ismeri s mint a főváros statisztikai hivatalának igazgatója, itt sok szives jó barátra talál.

Dr Némethy Gyulát nem kell Nagyváradon bemutatnunk. Az ő aranytolla s minden müvészi szépségért lelkesedő szive közkincs, melyet szivesen látunk és szivesen mutogatunk.

Dr Schwicker Rikárd járásbiró, a magyar alpinista gárda egyik legkiválóbb tagja, ki a magas hegyek kultuszának lelkes apostola, de egyuttal a magas hegységek veszélyeinek legjobb ismerője, kinek szava éppen azért biztosan, mert hosszu évek tapasztalataiból szürődtek le. Előadásában az alpinizmus jelentőségének tárgyalásán kivül főleg azon erkölcsi és ethikai momentumokkal fog foglalkozni, melyek az alpinisiának társaival szemben fenálló kötelességeire vonatkoznak.

Dr Princ Gyula egyetemi magántanár, a fiatal geografus és geologus nemzedék egyik legkiválóbb tagja, Lóczy Lajos egyetemi tanár nagytehetségü tanitványa. Egész fiatal korában, de alapos készültséggel utnak indult Közép-Ázsia belsejébe, ott jelentős nagy utazásokat tett olyan vidékeken, ahol előtte europai ember még alig járt. Tiász-Sár hegyóriásai között, ott ahol expediciót nem tudtak továbbitani, a fiatal magyar tudós egymaga, csak egy benszülött szolga kiséretében neki indult járhatatlannak tartott szorosoknak és dermesztő téli hi-

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a tisztelt vevőközönséget értesiteni, hogy a Szent László-tér :: Kishidfőnél 9 éve vezetett ::

vászon és fehérnemü üzletemet

folyó évi február 1-től a tulságos házbéremelés miatt a Bémer-téri gyógyszertár mellé, a volt Hegedüs János-féle üzlethelyiségbe **helyeztem át.**

Midőn a tisztelt vevőközönség eddigi szives pártfogásáért hálás köszönetemet fejezem ki, kérem ugyanazt a jövőben is, — részemről ezután is szigoru elvem marad a pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. Kiváló tisztelettel

Strohmayer Pál

Nagyvárad, Bémer-tér.

degben oly utakat tett, melyek bámulattal töltenek el, Utazásainak tudományos eredményei igen gazdagok és becsesek: élményeit egy érdekfeszitő magyar könyvben irta meg, mely minden művelt ember érdeklődésére számot tarthat; eredeti térképfelvételeit és tudományos megfigyeléseit pedig a legelőkelőbb földrajzi szakfolyóirat, a gothai Peterman's Geographische Miskilfurgen közli.

A turistákat tehát, akik annyi szépet és jót akarnak nekünk izlésükből nyujtani, lelkes szivvel veszi körül a mi megértő városi közönségünk.

Erezzék jól magukat közöttünk és vigyék el magukkal a mi jó hirünket.

A vándorgyülés napirendje a következő: Dr Thirring Gusztáv elnöki megnyitója: Céljaink és feladataink. Dr Némethy Gyula: A biharvármegyei csudavár. Dr Schwicker Richárd: Alpin-ethika és morál. Dr Prinz Gyula: Vándorlások Magas-Azsia fensikjain. Elnöki zárszó.

Tavaszi ujdonságaim
CIPŐ, KALAP
és uri divatcikkekben megérkeztek
REICHARD áruháza

UJDONSÁGOK.

Pünkösd ünnepe.

Az isteni Megváltó befejezte földi küldetését s a halálon diadalmaskodva, felszállt menyei Atyjához. Az apostolok, mielőtt szétoszlottak volna, hogy hirdessék a világ minden táján az Igét, egy házba összegyülekezének s imába merülve várták az Üdvözitő által megigért Szentlelket.

Egyszer csak tüzes nyelvek alakjában leszállott a hü tanitványokra a Szentlélek s megerősitette őket hitükben és elküldé őket az igaz, a szent tanokat hirdetni.

Es az apostolok betelvén a Szentlélekkel, különböző nyelven kezdének szólani s erőt meritettek apostoli munkájukhoz, amelyben fényes győzelmet arattak. Ahol megfordultak, nyomukban a béke, szeretet, kereszténvi hithüség virága fakadt, mely elterjedt az egész földön.

Azért ma a Szentlélek eljövetelének emlékünnepén a kupolás dómok s a szerény falusi templomok falai között egyaránt örömmel telt szivvel száll milliók ajkairól az ének:

Jöjj el Szentlélek Isten . . .

*

Pünkösd ünnepe alkalmából az összes templomokban ünnepélyes istentiszteletek lesznek.

A székesegyházban ünnep első napján reggel 9 órakor gróf *Széchényi* Miklós v. b. t. t. megyéspüspök tartja az ünnepélyes szent misét, *Grócz* Béla kanonok pedig szent beszédet tart.

Az olaszi plébánia templomban holnap, Pünkösd hétfőjén 9 órakor lesz az ünnepélyes szent mise, melyet *Imrik* S. Zoltán plébános tart

A Szent László-templomban ma, Pünkösd vasárnapján d. e. 9 órakor dr *Vucskics* Gyula esperes-plébános tartja az ünnepélyes szent misét és szent beszédet.

Az oltáregyesület ma, Pünkösd vasárnapján a Szent László templomban tartja meg a szokásos szentségimádást. Az Oltáriszentség egész nap ki lesz téve az ájtatos hivek imádására. Este 7 órakor litánia s *Bakator* József prédikál.

Pünkösd másodnapján, holnap, hétfőn az egyházmegye összes templomaiban felolvassák az uj püspöknek, grót *Széchényi* Miklósnak a hivekhez intézett szózatát.

—

* **Pünkösdi számunk**. Pünkösd ünnepe alkalmával lapunk a rendesnél jóval nagyobb terjedelemben, külön ünnepi melléklettel jelenik meg. Mai számunk főbb közleményei a következők:

Dr *Vucskics* Gyula: Pünkösd és kultura (vezércik).

Kines István: Igéretek (tárca).

La Ly: Vasárnapról-vasárnapra.

A magyar szabadkőmüvesség válsága.

Papp Jenő: Tavaszi láz.

Idem: Pünkösd—pünkösd.

A mellékleten:

Krüger Aladár: Csángó sirató (vers).

Peszeky Ferenc: Miklós püspökök Váradon.

Mányiné Prigl Olga: Vendéget várunk. Hangulatok idején. Védőbeszéd. (versek).

Dr *Zalán* János: A szerzetesekről.

Szabolcska Mihály: Csodák korában. (vers).

Kacsvinszky Andor: Az öreg gulyás.

Lenau: Három cigány (vers).

Boér Margit: A feminista.

Konc Béla: Az én tavaszom.

* **Kossuth Ferenc állapota**. Kossuth Ferenc az éjjelt nyugodtan töltötte. Délelőtt féltizenegy órakor Müller tanár látogatta meg és állapotát kielégitőnek találta. Dr Stettner Ferenc orvos, ki az oxigén belégzés esetleges alkalmazására volt Kossuth mellé rendelve, már az éjjel nem is volt Kossuth lakásán.

* **Választások a városnál**. Nagyvárad város juniusi közgyülésén ismét tömeges választások lesznek. Betöltendő lesz ugyanis a Sztarill János halála folytán megüresedett I. oszt. árvaszéki ülnöki állás, amely egyben árvaszéki elnök helyettes, az ujonnan rendszeresitett árvaszéki ülnöki állás és nyugdijazás folytán megüresedett főpénztári állás. Ezen helyek betöltése folytán bizonyára még más állások és pedig egy fogalmazó állás és több számtiszti állás üresedik meg, amelyeket szintén a csütörtöki közgyülésen töltenek be. A pályázatok határideje tegnap járt le s a következők pályáztak: *az elnök-helyettes ülnöki* állásra: Nizsalovszky Sándor tb. ülnök és Vincze Béla tarcsai jegyző és Gombay Imre nagyváradi lakos; — az uj *ülnöki* állásra: Kripka Henrik napidijas ülnök, Vince Béla jegyző, dr Fanta Róbert Adolf, dr Poynár Dezső, Gombay Imre; — a Nizsalovszky Sándor megválasztása folytán megüresedő *fogalmazói* állásra dr Poynár Dezső, Vass Arpád, Fluk Ferenc, Kolontáry János, Bige József, Gombay Imre, Egely Lajos; — a *főpénztári* ellenőri állásra pályáztak Klemenc Péter I. oszt. számtiszt, hely. ellenőr és Magyary Jenő I. oszt. számtiszt, Bármelyik választatnék meg ellenőrré egy *I. oszt. számtiszti* esetleg II. és III. oszt. számtiszti állás jut üresedésbe. Erre pályáztak: I. oszt. számtiszti állásra: Erdélyi Bernát II. oszt. számtiszt; — a II. oszt. számtiszti állásra: Kemény Zsigmond köztisztasági felügyelő, Andriska József, Kerekes Géza, Rozslay István, Banda Géza III. oszt. számtisztek; a III. oszt. számtiszti állásra: Kemény Zsigmond köztiszt. felügyelő, Andriska József szakdijnok, Vértes Bernát szakdijnok. — A két árvaszéki ülnöki állásra, a pártközi megegyezés értelmében Nizsalovszky Sándor és Kripka Henrik lesz megválasztva, tehát a többi pályázónak alig van kilátása számbavehető szavazatra. A fogalmazói állásra Egely Lajosnak van legtöbb kilátása. A főpénztári ellenőri állásra valószinüleg egyhangulag Klemens Péter jut be. Nemcsak azért, mert évekkel ezelőtt is csak egy szavazat különbséggel bukott el ezen állásnál, hanem azért is, mert két izben összesen már hét évet töltött el, mint helyettes főpénztári ellenőr s igy legilletékesebb ezen állásra, eltekintve attól, hogy pontos, megbizható és kiváló tisztviselője a városnak. Az ő megválasztása folytán megüresedő I. oszt. számtiszti állásra Erdélyi Bernát az egyedüli pályázó, aki szintén munkás, ügybuzgó tisztviselő. A II. és III. oszt. számtiszti állások betöltésénél megoszlanak a szavazatok a pályázók között.

* **A nyugdijbizottság ülése**. Nagyvárad város nyugdijbizottsága pénteken nem tarthatta meg összehivott ülését, mert a tagok nem jelentek meg kellő számmal. Több sürgős elintézendő ügy van, köztük a nyugdijalap zárszámadása, s ezért kedden, junius hó 6-án délelőtt 10 órakor tartja meg a bizottság ülését. Igy még kevesebben jönnek össze a tagok, mert délelőtt még jobban el vannak foglalva magán dolgaikkal.

* **A kamarai választások előkészitése**. A kereskedelmi és iparkamarák öt évenkint ujra alakitandók, mivel a bel- és kültagok megbizatása öt évenkint lejár. A nagyváradi kamara öt éves ciklusa ez évi október 14-én jár le, tehát még ez évben gondoskodni kell a kamarai tagok választásáról. A kereskedelmi miniszter leiratban értesiti erről Nagyvárad városát. Utasitja a várost a miniszter, hogy az ujra alakulás előmunkálataira a szükséges intézkedéseket tegye meg. Nevezetesen a központi bizottságot alakitsa meg és pedig egy tisztviselő elnökből és 3 iparos és 3 kereskedőből. A keresk. és iparkamarát pedig utasitotta a miniszter, hogy az illeték lajstromokból a választók névjegyzékét állitsa össze, külön az iparosok és külön a kereskedőkről. Bihermegyében az

Próbababákat, kerti-butorokat, gyermek-kocsikat és gyermek hajtányokat, utazó-, kézi-, piacikosarakat, kefeárukat, gyermekszékeket stb. jól olcsón és nagy választékban
JANKY ANTAL UTÓDA kishidfői
Telefon: 8. kosár- és lámpaáru-üzletében vásárolhat. Telefon: 8

alkerületek bizottságai szintén meg kell alakitani. Nagyváradon 16 kereskedő és 16 iparos beltagot, Biharmegyében pedig szintén 16 kereskedő és 16 iparos kültagot választanak.

* **Az Erdei—Gulácsy kiállitás** még csak pünkösd vasárnapján és hétfőn tekinthető meg. E kiállitáson, melynek anyagát tegnapi számunkban méltattuk, fenti két utolsó napon, *vagyis 4 én és 5 én délelőtt 11-től 1-ig* Erdei Viktor, E. Karinthy Ada, valamint Gulácsy Lajos és a régi mesterek képei közül mintegy 40 darab aukció alá bocsáttatik, mire a nagyváradi müértő közönség figyelmét itt felhivjuk.

* **A rajz és kézimunkakiállitás megnyitása.** Városszerte izléses plakátok hirdetik a gyermektanulmányi társaság rajz és kézimunkakiállitását, melyet ma délelőtt 11 órakor fog megnyitni *Hlatky* Endre főispán. A kiállitás igaván fényesnek, pompásnak igérkezik, a közs. polgári iskola majd minden termét elfoglalják a szebbnél-szebb rajzok, kézimunkák, izlésesen kiállitott, festői elrendezésben, nagyrészük a helybeli iskolák tanulóinak tehetségét, szorgalmát dicséri. Külön kiemeljük a gyermekjátékok csoportját, amelyeket a Huzella, Lőrincz és Sonnenfeld cégek rendeztek. A szebnél-szebb, müvészi játékokban bizonyára gyönyörüségét leli a kiállitást meglátogató gyermeksereg. Szintén értékes része a kiállitásnak az iparostanulók munkáinak a kiállitása, mely a helybeli iparos polgárrá készülő fiatalság ügyességét mutatja be. A mindenképen érdekes, szép kiállitás három napig lesz nyitva; felhivjuk rá olvasóink figyelmét, kiket bizonyára érdekel a gyermekek kiforratlan, de mindenesetre ügyes, tehetségre való szép munkája.

* **Ünnepély az Ezredévi-Emléktéren.** A nagyváradi izr. nőegylet nagyobbszabásu nyári ünnepélyt rendez a jövő héten, junius hó 11-én, délután és este az Ezredévi-Emléktéren. A sétatér átengedését kérték erre a célra s a városi tanács azt át is engedte, azzal a kikötéssel, hogy az ünnepély után mindent kötelesek olyan állapotba helyezni, mint a mulatság előtt van.

* **Megölte az urát.** A napokban emlitettük, hogy Hegyközkovácsi község határában egy férfi hullát találtak, mely a felismerhetetlenségig meg volt csonkitva. A hulláról megállapitotta a csendőrség, hogy itt rettenetes bünténytől van szó. Hosszas nyomozás után kiderült, hogy Jákóhodosról pár nappal ezelőtt nyomtalanul eltünt *Filipás* Lőrinc gazdálkodó. Az eltünésről Filipás felesége semmiféle felvilágositást sem tudott, vagy nem akart tudni. A csendőrség kérdésére azonban végre bevallotta, hogy férjét ő tette el láb alól. Az asszony rettenetes cselekedetét a legaprólékosabb részletekig bevallotta. E szerint Filipás Lőrincet nem egyedül ölte meg, hanem *Sipos* Bálint segitségével. Sipos már régebb idő óta folytatott szerelmi viszonyt az asszonnyal s ez a viszony tudomására jutott a férjnek, aki megtenyegette a családi béke megrontóját, hogy ne kerülgesse a háza környékét, mert meglakol érte. Sipos azonban nem hagyott fel eddigi viselkedésével, sőt, hogy akadálytalanul folytassa viszonyát, titokban elhatározta Filipás Lőrincnével együtt, hogy Filipást megölik. Rettenetes tervet készitettek a gyilkosságra. Az eltünés napján Filipás a mezőről tért volna haza, amikor Sipos megleste és orozva lelőtte. A lövés nem volt halálos és csak megsebesitette Filipást. Ekkor a gyilkos előfutott büntársával, Filipás Lőrincnével együtt és a magukkal hozott szekercékkel valósággal felmészárolták a félig halott embert. A feldarabolt hullát még a gyilkosság estéjén elszállitották a hegyközkovácsi határba ahol csak másnap találták meg az emberek. Az asszony vallomása után letartóztatták Sipos Bálintot is, aki előbb vonakodott vallomást tenni, mikor azonban szembesitették Filipásnéval, mindent bevallott. A két gyilkost ma fogják bekisérni az ügyészségre.

* **A gyulai igazgató halála.** Őszinte részvéttel értesülünk róla, hogy a gyulai rk. főgymnázium igazgatója *Tóth* Árpád f. hó 2-án hosszas betegség után meghalt. A gyulai főgimnázium még csak nyolc esztendeje áll fenn, a napokban lesz benne először megtartva az érettségi vizsgálat és ime a második igazgatója sem érhette meg ezt. Az első igazgatója, aki szervezte Békésmegyének ezt az első kulturintézetét, Szabad Endre szintén fiatalon végezte életét, most hasonló sors érte a második igazgatót is, ki évek óta tüdőbajban szenvedett, sok szenvedéstől váltotta meg a halál. Tóth Árpád 1868 nov. 7-én született. Tanulmányai végeztével az esztergomi egyházmegye növendékei közé lépett, ott szentelték pappá 1894-ben, középiskolai oklevelet szerzett s a nagyszalontai főgimnáziumnak lett tanára s onnét 1905 ben került a váradi egyházmegyébe a gyulai főgimnáziumhoz, melynek Szabad Endre halála után 1907-ben igazgatója lett. A latin és magyar nyelv tanára volt, kiváló képzettségü, jó pedagógus és buzgó pap volt. Temetése ma délután lesz, a temetési szertartás végzésére *Spett* Gyula apátkanonokot kérték fel.

* **Nem fizetik az adót.** Biharvármegyének nem egy alapja van, melyből a kiadásokat csak ugy tudják teljesiteni, hogy más alapokból vesznek kölcsön. Ezek közé az alapok közé tartozik az erdőőrzési alap is, mely a helyett, hogy növekednék, évről-évre apad, a folyton szaporodó kintlevőség miatt. Az alap 1909. évi számadása tegnap azzal a szigoru rendelettel érkezett le a belügyminisztertől, hogy az alispán hasson oda minden rendelkezésére álló törvényes eszközzel, hogy a kintlevőségek behajtása a legerélyesebben eszközöltessék.

* **Meglopott fizikai szertár.** A községi polgári fiuiskola fizikai szertartárában tolvajok jártak tegnap éjjel, akik — ugy látszik — élénken érdeklődnek a természettudományok iránt. A tudományszomjas tolvajok a szertárból elloptak egy Morse-féle távirókészüléket, szikrahányó induktort, egy elektromos csengőkészülékct s több más apróbb fizikai kisérleti tárgyakat. Az ellopott tárgyak értéke meghaladja a száz koronát. A lopást *Salamon* Ernő, polgáriskolai tanár, a fizikai laboratorium őre vette észre, aki az esetet bejelentette a rendőrségnek, mely széleskörü nyomozást inditott.

Ha kedves az élete, tartsa rendben az emésztőszerveit, mert a legtöbb betegségnek a rossz gyomor és a rendetlen emésztés az alapoka. A gyomor rendbentartására az orvosok egybehangzó véleménye szerint páratlanul áll hatására nézve a természetes **Ferenc József-keserüviz,** mely kiméletes, gyors és biztos hatása által tünik ki s melynek ezért egy háztartásban sem szabadna hiányozni. A legcsekélyebb gyomorrontás esetében is fél boros pohárnyi valódi Ferencz József-keserüvizet kell meginni, hogy a nagyobb bajnak elejét vegyük.

* **Nagyváradi tüzoltók Veszprémben.** A Pünkösdi ünnepeken Veszprémben országos tüzoltó gyülés és tüzoltó verseny lesz, amelyre az ország tüzoltósága nagy számmal sereglik össze. A nagyváradi önkéntes tüzoltóegylet is részt vesz nem csak az országos gyülésen, hanem a versenyben is. *Lukács* Odön városi tanácsnok, az önkéntes tüzoltóegylet parancsnoka tegnap utazott el a tüzoltókkal Nagyváradról Veszprémbe.

* **A fugyi Körözs-hid ügye.** *Fugyi* községe a Körözsön létesitendő hid költségeinek fedezésére 10,000 korona államsegélyt kért s ugyanekkor a hidra a vámszedési jogot is kérelmezte. A miniszter tegnap értesitette a vármegyét, hogy az államsegély ügyében ez alkalommal nem határoz. Előbb a vámszedési jog felett fog dönteni a miniszter, ezt azonban előbb a vármegyének kell kérelmezni. Ha majd a vámszedési jog megadásakor megállapitja a miniszter a hozzávetőleges bevételeket, akkor az államsegély felett is fog határozni.

x **Szülők figyelmébe!** Jól tanuló fiuknak a legnagyobb örömet azzal szerzünk, ha egy jó lövő flóbert-puskát veszünk. Hogyha jót és olcsót akarunk venni, ugy azt csak LADÁNYI JÓZSEF puskaművesnél Rákóczi-út, Moskovits-palota lehet kapni, mert nem mindegy hogy az csak flóbert legyen, mert a legtöbb szerencsétlenség a rossz és megbizhatatlan fegyverrel történik, ma már olyan egyének is árusitanak fegyvert, akik ahoz nem értenek, mert gramofon pipa és tollhoz a fegyver nem való. M. kir. lőporáruda. Telefon szám 269.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstmüves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át mig az épitkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben.

Meglepő köterejü. **Rendkivül kiadó.** **Kitünő és olcsó.**

PORTLAND-CEMENT

SCHAUMBURG-LIPPE herceg beremendi gyárából.

KONDOR DEZSŐ, Nagypiacz, FÜCHSL-PALOTA, Telefon 969.

Cementcsövek, fedéllemez, elszigetelőlemez, aszfalt és cement munka. Mintákat ingyen küld

Tudatom a n. é. közönséget, hogy a volt

Ifj. KOHN SÁMUEL-féle

üzletben meglevő árukat még csak

e hó végéig árusitom.

Tovább eladók is akár egészben, akár cikk szerinti partikban előnyösen vehetnek!

FLEGMAN.

x Néhai főtisztelendő **Makutz Ernő** hteol. könyvtárát mig a készlet tart *olcsón* kiárusitom. Benkő A könyvkeresk. Rákóci-ut 10

Ifj. Rimanóczy Kálmán
mübutorgyára
Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállitás. Egyes butordarabok avagy egész lakásberendezések, iparmüvészi tervezések és költségvetések dijmentesen eszközöltetnek. Uj szerkezetü service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos képviselete, eredeti gyári árak mellett.

x **Álmatlanság ellen** a »Certus« a legjobb, mert nemcsak a poloskát, de a petéket is megöli. Angol készitmény 80 fillér. Kapható: **az Ujvárosi drogueriában.** 22

Értesités.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk

ÓVÁRY TESTVÉREK
cég alatt.

Kiváló jóságu modern és izléses kályhálnkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tiszlelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbra is fentarta. A legdivatosabb és legegyszerü

cserépkályhàk

állandóan raktáron vannak.

Javitási munkák a legrövidebb idö alatt eszközöltetnek.
Nagybecsü megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel

Ovàry Testvérek kályhás iparosok
(Ováry Lajos utódai).
Csengeri-utca 27. szám.

x **Stern a villamos** a javitott dr Just Wolfram égőket (hisz már más nem is létezik) 20 gyertyától 50 gyertyáig szombat esti fél 7 órától vasárnap délelőtt 10 óráig Korona 2.50-ért árusitja, nagyobb vételnél engedmény Elvállal szakmájához tartozó mindennemü villamos világitási, villamos jelző csengő, telefon és villámháritó munkákat a legolcsóbb áron Bémer-tér. Telefon 556. B

Tudósitás!

Tudatni kivánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy

a tavaszi és nyári szöveteim

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállitásban is, ami a saját vezetésem alatt történik

Nagybecsü pártfogást kér

FRIEDLÄNDER
angol uri szabó cég
Nagyvárad, Szent János utca 4. sz.
Mintákkal kivánatra háznál szolgálok.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhivom figyelmüket. Okvetlen nézzék meg.

TÁTRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Törlesztéses kölcsön!
Feltételek:
Teljes árfolyam
5.65 annuitás.
LÁSZLÓ ERNÖ
bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévay-palota,
Ezredévi emlék tér sarok.

Legelegánsabb és legmodernebb
fényképek
külföldi tanulmányok és tapasztalatok alapján
Molnár Jenő
Ignianek utóda) mütermeben

Siessünk
Radó és Kertész

női divatáruházába, Kossuth-utca 2. szám,

ki leltár miatt nagy occasiót rendez, hol a következő cikkek kerülnek ***olcsón eladásra.***

Mosó grenadinok, batistok, selymek, pouplinok, ruhavásznak, francia delainok, ruha diszek és még sok más itt fel nem sorolt cikkek. — **Most sok pénzt megtakarithatunk**, ha menyasszonyi kelengyénket itt vesszük.

CZAPFALVI JÓZSEF
mázoló, épület és butorfestő
Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.
Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készitését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszertári berendezések és butorok festését, kerti butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidék megrendeléseket a legpontosabban készitek

Tisztelettel
358 **Czapfalvi József.**

SZINHÁZ.

Heti müsor:

Vasárnap délután: Babuska, Horváth Mici fellépte, este: Lord piccolo (Kisbérlet 29).

Hétfőn délután: Cigányszerelem, este Lord Piccolo.

Kedd: Lord piccolo.

Szerda: Cigányszerelem.

Csütörtök: Balga szüz. (P. Márkus Emilia vendégfellépte.)

Péntek: Boszorkány. (P. Márkus Emilia vendégfellépte.)

Szombat: Nóra (P. Márkus Emilia vendégfellépte.

Vasárnap d. u. Aranyvirág. Este Kaméliás hölgy. (Márkus Emilia vendégfellépte.)

A Lord piccolo premierje. Ma este előre áthatólag zajos sikerü estélye lesz a szinháznak. Ma mutatják be az utolsó évek operett termeseinek egyik leglátványosabb uj operettjét a világszerte nagy sikerrel bemutatott Lord piccolót. Az uj operett a legfrappánsabb angol táncoperettek közül való.

Márkus Emilia vendégestei. Márkus Emilia, a Nemzeti szinház ünnepelt nagy müvésznője a jövő hét folyamán négy estén vendégszerepel a Szigligeti szinházban. A nagy müvésznő legujabb szerepét, a Henri Bataile Balga szüzét játsza el először csütörtökön este.

Reggelizés előtt félpohár
Schmidthauer-féle
Használata valódi áldás gyomorbajosoknak, székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserüviz

Az elrontott gyomort 2–3 óra alatt teljesen rendbehozza
Kis üveg 40 fill.
Nagy üveg 60 fill.

Kapható Nagyvárad és vidékén minden gyógyszertárban és jobb füszerüzletben.

Pénteken Sardou hires látványos drámájának, a Boszorkánynak cimszerepét, szombaton legklasszikusabb alakitását Ibsen Nóráját, vasárnap este a Kaméliás hölgyet játsza. A Márkus-esték rendes helyárakkal mennek.

Olcsóbbak a helyárak. A Szigligeti szinház igazgatósága közli, hogy a nyári szezon folyamán a kőszinházban is a szinköri helyárak érvényesek mindazon az estéken, a mikor nem játszanak vendégművészek. Igy tehát a jövő héten a Cigányszerelem előadásaira már olcsóbb helyáru jegyeket adnak ki.

IRODALOM.

A X. Katholikus Nagygyülés évkönyve.

Az 1910. november havában lefolyt nagygyülés müködését ismertető könyv I. füzetét most adta ki az Országos Katholikus Szövetség, mint a nagygyülések rendezője. A 215 oldalra terjedő füzet a nyilvános ülések és a szakosztályi tárgyalások eseményeiről ad számot, már terjedelmével is igazolva azt a nagy arányu és változatos müködést, mit a magyarországi katholikusok X. nagygyülése kifejtett.

Az évkönyv közli, *Széchényi* Emil gróf elnök nagyszabásu megnyitó beszédét, mely ugy a gyülések jelentőségét, mint a Szövetség hitvallásos müködését fejtegeti; továbbá benn foglaltatnak *Csernoch* János érseknek a királyról s *Somssich* Béla grófnak a pápa tekintélyéről mondott figyelemre méltó ünnepi szónoklatai.

A II. nyilvános ülésnek tárgyait *Vay* Péter gróf ap. protonotáriusnak a vándor munkásmissiókról, *Giesiwein* Sándor dr prelátusnak az autonomia aktuális kérdéséről és *Prohászka* Ottokár püspöknek a »Hitetlen világ utjai Krisztushoz« cimen mondott beszédei adták, érdekesen fejtegetve témájukat, domboritották ki a kérdések jelentőségét.

Nagy hatásu beszédek hangzottak el az utolsó ülésen, melyen *Krüger* Aladár dr ügyész a szekularizációról, *Buttykay* Antal ferencrendi házfőnök a sajtóról szólott, végezetül pedig *Mailáth* Gusztáv Károly gróf erdélyi püspök nagy hatásu záróbeszédben vázolta a nagygyülés munkájának fontosságát.

A három irányu — hitbuzgalmi és karitativ, közmüvelődési, — sociális — szakosztályi tárgyaláson ugy a hitélet, mint a jótékonyság körébe vágó kérdéseket, továbbá a nevelési és általános müvelődési ügyeket, végül pedig a sociális tárgyu témákat minden alkalommal magas nivón álló előadásokkal terjesztették elő és szakszerü viták után emelték naggyülési határozatokká.

Az Országos Katholikus Szövetség, mint e határozatok végrehajtója, a gyülés óta lefolyt idő alatt kellőképen igyekezett azoknak érvényt szerezni s már eddig is több irányban sikerült a nagygyülés által célzott eredményeket elérnie.

Legközelebb hagyja el a sajtót a II. füzet, mely a kapcsolatosan tartott egyesületi ülésekről fog teljes képet nyujtani s azonkivül ugy a hazai, mint a külföldi lapok elhangzott véleményeiről összefoglaló képet adni.

Az évkönyv a Szövetség hivatalos helyiségében (IV., Ferenciek-tere 7. III. lépcső I. emelet 8. szám alatt) két koronáért kapható.

—

Az Élet« 23. száma a következő tartalommal jelent meg: Vasárnapi levél: A vidék dicséreti. — Modern pünkösd. Prohászka Ottokár. — A Szent-Anne-i zarándoklat. Saint Paul. — Selene. (Regény.) Orbán Dezső. Laeta Acilla. Anatole France, Dr Petrich — A Marokkói szent háboru. Fráter Aladár. — Blazsnevácz halála. Kanizsay Ferec. — Csütörtök ur. (Regény.) Chaesterton—Hévey. — Csevegés a bajokról. Janiró. — Könyvek. — Szinház. — Mozgóképek. — Szerkesztői üzenetek.

MUSCHONG BUZIÁSFÜRDŐ
BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNY VIZ
BAKTERIUM-MENTES
természetes ásványviz.
Üdit-gyógyit. **Üdit-gyógyit.**
Vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, hugykő- és fényképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kitünő hatásunak bizonyult.
Orvosilag ajánlva. **Főlerakat:**
JANKY ANTAL utóda
cégnél Nagyvárad. 203

MULATSÁG.

Verseny kuglizás és házi estély. A katholikus legény egylet saját helyiségében (Teleki-utca 13) ma, verseny kuglizást és házi estélyt rendez. A kugli verseny délelőtt fél 11 órakor kezdődik. Három dij lesz kiosztva azok közt, a kik legtöbbet ütnek. Első dij: egy pünkösdi bárány, második dij: egy gyönyörü ébresztő óra lánc nélkül, harmadik dij: egy krokodil bőr szivartárca. Egy igen érdekes dijat kap az, aki legtöbbet dob és legkevesebbet üt. A nyeremények a házi estély alkalmával lesznek kiosztva, a mely 8 órakor fog kezdődni Az érdeklődők szives megjelenését kéri a rendezőség.

SPORT.

Torna-ünnepély.

A Nagyváradi Premontrei Főgimn. Testgyakorló Köre, az összes tanulók részvételével — nagyszabásu évzáró ünnepélyt rendez, a Rhédey-kerti ujonnan épitett sporttéren.

Az ünnepély, amely érdekes és küzdelmes verseny számokkal lesz kiegészitve f. é. junius hó 11-én d. u. fél 6 órakor fog megtartatni. Mivel külön meghivók kibocsájtva nem lesznek, a főgimn. igazgatósága és ifjusága ez uton hivja meg az érdeklődőket.

Belépő dijak: Ülőhely 1 kor., állóhely 50 fillér, diákjegy 30 fillér. Jegyek előre válthatók Láng és Vidor könyvkereskedő, Dénes B. divatkereskedő uraknál, a versenynap délutánján pedig a sporttéri pénztrnál. Felülfizetéseket köszönettel fogad az ifjuság. A tiszta jövedelem a Testgyakorló Kör vagyonának gyarapitására fordittatik.

A minden tekintetben érdekesnek mutatkozó tornaünnepély sorrendje:

1. Felvonulás.
2. Himnusz.
3. Az algimnázium tagszabadgyakorlatai.
4. Sulydobás verseny.
5. Sikfutás verseny.
6. Csapattornászás 4 szeren.
7. Magasugrás verseny.
8. A felgimnázium fabot szabad gyakorlatai.
9. Távolugrás verseny.
10. Rudmagasugrás.
11. Játék.
12. 4-szer 100 méteres stafétafutás.
13. Dijak kiosztása.
14. Szózat és elvonulás.

Ezen müsor is garancia arra, hogy a váradi intelligens közönségnek egy kellemes és szórakoztató délutánt fog a főgimnázium ifjusága nyujtani.

A közönség meleg párfogásába ajánljuk ezen ritka szép ünnepélyt.

TANÜGY.

A délelőtti tanitási idő mellett.

Rendkivül fontos előterjesztéssel lépett a a nagyváradi községi tanitók nevében *Farkas* Etelka az iskolaszék elé. A sulyos érvekben bővelkedő előterjesztés azt inditványozza, hogy a nagyváradi elemi iskolákban töröljék el a délutáni tanitási időt s helyette csak délelőtt legyen előadás.

Utal arra, hogy a délutáni oktatás ugyszólván teljesen eredménytelen, a gyermek hamar kimerül már az első óra után, holott délelőtt legfeljebb a 4-ik óra után jelentkezik ez a fáradtság. A család életrendje is ezt követeli.

Azonkivül már nem egy magyarországi városban, Budapesten, Debrecenben, Szabadkán, Pécsett, Aradon stb. behozták a délelőtti tanulási időt, mindenütt a legjobb eredménnyel. Az előterjesztéshez mellékelik is a budapesti elemi iskolák egyhuzamos délelőtti órarendjét.

E fontos inditványt mindenképpen megfontolás tárgyává kell tenni, legközelebb az iskolaszék napirendjére kerül.

—

Nincs legelő nem épitenek iskolát. A magyarcsékei járás *Dékányos* községét kötelezte a közigazgatási bizottság, hogy a községben lévő iskolát a törvényes kivánalmaknak megfelelően javitsa ki. A képviselőtestület a határozatot nem foganatositotta, mire a közigazgatási bizottság háromszor egymásután rendelte el az iskola kijavitását. A legutolsó rendeletre azzal válaszolt a képviselőtestület, hogy mivel a lakosság szegény s a legelő járandósága oly kicsi, hogy a legtöbb jövedelmét képező állattenyésztést nem tudja tejleszteni, nem hozhat áldozatot az iskola érdekében sem. A képviselőtestület e határozatát a főszolgabiró tegnap terjesztette be a vármegyére és pedig azzal a véleménynyel, hogy a lakosság nem oly szegény, hogy a kiadásokat ne tudná fedezni, miért is javasolja, hogy renitenskedő képviselőtestületi tagok költségére a vármegye javittassa ki az iskolát.

Vizsgálatok a főgimnáziumban. A nagyváradi prem. főgimnáziumban a magántanulók vizsgálatai f. hó 13-án (irásbeli) és 14-én (szóbeli) tartatnak meg. A vizsgálatra 13-án reggel 8 órakor kell jelentkezni az igazgatói irodában. A szóbeli érettségi vizsgálatok a főgimnáziumban f. hó 6-án kezdődnek dr Radnai Rezső miniszteri osztálytanácsos elnöklete alatt. Nagyvárad, 1911. évi junius hó 3 *Az igazgatóság.*

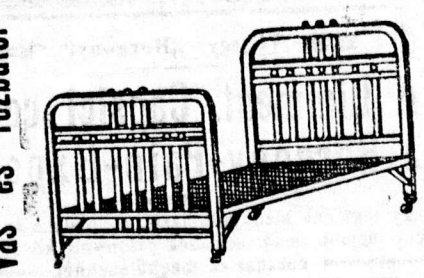
A biharpüspöki óvónő fizetése. *Széles* Eszter biharpüspöki községi óvónőt 1902-ben választották meg évi 600 korona fizetéssel és havi 12 korona dajkatartási dijjal. Azóta a megélhetési viszonyok megváltozván, az óvónő 1910-ben fizetésjavitást kért a képviselőtestülettől. A testület a kérelem teljesitését akkor elodázta és 1911-től kezdve kilátásba helyezte. Az óvónő ez évben ismét kérte a fizetésjavitást, a képviselőtestület a kérelem felett igen ridegen határozott, amennyiben kijelentette, hogy mivel 1902-ben a jelenlegi fizetésre lett megválasztva a tanitónő, köteles ezért tovább is teljesiteni kötelességét. A képviselőtestület határozatát tegnap az óvónő megtelebbezte a

közigazgatási bizottsághoz. Felebbezésében szám szerű adatokkal bizonyitja Széles Eszter, hogy a jelenlegi megélhetési viszonyok össze sem hasonlithatók az 1902 évekkel s igy méltányos és jogos a 600 korona évi fizetésnek 800 koronára leendő felemelése iránti kérelme.

Megtagadott államsegély. A sárszegi görög katholikus iskola tanitója Bokos György tanitó részére 1100 korona fizetéskiegészités és korpótlékot kért az iskola fenntartó hatóság. A kérelemre vonatkozó miniszteri rendelet tegnap érkezett le a vármegyéhez. A miniszter a kérelmet nem teljesitette. Az elutasitó határozatot azzal indokolja a miniszter, hogy az iskola nem felel meg hivatásának. A tanfelügyelő jelentése szerint nemcsak a magyar nyelvben, de más tantárgyakban sem mutatkozik előmenetel. Az iskola épülete nem megfelelő. A tanitónak nincs oklevele. A miniszter a hiányok pótlása után nem fog elzárkózni a kérelem teljesité-

[illegible]

Erdekes tárgyalás volt kitüzve tegnap d. u. 3 órára a nagyváradi esküdtszéken: a *Nagyváradi Napló* sajtópöre, melyet *Balogh* Mihály volt orsz. képviselő és neje inditottak a Napló ellen. Tavaly, mikor *Tisza* Kálmán gróf Nagyszalontán a programbeszédét mondotta, az ellentábor, igen *sulyos* érvekkel akarta a maga igazát megvédeni. — Kövekkel, záptojással és egyéb efféle sulyos argumentumokkal dobálták meg Tiszáékat. A Nagyváradi Napló az eset kapcsán azt irta, hogy a támadásban résztvett Balogh Mihály és neje is. Emiatt ők feljelentést tettek ellene. A felelősséget *Hegedüs* Nándor vállalta, azonban az esküdtszéki tárgyalás elmaradt, mert a felek tárgyalás előtt kibékültek.

Vas és rézbutor gyári raktár!

Szekrényágy 3 matraccal 19 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 5 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 686.

Tanuló fizetéssel felvétetik.

Tavaszi láz.

I.

A nap piros szikrákat gyujt az asszony selyem ruháján, amint mozdulatlanul ül a fehér kerti széken. A férfi messziről gyönyörködik a felesége szépségében; ezüstfejü lovaglóostorával félre hajtja a nehéz, virágos orgona ágakat s elmélyed az asszony gyerekes kerek arcának nézésében.

— Micsoda gyönyörüség igy, aranyos napfényben egy asszony! . . . Mintha minden illat belőle áradna szét az egész parkba . . . Irigylik tőlem, tolakodnak közelembe az ő közelségéért . . . Remek igy a tavasz, mert van az embernek valakije, egy szép asszonya, akivel végigélvezheti.

Az asszony a melléhez kapott és nehezen, mélyről köhögni kezdett.

A férfinek fejébe szaladt a vér, a szemei lázba gyultak és hevesen, hirtelen odaszaladt az asszonyhoz, mint aki dühös, hogy most elveszit valami kincset.

— Magda, óh Magda! Most tud maga beteg lenni! Most, mikor kiszabadul az emberből a fiatalság, a tüz ennyi illat, ennyi pompázó virág láttára! . . . Nem tudok örülni a tavasznak, nem tudom élvezni a szikrázó napot, a bársonyos, halk estét. Nincs aki velem járja a nagy pusztát, nincs akivel átölelve járhatnék ebben a vén, virágos parkban . . .

A kis sápadt asszony csak hallgatta a forró kitörést, lassan tágra nyilt álmatag, bus szeme és könyre fakadt.

— Hát szememre hányja Szilárd, hogy beteg vagyok? . . . Hát szép ez magától? Van lelke kinozni?

Dady Szilárd, az elegáns, sokat élt földbirtokos magához tért. Visszanyerte azt a nagyvárosi nyugodtságát, amellyel acél-redőnyt huzott érzelmei elé.

— Félre értett Magda. Én nem szemrehányást akartam tenni magának, hogy beteg s hogy igy nem tudja szebbé, szinesebbé tenni, az én tavaszi hangulatomat. Dehogy! Valami keserüség tört ki belőlem, hogy maga nem élvezheti együtt velem ezt a zsibbasztó, kellemes lázt, amely nyomában van az embernek mindenütt, ahol napfény és virág van.

— Olyan hüs, megvesztegető volt Velencében a lagunákon az est. Örökké csolnakáztunk éjjel s a mellem az ugy megfázott . . . Ugy-e Szilárd nem haragszik rám, hogy olyan könnyelmü voltam, hogy nem vettem mindég sált?

— Na látja édes, milyen hibás volt akkor is. Most meg már másfél hónapja vagyunk itthon és nem engedi magát alaposan megvizsgáltatni.

A doktor az doktor és nem valami szerelmes jogász. Itt van doktor Kolos. Hideg, nyugodt vérü ember. Nem értem ezt a tartózkodást Magda. Nem akar egészséges lenni?

— Szilárd! . . . Én, én nem akarok egészséges lenni? . . . Mikor maga ott hagyott értem egy világvárost, száz gyönyörüségével, a legénységét, a szabadságát! . . . És azt mondta nekem, mikor egy este a fényben uszó Párist néztük, egy kis sötét faluból, hogy most az élet minden szépségét bennem keresi: — én ne szeretnék felgyógyulni?

Kicsordult a könye, olyan erősen köhögött. Pici vércsepp buggyant a batiszt zsebkendőre az ajkáról. A férfi nem vette észre. Ostorával kegyetlenül csapkodta a közeli fehér liliomok fejét.

— Ne beszéljünk erről Magda. És magának nagyon árt, ha sokat beszél. Én akarom, hogy maga egészséges, piros arcu legyen, mert őrületes vágyam van ilyenkor, a forróságban, befogni a négy lovat s meg sem állni a fővárosig. Kell, hogy valaki ide kössön. És köthet-e erősebben ide valaki, mint maga.

Kezébe vette a felesége sima, törékeny kis kezét és finoman simogatni kezdte.

Az asszonynak átmelegedett ettől a pár szótól a kis szive. Odabujt a férje nagy mellére és hálásan, mosolyogva nézett rá.

— Milyen rossz is maga néha. Elfelejti még kérdezni is, hogy hogy vagyok?

— Az imént onnan az orgonabokrok közül gyönyörködtem magában. Eszembe sem jutott, hogy beteg. Csak mikor köhögni kezdett, akkor szaladt föl bennem a vér és az indulat . . . Ugye most már jobban van?

— Bizony. Az éjjel azt álmodtam, hogy földi epret szedtünk az irtásban és egész maszatos volt a képünk.

A férfi megcsókolta azt a maszatos képet. A kis asszony fáradtan hullt vissza a székbe. Ugy érezte, hogy ha most vig, beszédes, könnyen mozgó tudna lenni, akkor örökre meghóditaná ezt az embert, akinek csak alusznak a nagyvárosi, léha vágyai. De igy?

Hirtelen kigyult a szeme. Talált valami mentő, csillogó hazugságot.

— Szilárd, meglássa csak! Holnap már én szedem a virágot magának! Holnapután pedig kocsizhatunk a faluba, elmegyünk Almásra reggeli misére. Hogy fognak csodálkozni a jámborok, ha meglátják, hogy én hajtok? . . .

— Igen, de csak ugy, ha Kolos megengedi és magácska jó szinben lesz. Fölvette székestül a feleségét és bevitte a napos verándára.

II.

Harmad nap korán reggel fölhivatta az asszony az orvost a faluból. Vézna, szürke szemü ember, akinek a cipői ugy lötyögtek a lábain, mintha egy éves galucsnik volnának.

Egy pici, gyenge vérhullám szökik át fakó arcán, mikor az asszony nagyon közel hajlik hozzá beszéd közben.

— Szükségem van most a maga szavára. A becsületszavára, doktor ur, hogy mikor Szilárd ma reggel kérdezni fog engem, Ön azt fogja mondani, hogy én erős, egészséges vagyok, hogy mehetek vele.

— De nagyságos asszonyom, hisz ön még gyenge, ha egy kicsit jobban van is. Nagyon ártalmas ilyen betegnek a friss, éles reggeli levegő.

— Ne beszéljen doktor ilyen unalmas, száraz frázisokat. Akarom — követelem, hogy azt mondja!

A kis ember megijedt az asszony szenvedélyétől. Bambán, félszegül meresztette rá az üvegek mögül két szürke nagy szemét.

— Nem értem, nagyságos asszonyom — mondta zavarodottan. — Igazán nem értem, hogy mért akar hazugságba kényszeriteni?

Az asszony ajkán fáradt, kicsit keserü mosoly futott végig.

— Iha, az ön hazugsága? Hát az is hazugság . .? Attól a pár szótól ijed meg ön annyira? Hát mikor egy egész hónapot, vagy talán egy egész életet kell végighazudni nekünk, asszonyoknak? És látja mi nem ijedünk meg. S én most készülök talán a legnagyobb hazugságra: azt akarom mutatni a világnak, az uramnak, hogy az idegeimben frissen futkos a vér, a szemem ragyog, az arcom rózsaszinre pirul s be tudom járni fáradtság nélkül a platán sort.

— Nagyságos asszonyom, ön most is lázas, most is ragyog a szeme a belső tüztől. Én nem merem azt hazudni, önért, tisztán csak önért. És később ön is megvádolna, hogy én kergettem vissza a betegségbe. S engem mardosna örökké a lelkiismeret.

Magda idegesen, hevesen állt föl a fotelből.

— Nem az ön lelkiismeretéről van itt szó doktor ur, hanem az én szerelmemről. Szilárd követeli, hogy olyan legyek, mint ő. Ruganyos karral öleljem, mámoros legyek én is a tavasztól, boldog a virágzásban, illatban álló park közepén. Ude, érdekes legyek, egészséges és kacagó, derüs, meleg, mint a napfény! . . . És én nem birom tovább ezt a kétségbeesett harcot a lázitó természettel, meg a — de hiszen erről magának nem szabad volna tudni semmit. — Értem, asszonyom — mondta. És olyasmit gondolt, hogy lása! ő sokkal becsületesebb ember: — ilyen komisz, nehéz dolgot, ő soha sem kivánt a feleségétől. Gyöngéd érzelmeit néha napján egy pár cviki-puszipan szokta elhallgattatni.

Az asszony érezte, hogy ezek az intim, belső titkok, házaséletük eme rejtett baja hir-

telen kiszaladt a száján. De most már meg akarta győzni a doktort; nem ilyen finomabb, érzelmi bizonyitékkal, hanem durva, kézzel fogható módon. Odalépett a kerek mahagóni asztalhoz és reszkető, ideges kapkodással szedett föl egy pár névjegykártyát! . . .

— Meg fogja igérni kedves doktor, hogy egészségesnek mond. Meg fogja! Nézze csak ezeket a kártyákat! . . . Ah, Olvassa csak egész nyugodtan . . . Ugye azon is az áll: uj csillagok tünnek föl. Oroszok, angolok, vagy tudom is én mik. Olyanok, mint az éj: szépek és veszedelmesek . . . Látja: ilyeneket küldenek a barátai Pestről már egy hónapja. És ő mindennap elolvasta ezeket a hivogató hireket. És mindennap összehasonlitott engem azokkal a festett Gautier Margitokkal . . . És én kezdek alul maradni . . . Ma mindent, mindent meg akarok tenni, hogy visszahóditsam . . . Doktor, hozta magával a szépitőket?

Kolos szomoruan bólintott. Kihuzta zsebéből a kis üvegecskéket, apró dobozokat s átadta az asszonynak.

— Jól van asszonyom. Nem ellekezem. Ön ma mehet meghóditani a férjét, mehet a szabadba, kocsizhat vele. De félek, hogy én most a legnagyobb rosszat teszem a betegemmel, mikor engedek a szerelmes hitvesnek.

Az asszony már nem törődött vele. Oda állt a nagytükör elé s izgatottan, ügyetlenül fogott hozzá, hogy elevenebbé tegye mesterségesen az arcát, életében először. A doktor sötéten nézte, mint huzza végig ajkán a karmint, mint csöppent atropint szemébe, melytől barna keret gyürődzött a pupillára s erőszakos fénybe borult a szembogár.

— Én megyek és megteszem észrevételem a nagyságos urnak. Magda hátra sem fordult, ugy felelt, hogy jó lesz, csak siessen.

Kolosnak egy kicsit erősebben lüktetett homlokán a vér, mikor kilépett az asszony szobájából. Nyugodt idegeit nagyon hirtelen rohanta meg ez a szokatlan eset s kinozni kezdte az a gondolat, hogy mit csinál majd vele ez a hatalmas erejü, indulatos Dady, ha esetleg incidens történik az asszonnyal, ha véletlenül elájul, vagy szivgörcsöt kap az uton . . .

Lassan bekopogtatott a Szilárd ajtaján. Nem kapott választ.

— Ez még vagy alszik, vagy már a mezőt járja — gondolta s belépett a szobába.

Az asztalon egy nagy csomó virág kapta meg a figyelmét. Szépen össze volt kötve s a közepén egy fehér cédula kandikált ki. Ezt huzta ki első sorban s hüledezve olvasta:

— Kedves doktor! Ezt a bukétet adja át Magdának és mondja meg neki kiméletesen, hogy én Pestre utaztam az éjjel Dady.

— Nyomorult — mormogta csöndesen a doktor és izgatottan sietett át, az asszony lakosztálya felé, aki még mindig boldogan készül az ura meghóditására.

Papp Jenő.

NYILTTÉR.

REISZ MIKSA
butorgyára
Nagyvárad,
Rákóczi-út 14.
szám alatt
(„APOLLÓ" mellett).

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával müvészikivitelben szájpadlás nélkül is készit **kitünő hirnevü**

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sassal szemben

EGYESÜLETEK.

A régészegylet közgyülése. A bihar-megyei és nagyváradi régészeti és történelmi egylet Pünkösd hétfőn, junius 5-én délután 5 órakor a muzeum épületében rendes évi közgyülést tart. A tárgysorozat a következő: 1. Elnöki megnyitó; 2. »Szent László lovas szobrának alakja és pusztulása«. Előadás dr Karácsonyi János alelnöktől. 3. Titkári jelentés. 4. Muzeum őri jelentés. 5. A számvizsgáló jelentése. 6. Egy választmányi tag választása.

KÖZGAZDASÁG.

A miniszter adománya az érmihályfalvai állatkiállitásnak. Az érmihályfalvi vidéki gazdakör e hó első felében állatkiállitást rendez Érmihályfalván. A kiállitás költségeinek fedezésére 500 korona segélyt kértek a minisztertől. A miniszter tegnap értesitette az alispánt, hogy kivételesen 250 korona segélyt adományoz a kiállitás céljaira.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapesten

A budapesti gabonatőzsdén az irányzat lanyha volt.

Határidők záralata:

Októberi buza — — — —	11.11
Októberi rozs — — — —	9.05
Októberi zab — — — —	7.71
Juliusi tengeri — — — —	6·64
Augusztusi tengeri — — —	6 70
Augusztusi repce — — —	14·40

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény — —	825·—
Osztrák hitelrészvény — —	644.50
Jelzálogbank — — — —	483·—
Leszámitoló és pénzváltó —	560·—
Salgótarjáni kőszén — —	659·—
Osztrák államvasut részvény —	739·—
Közuti vasut — — — —	754·50
Rimamurányi vasmü — —	682·—
Városi vasut — — — —	389·—
Beocsini cement — — —	—.—
Magyar bank és keresk. r. t. —	740 50

A szerkesztésért felelős:
Dr VUCSKICS GYULA

TÁTRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és mülakatos munkákat, vizvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőmüveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ

Málnási borviz

10 liter szállitásnál, 1 liter 24 fillér házhoz szállitva.

Kitünő gyógy és üditő viz. Gazdag a széntartalomban, elősegiti az emésztést, megszünteti a gyomorégést. Hülés és köszvény ellen nagyon ajánlható. FŐRAKTÁR:

Mózes Áron, Kolozsvári-utca 104. sz.

Kapható minden üzletben. Vidéki rendelések gyorsan eszközöltetnek. Egészségesnek borral, gyenge gyomrunak tisztán.

Telefon 1073. Telefon 1073.

Védjegy: „Horgony"

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régjónak bizonyult háziszer, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvénynél, csúznál és meghüléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisitványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony" védjegygyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—.80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr Richter gyógyszertára az „Arany oroszlánhoz", Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY" árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház. **Figyeljen az árakra.**

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomitó	38 kr.
1 » francia szájviz	25 »	1 tégely Margit crém	40 »
1 » száj szagtalanitó	50 »	1 » Diana crém	65 »
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 »	1 drb Dianna szappan	65 »
3 » Thymol »	20 »	1 dob Lickner puder	38 »
1 » Stomatin »	20 »	1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »
1 » tégely Odontin fogpaszta	55 »	1 üveg amerikai petrol	50 »
1 drb Odontin betét	35 »	1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — »
1 üveg Picavan	98 »	1 fekete champos	12 »
1 üveg Bay Rum	35 »	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »
1 » Jera viollette brillantin	30 »	3 drb francia ibolya szappan	50 »
1 » francia brillantin	15, 22, 35 »	1 » Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 »
1 » folyékony brillantin	50 »	1 » » Speick szappan	28 »
1 » valódi dió olaj	15 »	1 » Windsor szappan	38 »
1 » » » » kivonat	75 »	1 tubus kaloderma	28 »
1 drb bajuszkötő	15, 20 35 »	1 » Beloderma kézfinomitó	
		1 üvegtégely tejcrém	20 »

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 Gillette utánzatu borotva készülék	1 » 50 »
1 valódi serte hajkefe	70 »
1 dublé bajuszkefe	20 »
1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 körömkefe	05 »
1 surolókefe óriási	20 »
1 surolókefe kisebb	10 »
12 drb Royal angol cipő crém	96 »
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » cipőfényesitő flanel	20 »
1 » Jurigatem Zománc	30 »
1 mtr vörös gumicső	60 »
Egynegyed Ko Brunz watta	35 »

305

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemü betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

Eredeti svédgyártmányu

nyersolajmotorok és csèplőkészletek

Benzin- és szivógázmotorok, lokomobilok.

Malomberendezések

Olcsó és biztos üzem. Legmesszebbmenő jótállás. Kedvező fizetési feltételek. Költségvetés és mérnöki kiküldetés dijtalan. — Használt, gyárilag kijavitott gőzcséplőkészletek.

A Budapesti Szivattyu- és Gépgyár Részvénytársaság mintaraktára

Gőz- és kocsifecskendők, kutszivattyu. Városi, gazdasági, tüzoltó- és motoros szivattyuk.

Famegmunkàló gèpek, épitési és szállitó eszközök.

Mindennemü gazdasági gépek

szerszámok, gépolajok, kenőanyagok és müszaki cikkek raktára.

Nagyváradi Gép- és Műszaki Vállalat:

ACZÉL VIKTOR

Nagyvàrad, Kossuth-utca 7. sz.

Allandó gépkiállitás. **Telefon-interurbán: 10—74.** **Kérjen dijtalan árjegyzéket és ajánlatot.**

FÉLIX GYÓGYFÜRDŐ

Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrás, viz hőfoka 5[illegible]° Celsius. Gyógyjavallat fürdő alakjában, csúz (reuma) és köszvény ellen. Női betegségeknél, idült méh és petefészek gyulladások, méh-hurut, medencebeli sejtszövetlob és izzadmányoknál. Ivógyógymód alakjában, idült gyomorbántalmaknál, makacs székrekedésnél, máj és epehólyag betegségeknél, sárgaság és epeköveknél, meglepő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsav és **iszap** fürdők. Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 350 kényelmes lakó szoba, kitünő vendéglők, jutányos éllap-árak, elsőrendü cigányzene, vasárnaponként katonazene, tennis-pálya, gondozott sétautak 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közlekedik naponta. — Posta, távirda, interurbán telefon. — **Curtaxe és zenedij nincs. Prospektust küld az igazgatóság.**

842

Nagyvárad város

VILLAMOS MÜVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javitott **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75** százalék **megtakaritást** mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa *darabja 3.60 kor.* 100 gyertyásé *5 kor. 50 fill.*

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemü ***izzólámpa különlegességek,*** fényképész-lámpák ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épitett nagy

csillár-raktárunkat

megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

¼ lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világitás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővitését, átalakitását, javitását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállitását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514. **Főszerelő telefonja 55. sz.**

81 **Egész éjjel ügyeletes szolgálat.**

Tölgy és bükkfa
Parkéták

a legkiválóbb minőségben lerakással, vagy anélkül

az egyesült parkétgyárak részvénytársaság képviseletében legelőnyösebben beszerezhetők:

WEISZ LAJOS

keresk. és müszaki iroda

Szacsvay-utca 81.

Telefon 323.

Üdvözlet Grázból!

Mielőtt szükségletét fedezi, kérje tőlem gazdag tartalmu mintagyüjteményemet, a legjobb styriai

férfi- és női loden-ról

vadász-, erdész-, turista-, rodel- és ski-sport és mindazok részére, akik a különféle időjárásoknak kitéve vannak, de különösen az én valódi styriai **női loden**-ról gyönyörü mintákkal, utazási- és séta-kosztümöknek, valamint összes divatszövetjeimről, férfi- és gyermek-ruhák, felöltők, ulster a legolcsóbbtól a legfinomabb minőségben az általánosan elismert lelkiismeretes első és legnagyobb loden-kiviteli cégtől

VINZENZ OBLACK

cs. és kir. udvari posztó-szállitó

GRAZ, Murgasse 9 szám

Mintakönyvek szabómesterek és szabónők részére kivánatra rendelkezésükre állanak

258

Ujdonság. Szekrényágy.

Szabadalom bejelentve.

Kis lakásokban nélkülözhetetlen. Különböző alakban és kivitelben készen kaphatók. Mint gyermekágy (nagyobbaknak is), iróasztal, festőállvány és ruhaszekrény 40 kor.-tól feljebb. Vételkényszer nélkül megtekinthető

HERCZEGH

müasztalosnál.

Szalárdi-utca 17. szám. 261

Mivel külföldön és Amerikában több éven át dolgoztam **butor** és **különleges** munkákat szakszerüen készitek. Rajz, költségvetés s szakvélemény dijtalanul.

NAGYVÁRAD

KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.

Bémer-tér, (Bazár épület)

MEGNYILT a PÜSPÖKFÜRDŐ!

Magyar-Pécskai Dankó Boldizsár Kálmán kitünő zenekara közremüködésével május hó 1-én a nagyközönség számára.

A fürdő hires gyógyvize a legkülönbözőbb betegségben bámulatos gyógyulást idéz elő Vonatközlekedés naponta ötször, a nagyváradi állomásról. A vendéglőben kitünő konyha és pince. — A szállodában teljes kényelem. Mérsékelt árak. — **A fürdőben ujonnan berendezett nagyszabásu uszoda.** — Fürdővonatok a mai naptól kezdve közlekednek. Minél számosabb látogatást kér

Kernáts János, fürdőbérlő.

Feldstrick Kálmán

könyvkötészete és dobozgyártása

Nagyvárad, Rákóczi-ut Moskovits-ház

A Széchenyi étteremmel szemben.

Készit mindennemü a szakmába vágó munkát a legegyszerübb és a legdiszesebb kivitelben.

Nagyvárad-város, Biharvármegye, Magy. kir. itélötábla, a Nagyvárad és vidéki M. kir. Adóhivatalok, M. kir. honvédbadapródiskola és a megyei összes főszolgabirók és körjegyzők szerződéses szállitója.

231

Saját érdeke,

hogy lehetőleg összpontositsa szükségleteinek beszerzését egy cégnél, mert ezuton védi érdekeit legjobban.

Előnyei: 1. Nem kell ismeretlen cégekhez fordulnia.
2. Nem lesznek szétágazó kötelezettségei.
3. Állandó összeköttetésnél pontos és reális kiszolgálást biztosit magának.
4. Állandó összeköttetése mindig vigyázni fog önt vevőjének megtartani.

Saját érdeke, hogy csak ismert, előkelő céget tiszteljen meg bizalmával.

Aufrecht és Goldschmied utóda

Elek és Társa r.-t.

Budapest, IV., Károly-körut 10. sz.

Kaphatók kényelmes havi lefizetésre, állandó összeköttetésnél folyószámlára is:

1. A magyar és német irodalom összes termékei.
2. Képek.
3. Bőröndök és bőröndáruk.
4. Férfi fehérneműek.
5. Látcsövek.
6. Fényképkészülékek, felszerelések.
7. Vadászfegyverek, pisztolyok, flóbertek.
8. Chinaezüstáruk.
9. Csiliár- és petroleumlámpák.
10. Rézbutorok.
11. Szőnyegek.
12. Mindennemü hangszer.

Tuloldali 12 osztályunk összes cikkei elsőrangu minőségüek és minden osztály czikkeiről külön kimeritő árjegyzékkel rendelkezünk és a kivánt árjegyzéket ingyen és bérmentve küldjük.

Elvünk: Vevőkörünk megtartása, pontos kiszolgálás méltányos árak révén.

Minden felvilágositással szivesen szolgálunk.

NIGRIN

(Fernolendt)

a legjobb cipőkrém

Mindenütt kapható!

A bécsi vadászati kiállitáson arany éremmel kitüntetve

Dajkovits E.

fényirodájában

Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása :-: utólérhetetlen. :-:

Bumbera István

papi- és polgári szabó

NAGYVARAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállitója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Magyar Breviarium.

Egyházi zsolozsmák a Bold. Szüz, az apostolok, vértannk, hitvallokés szüzek ünnepére és a halottak emlékére.

A szent zsolozsma az Egyháznak legősibb és legfönségesebb imádsága, melyet a legtudósabb szentek szerzettek s melyet semmiféle költészet felülmulni nem tudott. Tizenhét évszázad óta a szent zsolozsmában találták szentjeink legfőbb örömüket és sok szent mondja, hogy a zsolozsma végzésekor az angyalok is velünk imádkoznak, mivel ez a kath. Egyház hivatalos, köteles imádsága kezdet óta. E lélekemelő himnusok, szent beszédek és értelmezések magyar nyelven most jelennek meg.

Megrendelhető 5 koronáért „A Kereszt" kiadóhivatalában Budapest, III., Nád-utza 1. szám.

Uj lisztüzlet a Bémer-téren!

A mélyen tisztelt közönség kényelmére a **Léderer és Kálmán-féle szeszgyár és gőzmalom részvénytársaság** műmalma

Sz. János-u. 2. sz. a. (Bémer-tér sarok)

városi fióküzletet nyitott, hol a legjobb minőségü fehér és kenyérlisztet, rizs és száraz főzeléket, valamint korpát és takarmánylisztet hoz jutányos árak és szolid kiszolgálás mellett forgalomba. Tiszteletteljesen:

Márkely János.

Értesités.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy jó hirnévnek örvendő péküzletemet cukrászdai sütemények készitésével kibővitve, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy mindennemü tiszta teavajból készült vajas sütemények, továbbá torták, piskóták, Perfék, fagylaltok és mind e szakmába vágó cikkek nálam naponta frissen állanak a n. é. közönség rendelkezésére. Megrendelések pontosan azonnal teljesittetnek és házhoz küldetnek. Tisztelettel:

Deutsch Benjámin,

Főüzlet: Szacsvay-utcza 41 szám.

Fióküzletek: Szent László-tér Rimanóczy-ház. Szent János-utcza 4. szám, Rákóczi- (Fő)-utca 22. Középessy-ház.

Telefon szám 39.

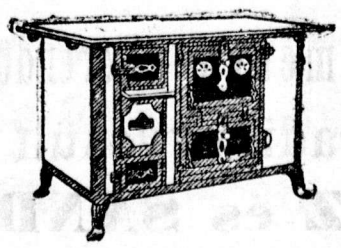
27

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmülakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkeritéseket a legjutányosabb áron készit.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

FELDMAN NÁNDOR és TSA

BANK-ÜZLETE 313

Budapest, VI., Andrássy-út 50.

Első Magyar Általános Biztositó Társ. kerületi főügynöksége.

Kölcsönök vidéki takarékpénztári részvényekre és egyéb tőzsdén nem jegyzett papirokra a legmagasabb összegig, a legelőnyösebb feltételek mellett. Reál és személy-jogu gyógyszertárak vételének financirozása; törlesztéses- és egyszerü jelzálog-kölcsönök, épitési-, tisztviselői-kölcsönök; értékpapirok, tőzsdei árfolyamon; állami-, városi-subvenciók eskomptálása; kölcsönök, haszonélvezettel és járadékkal terhelt ingatlanokra. Elsőrangu referenciák. Felvilágositás dijmentes. :-:

Magyar és német levelezés! Telefon 21—10. Magyar és német levelezés!

AZ IGAZ,

hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Kitünő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes müsoru —

mozgófénykép előadás.

— Belépti dij nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodámban szobák 1 korona — 60 fillértől kaphatók. — Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a „NEMZETI“ szálloda, vendéglő és kávéház bérlője.

Olajban tört és zománcz-festékek.

Az itteni piacon 22 év óta fennálló festéknagyke eskedésemet és vegyészeti gyáramat teljesen ujonnan berendezve és a legujabb villanyüzemü gépekkel felszerelve saját házamba **Zöldfa-u. 17. sz. a. helyeztem át,** hol állandóan nagy raktárt tartok az összes föld-festékekből, olajban tört és zománc-festékekből stb. Register cassámon minden vevő egy kelettel ellátott szelvényt kap, melyeket minden hó végéig összegyüjtve, az összet 8 százalékáig árut kap jutalék gyanánt.

Emke padlólack és parkerttfénymáz!
Diana és Pedal cipőkrém a legjobb!

A nagyérdemü közönség eddigi bizalmáért hálás köszönetet mondva, kérem a további támogatást is, tisztelettel

BERKES BERTALAN

»EMKE« padlólack, parquet, fényező és vegytisztitó festék gyára 238

Nagyvàrad, Zöldfa-utca, saját-ház.

Szövetkezetek 10 % engedményben részesülnek.

Minden rendelés azonnal házhoz szállitva.

Telefon 180 **Telefon 180**

A kész szőlővédelmi porok közt legrégibbek és ma is legáltalánosabban el vannak terjedve : a

dr Áschenbrandt porok

És pedig a

BORDÓI POR a levelek és vesszők peronospórája és a

RÉZKÉNPOR a fürtperonospóra és lisztharmat ellen.

Ezen utóbbi szer segélyével a mult évben sikerült sok ezer hold szőlő termését teljesen megmenteni.

A bordói por ára kgrm.-ként 50 kgrmos
zsákokban — — — — — 64 fill.
kisebb zsákokban — — — 68 „
A rézkénpor ára kgrm.-ként 50 kgrmos
zsákokban — — — — — 44 „
kisebb zsákokban — — — 48 „

Vezérképviselet a 268

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V. Alkotmány-utca 31 sz

A porok azonkivül kaphatók : Andrényi Károly fiainál Janki Antal utódjánál, ifj. Popper Józsefnél, Wursth Józsefnél *Nagyvárad* on ; Pontelli Emilnél *Bihar-püspöki*-ben ; Erdey Istvánnál *Belényes*-en ; itj. Weiszberger Ignácznál *Berettyóujfalu*-n; Klein és Grünfeldnél *Élesd*-en.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrényi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyujt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamat mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindennemü bankszerü beszedésekkel (incassó) olcsó dij mellett.

Előleget nyujt értékpapirokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósit házakra és földbirtokokra. 161

Ő csász. és Apost. kir. Felségének legfelső felhatalmazása folytán.

A közös katonai jótékony célokra szánt

XXVIII-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ez az osztrák birodalomban egyedüli törvényesen engedélyezett sorsjáték 21.135 készpénz nyereményt tartalmaz, 620.000 K összértékben.

A főnyeremény **200.000** korona.

A huzás 1911. junius 22-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

Sorsjegyek Wienben a csász. kir. államsorsjáték osztályánál, III. ker., Vordere Zollamtsstrasse 7. sz. a., továbbá a lottógyüjtődékben, dohánytőzsdékben, adó-, pósta-, távirda-hivataloknál, vasuti állomásokon és váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság (államsorsjáték osztálya).

Állandó butorkiállitás!

Szabó Károly,
Kovács és Lux
Éhik Antal
Domján Lajos
Schwarcz, Spitzer és Neuman
Grünbaum Vilmos

Saját készitményü elsőrendü modern bútorok állandó raktára.

A nagyvàradi egyesült asztalosok és **SZOLGA FERENCZ és SÁNDOR** kárpitosok üzletében.

RÁKÓCZI-UT 10. 269

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCZA 5. SZ.

A legmodernebb betükkel és diszitő anyagokkal ujonnan berendezve.

Mindennemü hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben készittetnek.

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL“

politikai napilap kiadóhivatala.

Alapittatott: 1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett a „Tiszántúl“-ban közöltetnek.

Alapittatott: 1894.

„Nyolcz napig ingyen"

választhat magának minden vevő a kitett ajándéktárgyakból 1 drbot.

„Az ingyen hét" hétfőn, e hó 5-én veszi kezdetét.

Illatszerek, háztartási cikkek

a legolcsóbban és legnagyobb választékban az

Illatszer Királynàl

Rákòczi-ut, Weiszlovits-ház,

szerezhetők be.

Figyeljen az árakra!

1	üveg Pármai ibolya illat	50 kr.
1	» Francia » «	1·— »
1	« Gyöngyvirág «	50 »
1	» Francia gyöngyvirág	1·— »
1	» Spanyol orgona	50 »
1	« Francia orgona	1·— »
1	» Keleti rózsa	50 »
1	» Török rózsa	1·— »

Minden más illatban 30 krajcártól feljebb.

1	üveg francia brillantin	15 kr.
1	» Vera Violetta »	22 »
1	» » » nagy	35 »
1	doboz Francia ibolya szappan	50 »
1	» » rózsa szappan	50 »
1	» Legf. francia ibolya szap.	1·— »
1	rud rózsa glycerin szappan	20 »
1	» ibolya » »	23 »
1	drb Kielhauser Speick »	28 »
6	drb hihás francia szappan	50 »

Minden más létező szappan a legolcsóbb árban.

Figyeljen az árakra!

1	doboz Leichner Fettpuder	38 kr.
1	» amerikai Porcellán puder	1·20 »
1	» eredeti francia puder	80 »

Minden más létező puderek a legolcsóbb árban.

1	üveg Bay Rum	35 kr.
1	» Eau de Chinin	60 »
1	Férfi fésü	15 »
1	Bajuszkötő	15 krtól
1	Duble bajuszkefe	20 kr.

Óriási választék díszfésükben és hajtükben.

1	drb francia fogkefe	10 krtól
1	üveg francia szájviz	25 kr.
1	» Odol	74 »
	Hajkefe sörtéből	70 kr.
	Angol Champo hajmosó	12 »

Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurök.

	Fekete fejü Champo	12 »
1	mtr crepp	30 »
1	» valódi hajcrepp	1 frt.
3	Tubus Hayder fogcrém	50 kr.
1	Karikás polisoir	70 »
1	Piere de Faku körömfényesitő	50 »
1	Köröm reszelő (angol)	15 kr.
1	Margit krém	40 »

1	Diana krém	65 »
1	Kerpel kézfinomitó	38 »
1	Üveg tégely tejcrém	20 »
1	Körömkefe	5 »
1	Dzt angol czipő crém	96 »
1	tub. Stomatin	20 »
1	» Kalogen	22 »

Győződjön meg személyesen az árakról.

Nincs kényszer vásárlás!

Érvényes május 1-től.

VASUTI MENETREND.

Érvényes május 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Tvsz.	Sz. v.	Gy. v.	Oda. — Vissza.		Tvsz.	Sz. v.	Gy. v.	Tvsz.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.
— —	8 20	— —	— —	6 15	— —	Ind. Budapest k. p. u	Érk.	4 20	7 20	— —	— —	— —	6 40	— —
7 00	— —	2 05	— —	— —	9 35	» Bpest ny. p. u.	»	— —	— —	7 30	— —	1 50	— —	9 35
9 18	11 31	4 22	— —	9 43	11 41	» Szolnok	»	10 17	3 44	5 26	— —	11 38	3 49	7 22
11 02	2 06	5 57	1 35	12 25	12 16	» Püspökladány	»	5 06	12 54	3 37	10 20	9 52	12 59	5 41
— —	2 18	— —	1 50	12 41	— —	» Báránd	»	4 50	12 41	— —	10 01	— —	12 48	— —
†11 23	2 33	†6 17	2 07	12 56	— —	» Sáp	»	4 29	12 25	— —	9 38	9 33	12 34	†5 20
11 37	2 52	6 32	2 29	1 16	1 53	» Berettyóujfalu	»	3 59	12 05	3 00	8 56	9 19	12 17	5 05
— —	3 15	— —	2 43	1 29	— —	» Mezőpeterd	»	3 31	11 51	— —	8 35	— —	12 05	— —
11 53	3 17	— —	2 57	1 42	— —	» Biharkeresztes	»	3 16	11 39	— —	8 17	— —	11 54	— —
— —	— —	— —	— —	— —	— —	» Ártánd	»	†2 47	— —	— —	†8 07	— —	— —	— —
— —	3 30	— —	3 11	1 53	— —	» Bors	»	2 37	11 26	— —	7 54	— —	11 41	— —
12 06	3 38	— —	3 21	2 54	2 26	» Biharpüspöki	»	2 20	11 19	2 27	7 43	8 48	11 34	4 32
12 15	3 48	7 09	3 33	2 15	2 35	Érk. Nagyvárad	Ind.	2 15	11 09	2 16	7 28	8 41	11 25	4 24
12 27	4 18	7 14	— —	2 53	2 42	Ind. Nagyvárad	Érk.	8 30	10 34	1 52	7 10	8 34	10 53	4 17
12 34	4 24	— —	— —	3 00	— —	» Várad-Velence	»	8 22	10 27	1 45	7 03	— —	10 47	— —
12 42	4 34	— —	— —	3 09	— —	» Fugyivásárhely	»	2 09	10 18	— —	6 52	— —	10 38	— —
12 52	†4 42	— —	— —	— —	— —	» Mezőszakadát	»	†7 53	— —	— —	†6 38	— —	10 27	— —
1 00	4 53	7 42	— —	3 29	3 14	» Mezőtelegd	»	7 43	10 00	1 25	6 29	8 10	10 21	3 54
†1 07	— —	— —	— —	— —	— —	» Mez[illegible]	»	†7 31	— —	— —	†6 19	— —	— —	— —
1 13	— —	— —	— —	— —	— —	» Czéc[illegible]	»	†7 24	— —	— —	†6 11	— —	10 09	— —
1 19	5 08	7 55	— —	3 45	3 29	» Éles[illegible]	»	7 17	9 44	1 12	6 05	†7 58	10 04	3 41
1 24	5 12	— —	— —	3 50	— —	» Élesd megálló	»	7 10	9 38	— —	†5 58	— —	9 59	— —
†1 32	— —	— —	— —	— —	— —	» Rikosd	»	†7 00	— —	— —	†5 51	— —	— —	— —
1 44	5 31	8 15	— —	4 09	3 52	» Rév	»	6 50	9 25	12 58	5 41	7 46	9 47	3 30
†1 48	— —	— —	— —	— —	— —	» Rév megálló	»	6 39	— —	— —	†5 34	— —	— —	— —
1 54	5 39	— —	— —	4 17	— —	» Zichy barlang	»	†6 33	9 16	— —	5 28	— —	9 39	— —
†1 59	†5 43	— —	— —	— —	— —	» Városkolyos	»	†6 27	†9 13	— —	†5 22	— —	— —	— —
2 09	5 54	— —	— —	4 31	— —	» Barátka	»	6 15	9 04	— —	5 10	— —	9 28	— —
2 17	6 02	— —	— —	4 39	— —	» Jádvölgy	»	5 38	8 56	— —	†5 00	— —	†9 20	— —
2 26	6 13	8 48	— —	4 50	— —	» Királyhágó	»	5 26	8 48	— —	4 33	— —	9 13	— —
†2 37	— —	— —	— —	— —	— —	» Feketető	»	†5 13	— —	— —	†4 05	— —	— —	— —
2 53	6 35	9 03	— —	5 12	4 44	» Csucsa	»	5 04	8 33	12 44	3 57	7 07	8 58	2 46
4 43	8 34	10 30	— —	7 18	6 26	Érk. Kolozsvár	Ind.	1 30	6 04	10 31	— —	5 21	6 40	1 13

Nagyvárad—Vaskóh—Körösbarafalva.

Tvsz.	Szv.	Oda. — Vissza.		Szv.	Tvsz.
2 50	4 30	Ind.	Nagyvárad — — — Erk.	9 49	7 28
3 03	4 41	»	Várad-Velence — — — »	9 38	6 56
†3 17	†4 56	»	Rontó — — — — — »	†9 24	† 6 45
3 31	5 05	»	Félixfürdő — — — — »	9 17	6 37
3 48	5 21	»	Kardó — — — — — »	9 03	6 25
4 31	5 58	»	Nyárló — — — — — »	8 37	5 59
4 45	6 11	»	Magyargyepes — — — »	8 25	5 46
5 03	6 28	»	Tasádfő — — — — — »	8 09	5 31
5 37	6 48	»	Drágcséke — — — — »	7 55	† 5 18
5 46	7 00	»	Magyarcséke — — — — »	†7 36	† 4 59
†6 —	†7 13	»	Dusafalva — — — — »	†7 22	4 45
6 47	7 45	»	Szombatság-Venterrogoz — »	6 56	4 05
7 01	7 56	»	Pusztahollód — — — — »	6 46	† 3 51
7 20	8 10	»	Gyanta — — — — — »	6 23	† 3 37
7 28	†8 17	»	Fekete Kápolna — — — »	†6 14	3 29
†7 42	8 31	»	Sólyom — — — — — »	6 00	† 3 14
7 51	†8 39	»	Belényesörvényes — — — »	†5 53	† 3 05
8 07	†8 49	»	Borz — — — — — — »	†5 43	† 2 54
8 13	8 59	»	Belényesujlak — — — »	5 34	2 44
8 27	9 11	»	Belényessonkolyos — — »	†5 22	† 2 32
8 41	†9 23	»	Városfenes — — — — »	†5 11	2 19
9 08	9 44	»	Belényes — — — — — »	5 01	† 2 08
9 19	†9 54	»	Dragánfalva — — — — »	†4 43	† 1 43
9 35	10 07	»	Kisszedres — — — — »	4 31	1 31
9 49	†10 18	»	Rény — — — — — — »	†4 19	† 1 18
10 08	†10 34	»	Biharlonka-Rézbánya — — »	†4 05	† 1 03
10 24	10 49	Érk.	Vaskóh-Körösbarafalva — — Ind.	3 53	12 50

Vésztő—Kötegyán—Pusztahollód.

Vv.	Vv.	Oda. — Vissza.		Vv.	Vv.
6 18	5 15	Ind.	Vésztő — — — — Erk.	9 20	4 51
6 36	5 33	»	Okány — — — — — »	9 02	4 31
6 52	5 48	»	Nagygyanté — — — — »	8 43	4 12
7 01	5 57	»	Sarkadkeresztúr — — — »	8 33	4 01
7 15	6 12	»	Méhkerék — — — — »	8 15	3 42
7 23	6 19	érk.	Kötegyán — — — — ind.	8 06	3 32
8 01	6 56	ind.	Kötegyán — — — — érk.	7 19	2 25
8 14	7 11	»	Pósapuszta — — — — »	7 07	2 11
8 33	7 26	»	Illye — — — — — — »	6 57	2 00
8 47	7 41	»	Csegőd — — — — — »	6 34	1 40
8 57	7 51	»	Erdőgyarak — — — — »	6 25	1 30
9 06	8 01	»	Árpád — — — — — »	6 16	1 20
9 21	8 27	»	Feketebátor — — — — »	6 06	1 09
9 35	8 42	»	Feketetót — — — — — »	5 44	12 46
10 00	9 17	»	Tenke — — — — — — »	5 24	12 24
10 20	9 46	»	Körösmart — — — — — »	5 02	11 58
10 32	9 58	»	Tenkemocsár-Gyanta — — »	4 51	11 46
10 42	10 11	érk.	Pusztahollód — — — ind.	4 40	11 34

Szombatság—Venterrogoz—Bihardobrosd.

Vv.	Tvsz.	Oda. — Vissza.		Vv.	Tvsz.
7 06	7 50	ind.	Szombatság-Venterrogoz — érk.	6 33	3 55
7 35	†8 19	»	Nánhegyes — — — ind.	†6 06	†3 28
7 45	8 29	érk.	Bihardobrosd — — — ind.	5 56	3 18

Püspökladány—Debrecen—Szatmár.

Szv.	Gyv.	Tvsz.	Szv.	Gyv.	Tvsz.	Szv.	Oda. — Vissza.		Szv.	Tvsz.	Gyv.	Szv.	Tvsz.	Gyv.	Szv.
6 57	5 32	5 16	1 21	9 45	12 47	3 13	ind.	Püspökladány	4 05	4 21	5 32	10 10	10 53	9 45	3 13
6 30	5 20	4 55	1 05	9 34	12 29	2 52	»	Kaba	4 33	4 33	5 20	9 53	9 34	9 34	2 52
6 05	5 05	4 32	12 44	9 20	12 10	2 33	»	Hajduszoboszló	4 53	4 53	5 05	9 34	9 20	9 20	2 33
5 51	4 22	3 45	11 40	8 45	11 27	1 59	»	Debrecen	5 20	5 20	4 22	9 00	8 45	8 45	1 59
5 28	3 57	— —	10 36	7 52	— —	1 35	»	Érmihályfalva	5 45	6 21	3 57	8 37	7 52	7 52	1 35
4 28	3 01	— —	9 37	7 10	— —	12 50	»	Nagykároly	6 40	7 29	3 01	8 01	7 10	7 10	12 50
3 50	2 20	— —	8 44	6 23	— —	12 06	érk.	Szatmár-Németi	7 20	8 28	2 20	8 00	6 23	6 23	12 06

Nagyvárad—Békéscsaba—Szeged—Arad.

Szv.	Mv.	Szv.	Mv.	Szv.	Vv.	Oda. — Vissza.		Vv.	Szv.	Mv.	Mv.	Szv.	Szv.
6 02	8 01	10 10	1 13	4 45	7 50	ind. Nagyvárad	— érk.	8 28	9 40	12 05	3 10	4 00	8 15
6 12	8 13	10 20	1 25	4 56	8 05	» Össipuszta	— ind.	8 14	9 29	11 52	2 57	3 49	8 02
6 29	8 33	10 38	1 48	5 15	8 28	» Váradless	— »	7 54	9 12	11 30	2 35	3 33	7 47
6 —	8 44	10 46	2 00	†5 25	†8 39	» Gyapju	— — »	†7 40	— —	11 14	†2 20	3 22	— —
— 44	9 03	10 53	2 19	5 34	8 51	» Cséffa	— — »	7 30	8 54	11 03	2 10	3 15	7 30
— —	†9 13	— —	2 31	— —	†9 02	» Püspökradvány	»	†7 17	— —	10 38	†1 47	— —	— —
— —	†9 20	— —	2 39	— —	†9 10	» Madarász	— — »	†7 09	— —	10 30	†1 40	— —	— —
7 08	9 27	11 20	2 51	6 02	9 30	» Nagyszalonta	— »	7 02	8 31	10 22	1 33	2 51	7 42
— —	†9 40	— —	3 07	— —	†9 44	» Pusztabarmód	— »	†6 25	— —	10 05	†1 16	— —	— —
7 28	9 59	11 38	3 27	6 24	9 58	» Kötegyán	— — »	6 11	7 54	9 52	†1 04	2 32	6 47
7 39	10 11	11 49	3 40	6 33	10 11	» Sarkad	— — »	5 54	7 41	9 29	12 44	2 22	6 37
7 47	10 23	†11 58	3 53	†6 42	10 23	» József szanat.	— »	5 40	— —	9 15	12 30	†2 12	†6 25
— —	†10 27	†12 05	3 58	†6 45	10 27	» Gyulai városerdő	»	5 33	†7 26	9 10	12 25	†2 08	— —
7 58	10 39	12 18	4 12	6 57	10 43	» Gyula	— — »	5 25	7 18	8 56	12 14	2 01	6 14
— —	†10 51	— —	4 27	†7 07	†10 56	» Biczere	— — »	†5 05	†7 06	8 36	†11 58	— —	— —
8 17	11 04	12 37	4 42	7 18	11 11	érk. Békéscsaba	— »	4 50	6 56	8 18	11 43	1 38	5 52
— —	12 12	3 29	6 54	9 00	— —	érk. Arad	— ind	5 09	— —	— —	8 18	11 25	4 16
10 45	2 43	4 22	9 46	11 01	7 40	érk. Szeged-Rókus	— ind.	8 22	8 30	— —	— —	— —	10 59	2 44

Nagyvárad—Gyoma.

Szv.	Vv.	Oda. — Vissza.		Szv.	Vv.
6 19	1 48	ind.	Nagyvárad — — — érk.	9 23	8 27
6 33	2 02	»	Ossipuszta — — — »	9 06	8 11
6 51	2 18	»	Uj-Palota — — — — »	8 48	†7 53
7 05	2 30	»	Körösgyires — — — — »	8 33	7 40
†7 19	†2 43	»	Vizesgyán — — — — »	†8 17	†7 24
7 26	2 50	»	Körösszeg — — — — »	8 11	7 18
7 37	3 00	»	Körösnagyharsány — — »	7 59	7 07
7 57	3 19	»	Körösszakál — — — — »	7 48	6 56
8 14	3 35	»	Nagytótipuszta — — — »	7 22	6 30
8 26	3 47	»	Komádi — — — — — »	7 10	6 18
8 44	4 04	»	Ihráz — — — — — — »	6 52	5 59
9 17	4 32	»	Kótpuszta — — — — »	6 38	5 45
9 42	5 01	»	Vésztő — — — — — »	6 13	5 20
10 25	5 41	»	Szeghalom — — — — »	5 44	4 32
10 41	5 56	»	Körösladány — — — — »	5 29	3 57
10 58	6 12	»	Kéthalom — — — — — »	5 02	3 40
11 42	6 38	»	Dévaványa — — — — »	4 47	3 35
12 00	6 55	»	Őzsdmajor — — — — »	4 17	2 55
12 23	7 18	érk.	Gyoma — — — ind	3 50	2 30

Székelyhid—Margitta—Szilágysomlyó.

Vv.	Szv.	Szv.	Oda — Vissza.		Szv.	Szv.	Vv.
9 24	2 27	6 40	Ind.	Székelyhid — — Erk.	6 52	2 06	5 51
9 45	2 48	7 01	»	Kiskereki-A.-vására »	6 34	1 48	5 32
10 08	3 09	7 23	»	Apátkeresztur — — »	6 13	1 28	5 10
10 22	3 22	7 35	»	Vedresábrány — — »	5 56	1 14	4 47
10 32	3 32	7 45	»	Monos-Petri — — »	5 46	1 04	4 36
10 52	3 57	8 04	»	Margitta — — — »	5 36	12 55	4 25
11 06	4 10	8 17	»	Érábrány — — — »	5 17	12 34	3 44
11 15	4 20	8 27	»	Széltalló — — — »	5 08	12 25	3 34
11 25	4 29	8 37	»	Szoldobágy — — — »	4 50	12 17	3 24
11 39	4 42	8 50	»	Bályok — — — »	4 47	12 05	3 11
11 57	5 04	9 12	»	Berettyószéplak — »	4 35	11 53	2 58
12 14	5 22	9 30	»	Márkaszék — — »	4 09	11 29	2 31
12 24	5 32	9 40	»	Ipp-Zoványfürdő — »	4 00	11 21	2 21
12 45	5 51	9 59	»	Szilágynagyfalu — »	3 43	11 56	2 03
1 06	6 14	10 22	Érk.	Szilágysomlyó — Ind.	3 18	10 45	1 29

Nagyvárad—Ermihályfalva.

Vv.	Szv.	Szv.	Oda. — Vissza.		Szv.	Szv.	Vv.
7 18	12 18	4 30	Ind.	Nagyvárad — Erk.	9 01	4 05	8 35
7 31	12 44	4 43	»	Biharpüspöki — — »	8 49	3 52	8 21
7 55	1 06	5 01	»	Bihar — — — — »	8 29	3 33	8 00
8 22	1 26	5 23	»	Paptamási — — »	8 13	3 17	7 40
8 36	1 39	5 35	»	Gyapoly — — — »	7 53	2 56	7 15
8 56	1 53	5 48	»	Bihardiószeg — — »	7 40	2 42	6 59
9 09	2 05	5 59	»	Nagy-Kágya — — »	7 28	2 29	6 43
9 36	2 24	6 18	»	Székelyhid — — »	7 17	2 17	6 30
9 50	2 44	6 37	»	Érselénd — — — »	6 51	1 50	5 58
10 14	2 58	6 50	»	Érsemién — — — »	6 38	1 36	5 44
10 30	3 12	7 03	Erk.	Ermihályfalva — Ind.	6 25	1 22	5 30

Debrecen—Nagyvarad.

Szv.	Szv.	Szv.	Oda. — Vissza.	Szv.	Szv.	Szv
4 45	12 17	4 08	ind. Debrecen érk.	7 01	2 39	8 —
5 01	12 33	4 24	» Szepes-Telegdi-sósfürdő «	6 43	2 21	8 22
5 06	12 39	4 29	» Mikepércs »	6 37	2 15	8 16
5 13	12 48	4 37	» Sáránd »	6 31	2 09	8 —
5 30	1 06	4 54	» Derecske »	6 16	1 54	7 54
5 35	1 12	4 59	» Derecske v.-tér »	6 06	1 44	7 45
5 52	1 30	5 15	» Konyár »	5 51	1 29	7 30
6 01	1 39	5 24	» Sándoros »	5 41	1 19	7 20
6 07	1 49	5 30	Konyári sóstófürdő	5 30	1 12	7 13
6 07	1 45	5 36	» Bajonta »	5 34	1 07	7 08
6 24	2 00	5 48	» Pocsaj-Esztár »	5 19	12 56	6 57
6 44	2 20	6 08	» Kismarja »	5 07	12 44	6 45
6 58	2 34	6 23	» Nagykereki »	4 48	12 25	6 24
7 05	2 43	6 31	» Nagyszántó »	4 40	12 17	6 15
7 14	2 54	6 40	» Nagyzomlin »	4 33	12 10	6 08
7 22	3 18	7 06	» Biharpüspöki »	4 18	11 55	5 53
7 56	3 23	7 21	érk. Nagyvárad ind	4 05	11 42	5 40

Sáránd—Nagyléta—Vértes.

Vv.	Vv.	Vv.	Oda — Vissza.		Vv.	Vv.	Vv.
9 52	3 19	8 14	Ind.	Sáránd — — — Erk.	5 05	11 40	5 53
10 02	3 29	8 23	»	Hajdubagos — — »	4 56	12 32	5 44
10 16	3 43	8 36	»	Hosszupályi — — »	4 43	12 19	5 31
10 27	3 58	8 45	»	Monostorpályi — — »	4 32	12 08	5 20
10 45	4 11	9 03	Érk.	Nagyléta-Vértes — Ind.	4 14	12 50	5 02

Az idő középeurópai idő szerint. A vastag számok gyorsvonatot jelentenek. A este 6⁰⁰ órától reggeli 5⁵⁹-ig terjedő idő a perceknek aláhuzásával van jelezve. Gy.v. = gyorsvonat. Szv. = személyvonat. Mv. = motorvonat. Vv. = vegyesvonat. Tvsz. = tehervonat személyszállitással. † — a vonat feltételesen megáll.

Jégszekrények

nagy választékban

Fagylaltgépek

Ltr.	1	2	3	4
Kor.	10·—	12·50	14·50	17·—

Vajköpülőgépek

Ltr.	1	2	3
Kor.	3·60	4·80	5·60

Kerti vasbutorok állandó nagy választékban.

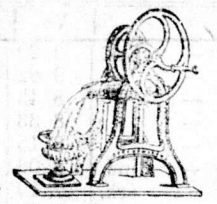
Modern konyhaberendezések zománczos és Aluminium edényekből.

Telefon 390. **TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében.**

A világ **legjobb, legolcsóbb és legbiztosabb** KÚTSZIVATTYUJA az

„OMEGA" lánckút

mert rendkivül sok vizet ad,
mert kis gyermek kezelheti,
mert soha be nem fagy,
mert soha nem romlik,
mert mindenki felszerelheti.

Kérjen felvilágositást ingyen és bérmentve.

BÁRDOS és BRACHFELD

Budapest, VI. Gyár-utca 5. 259

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utcza 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készitését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

Eladó birtok.

Az Egyesült biharmegyei kereskedelmi bank és központi takarékpénztár részvénytársaság megbizásából tudomására hozom az érdeklődőknek, hogy *Biharmegye Less község* határában közvetlenül a vasut állomás mellett *352 kataszträlis hold és 281 □ öl területü birtok* egy tagban vagy részletekben eladó.

A részletes feltételek Nagyváradon, Szinház-u. 4. sz. a. irodámban megtudhatók.

Dr Rezső Mór,
ügyvéd.

359

Gèpszállitás pròbára!

Az alanti cég próbára szállit hitelképes vevőknek benzin és nyersolajmotorokat, lokomobilokat és

csèplőgarnitúrákat.

Ha a szállitott gépek nem müködnének kifogástalanul és üzemüknek tökéletesen nem felelnének meg, a vevő minden kárpótlás fizetése nélkül elállhat a vételtől.

A gépek a legolcsóbb árban több évi részletfizetésre kaphatók. Legmesszebbmenő jótállás. Állandó raktár. Képes árjegyzék, költségvetés és mérnöki kiküldetés dijtalan.

Nagyváradi gép- és műszaki vállalat

ACZÉL VIKTOR

Nagyvárad, Kossuth-utca 7. sz.

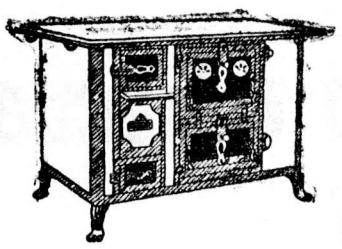
Telefon-interurbán: 10—74.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmű-lakatos iparteiepéhez

Nagyvárad Pereces-u. 9. sz.

Szép tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkeritèseket a legjutànyosabb áron kèszit.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Flegman

női-divat áruhàza

az előkelő hölgyközönség bevásárlási forrása.

Alapittatott 1888. Bémer-tér.

128

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyvárad.

PÜNKÖSD.

Csángó sirató.

Irta: Dr Krüger Aladár.

Hét magyarok Forrófalván, Moldovában
Üldögélnek zsúpfedeles kicsi házban.
Kong a harang, hívőket hív
Misére —
Hét magyarnak egyszerre csak
Könny szökik szemébe.

Szól az egyik — hosszú, fehér a szakálla,
Ráncos arcát sok nehéz év barázdálta:
„Hej, mikor még az a harang
Vasárnap
Magyarul szólt Forrófalva
Sok magyar fiának!“

Szól a másik: „Magyar papunk is volt nékünk,
A mi lelkünk, a mi szívünk, a mi vérünk.
Bem apóval együtt nyargalt
Csatára —
Aztán pap lett, aztán por lett,
Sírhatunk utána!“

Ismét más szól, barna arcú, büszke csángó:
„Van énnálam elrejtve egy magyar zászló.
Piros-fehér-zöld a színe —
Ha nézem,
Trombita szól, puska ropog,
Dob perdül, úgy érzem!

Perdül a dob, harsog a kürt egyre jobban,
Csángó földnek magyar szíve meg-megdobban.
Magyarország, Erdélyország,
Testvérünk,
Erős karját, büszke karját
Átnyujtja minékünk.

Hallga! hallga! Gyimes felől, a határon
Bem apó jön, Bem apó int s Gábor Áron.
Reng a föld, a hogy robognak
S a zászlón
Szűz Mária kivarrt képe
Szétnéz a határon.

Magyarország, Erdélyország, egytestvérünk,
Nem nézed hát halódásunk, gyötrődésünk!
Bosszúálló rettenetes
Haraggal
Diadalmas sereged a
Határon átnyargal.

Nézd, a sík, a bércek alja, folyók mente
Csángó néppel, magyar szóval vagyon telve.
Mintha kelnénk egy halálos
Rabságból,
Százezer szív, hű csángó szív,
Mind magyar, fellángol!

Fel az égig zendül, csattog lobogása,
Egész Moldva félve nézi, megcsodálja.
Csángó népem, magyar vérem,
Ébredezz!
Rettenetes rabságunknak
Vége lesz, vége lesz!“

Hét magyarnak Forrófalván, Moldovában
Szíve dobban, lelke lobban büszke lángban.
S hogy az ajtó zárja csattan,
Mind várja,
Most toppan be Gábor Áron,
Bem apó futárja . . .

Sára néni becsoszog a kis szobába.
„Jó szomszédok, az Uristen is megáldja,
Nagy a bajom, szörnyü az én
Keservem —“
Gábor Áron — büszke álom —
Mind elszáll, szétrebben.

„Szegény uram mostan halt meg. Vége, vége.
Mindig csak az imádságos könyvét kérte.
Magyar könyvet adjak majd a
Kezébe,
Azt mondotta, ugy temessük
Moldova földjébe.

Volt nekünk is, de két éve — hiszen tudják —
Zsandárkézzel szerteszórták a hamúját —“
Kong a harang — halálra vagy
Misére?
Hét magyarnak keserű könny
Kiül a szemébe.

„Imakönyvünk, magyar könyvünk csak egy van még,
Mienket is elrabolták, megégették.
Adja hát ezt a halottja
Kezébe,
A mi urunk Jézus Krisztus
Irgalmas nevébe'.“

Kis imakönyv odajut a ravatalra.
Hét magyarnak szíve mintha megszakadna.
Ugy érzik, hogy Forrófalván
Moldvába'
Szegény nemzet, csángó nemzet
Most megy a halálba.

Miklós püspökök Váradon.

A váradi főpapi szék 79 birtokosa között leggyakrabban a *János* nevüekkel találkozunk, mely néven 13 püspök emelte nagymultu egyházmegyénk dicsőségét. A János után mindjárt a *Ferenc* és *Miklós* név szerepel legsürübben; mindkét nevet 6—6 püspök fonja körül az érdemek koszorujával.

A Miklósok között hatodik uj főpásztorunk: *Széchényi Miklós gróf.*

Jelen ismertetés célja, hogy röviden bemutassa a megelőző öt Miklós nevü főpapot. Ebből kitünik, hogy e név aranybetükkel van már eddig is feljegyezve az egyházmegye kilencszázados történetének lapjain, valamint édes hazánk viszontagságos multjának eseményei között is.

I. Miklós (1163—1180).

Az első *Miklós* nevü főpap Várad püspöki székét tudományosan képzett szellemével, országos ügyek intézésére való rátermettségével ragyogta körül. A XII. század gyermekéről levén szó, nem csodálkozhatunk, ha okiratok hiányában származása, életének korábbi szaka, sőt főpásztori müködése is jórészt nyomtalanul tünik tova az idők messzeségében. Csak annyit lebbentenek fel e homályos időből multja felől okirataink, hogy II. Géza király korában 1146—1156. években királyi pecsétőr és királyi kápolnafőnök volt.

Ha figyelembe vesszük hivatalának fontosságát, következtethetünk szellemi kiválóságára. Zsigmond király koráig okleveleiket nem szokták sajátkezüleg aláirni királyaink, csak a királyi pecsétet függesztették azokra. Tehát az okiratok hitele a rajtok levő pecséttől függött. Ebből magyarázhatjuk meg, hogy a pecsét őrzését mindég a legtekintélyesebb férfiakra bizták, még pedig papi rendből.

A királyi udvarban dicséretesen betöltött müködése jutalmául nyerte el Várad püspökségét és igazgatta azt bölcsen ama rettenetes zavarok között, melyek hazánkban akkor dultak III. István király és II. László, IV. István ellenkirályok viszályai miatt. Hazája iránt teljesitett kitünő szolgálatai elismeréseül Bánffy Lukács esztergomi érsek halála után I. Miklós váradi püspök lett Magyarország első főpapjává, a király és az ország sarkalatos jogainak őrévé: esztergomi érsekké.

Első azon váradi főpapok között, kiket az esztergomi érseki székre magasztaltak fel erényeik, érdemeik, hogy előbbi jegyesükre még nagyobb dicsőséget árasszanak.

II. Miklós (1470).

Ama keveset, mit *II. Miklós* püspökről tudunk, egyházmegyénkből való két jeles történetirónak: *Pray* Györgynek és *Fraknói* Vilmosnak köszönhetjük.

E főpap bölcsője idegen földön, Sziléziában ringott; holtteste is valószinüleg távol székhelyétől, sőt talán távol a hazától porladozik az anyaföldben.

Családi neve *Stoltz de Slantz* Miklós. Hunyadi Mátyásnak, az egyik legnagyobb magyar királynak kegye juttatta külföldi léttére hazánkban egyházi javadalmakhoz, előbb egri kanonoksághoz, azután a váradi püspökség fényes méltóságához.

Mátyás király szeszélyei, vagy szükségei szerint sokszor és könnyen tultette magát a törvényes formákon. De a magyar főpapság, mint mindig, akkor is lelkes védője volt a haza jogainak és törvényes szokásainak. A királlyal szemben tehát ellenzéki álláspontot foglalt el. 1471-ben legyőzte az ellene irányult felkelést, az abban részes egyháziakat keményen megfenyitette és felhasználta ez alkalmat arra, hogy az ellenzékeskedő, hazafiasan érző főpapoktól szabaduljon.

Ettől kezdve zsarnokká lett a magyar katholikus egyházzal szemben és politikai számitásból az ország legfontosabb állomásaira: a püspökségekre idegeneket hozott sokszor. Addig is tett igy, de azontul rendszerré vált alatta, hogy idegen származásu főpapok ültek a legjelesebb főpásztori székeken.

Ez a politika emelte II. Miklóst a váradi püspökség élére. Személyesen aligha igazgatta egyházmegyéjét, már 1470-ben tanulmányok végett heted magával a bolognai egyetemen találjuk. A középkorban nem ritkán fordult az elő, hogy még magas állásu egyházi férfiak is valamelyik hiresebb egyetemen tanultak. A római Szentszék nem akadályozta e szokást, hiszen tudományosságot kiván életszentség és okosság mellett a főpásztoroktól.

II. Miklós nem sokáig volt püspök. 1470. szept. 19-én nyerte el a római megerősittetést, de már 1471 febr. 28-tól kezdve okleveleink „üres"-nek mondják a váradi főpapi széket. Halálának sem helyét, sem idejét eddigelé nem tudjuk. Az bizonyos, hogy mint váradi püspök halt meg, mert hat évi üresedés után utódjának, a morva eredetü Filipecz IX. Jánosnak megerősitésekor felemliti a római levéltár, hogy a váradi egyház elhalálozás által üresedett meg.

III. Miklós (1598—1613.)

Azon tizennégy váradi püspök közül, kik székhelyeikre el sem juthattak, ötödik volt *III. Miklós*. Származására nézve horvát, de érzületére nézve teljesen magyar, ki hü magyar lelkületét, katholikus vallása iránt való buzgalmát a börtön és a számkivetés szenvedései között fényesen igazolta. Családi neve *Mikoch*, vagy Mikachin, latinul Mikacius, magyarosan *Mikácsy* volt. Egyházi pályára lépett s jelességei miatt hamarosan zágrábi kanonok, császármai prépost lett. Mikor püspöke a győri püspöki székre lépett, megtartván a zágrábit is egyuttal, Mikácsy Miklóst nevezte ki teljhatalommal a zágrábi egyházmegye kormányzójává.

De nemcsak az egyházi ügyek vitelében tünt ki jártassága; a harc mezején is nyilt alkalma vezető tehetségének bebizonyitására. Hasszán basa, boszniai helytartó, 1591-ben ötezernyi haddal betört Horvátországba, Kőrös vidékét elpusztitotta és Sziszek várát is meg akarta vivni. De a várparancsnok: Mikácsy Miklós vitézül megvédelmezte azt s a török sereg kénytelen volt elvonulni. Egy Márk nevü kapitány titokban összeszürte a levet Hosszánnal, ezért az erélyes pap-parancsnok agyonlövette, tetemét a Szávába dobatta.

Hirneve növekedtével gyorsan haladt előre az egyházi méltóságok fokozatain. 1593-ban tinnini püspökké, 1598-ban pécsi és ugyanazon évben végre váradi püspökké lett.

Szent László egyházmegyéje ekkortájban a pusztulás sivárságát mutatta. Az 1566-iki tordai országgyülés a váradi püspökségre nézve is kiterjesztett hatálylyal az ős katholikus vallást elnyomta, az egyházi renden levő személyeket az erdélyi fejedelemségből mindenünnen kitiltotta, miután már 1556-ban a püspökség javait a kincstár javára lefoglalták.

Bekövetkezett az a korszak, mikor Váradról a régi hit majdnem kiveszett, a püspökség egész területe mintegy missió-terület jelleget nyert. A csekély számban maradt katholikus hivek nélkülözték a vallás kegyszereit, mert oly idők virradtak fel, hogy Szent László városa, az egykor fényes püspöki székhely, az 1598-iki tordai országgyülés végzése szerint egy szerény falusi plébániának, Szőlősnek lett fiók-egyháza. Természetes, hogy a váradi püspök nem is láthatta székhelyét, joghatóságát nem gyakorolta, a püspökség inkább névleges volt. De a magyar király továbbra is nevezett ki főpapokat a jogilag ugyan nem, de tettleg megszünt egyházmegyék élére, igy a váradinak élére is; e gyakorlatot 1593-ban VIII. Kelemen pápa szintén törvényesnek ismerte el, miután kimutatták neki, hogy ezen püspöki cimekre kinevezett főpapok nem merőben cimzetesek, mert egyházmegyéikből némi jövedelmet kapnak és az országgyülésen helylyel és szavazattal birnak.

Azonban a magyar királytól kinevezett váradi püspököt az erdélyi fejedelem nem ismerte el, tehát az apostoli Szentszék apostoli helytartók utján gondoskodott Váradon is, épp ugy, mint Erdélyben a megmaradt hivek lelki szükségleteiről. A király pedig más téren alkalmazta az ügykör nélkül maradt püspököket, igy a nyáj nélkül szükölködő váradi pásztort is.

Mikácsy Miklós 1601-ben a királyi tábla tagja és a szepesi királyi kamara elnöke lőn. Mint ilyen Kassán lakott s 1604-ig hiven betöltvén ama fontos bizalmi állást. Ebben az évben tüzte ki Bocskay István a felkelés zászlaját. Lippay Balázs, csapatvezére, hajduival megrohanta a királyi kincstárt és kiüritette, Mikácsyt pedig Szalatnoky György pécsi püspökkel együtt bilincsekbe verettette és Eperjesre hurcoltatta, mivel királyukhoz hivek maradtak.

A győztes Bocskay pártfelei 1605-ben a korponai gyülésen Mikácsyt, mint hazaárulót számüzték, hivatalaitól megfosztották, mely itélet a bécsi békekötés pontozataiba is bekerült. A számkivetett püspök hős lélekkel türte balsorsát, de egyháza érdekeinek továbbra is éber istápolója maradt. Ugyanis az 1608-iki országgyülésnek a katholikus vallásra sérelmes cikkelyei ellen a pozsonyi káptalan előtt ünnepélyesen tiltakoztak a főpásztorok, többek között Várad főpapja! Mikácsy is.

1609-iki országgyülés LXI-ik törvénycikke végül teljes elégtételt szolgáltatott az annyit szenvedett püspöknek. A számkivetésből visszahivták és előbbi állásaiba, jogaiba visszahelyezték és a király maga jelentette ki, hogy kényszerüségből egyezett bele a hüséges hazafi és jeles főpap megbélyegzésébe. Ez időtől fogva a jellemszilárdság és elvhüség élő példaképe gyanánt élt a haza közvéleménye előtt, mindenkinek becsülésétől körülvéve. 1613-ban még jelen volt a pozsonyi országgyülésen, melyben a Bocskaytól és párthiveitől elvett egyházi javak visszaszolgáltatását iktatták törvénybe. Még ugyanezen évben fejezte be viszontagságteljes pályáját, melynek folyamán egyaránt ragyogtatta hadvezéri és főpapi talentumát, valamint pénzügyi kapicitását.

IV. Miklós (1737—1747).

Majdnem 200 év óta tartott háboruskodás, politikai és vallási visszavonás és velük járó pusztulás után a szatmári békekötéssel uj korszak köszöntött be hazánkba: a békés fejlődésnek, a helyreállitásnak áldásos korszaka. Szent László egyházmegyéje egyike volt a legtöbbet szenvedett vidékeknek, az egykoron oly virágzó, több mint 300 plébániát igazgató váradi püspökség területén alig volt katholikus hivő, a monostorok elpusztultak, a templomok nagyrészt osztoztak a régi székesegyház sorsában, vagyis megsemmisültek, vagy pedig protestánsok kezében voltak s igy nem illatozott bennük az uj-szövetség vérontás nélkül való áldozata.

De a Szent Király, bár hamvait szétszórták saját véreinek megtévelyedett utódai, bár alkotásait romba döntötték, nem hagyta el árva népét. Hatalmas pártfogása, mely egykoron Váradot a haza leghiresebb bucsujáró helyére emelte, most sem hiányzott; a jóságos menynyei Atyának kegyelme egymás után oly főpapokat ültet Várad főpapi székére, kiknél sem az ügybuzgóság, sem a tudomány, sem az áldozatos szellem nem hiányzott a romok eltakaritására, a katholikus hit-élet ujból való megteremtésére.

Benkovich Ágoston, gróf Csáky Imre, báró Luzinszky István, Okolicsányi János püspökök helyreállitó munkálkodásának folytatására hivta meg a mennyei legfőbb Pásztor *IV. Miklós* püspököt 1737-ik évben.

A Biharvármegyében birtokos, keres-szegi gróf *Csákyak* főrangu családjából származott IV. Miklós. Öcsse volt gróf Csáky Imre kalocsai érsek — s egyuttal váradi püspöknek és bibornoknak. A kiváló főpap oldala mellett sajátitotta el azt a lelkesedést, azt az apostoli lelkületet, mely később „őt, mint bátyja harmadik utódját és szellemi örökösét annyira áthatotta.

Tanulmányait Nagyszombatban, Bécsben és Rómában végezte. A katholikus hittudomány hamisitatlan forrásából meritette egyházias érzületét. 20 éves korában Bécsben, mikor a Pázmáneum növendéke volt, már feléje fordult a királyi kegy, t. i. ekkor nyerte a szepesi apát-

ságot, 3 évvel utóbb 1721-ben a szentjobbi apátság elnyerésével már a váradi egyházmegye klérusához tartozott. Valamennyi Miklós nevü főpap között ő az egyedüli, aki a váradi egyházmegye papsága köréből emelkedett fel ugyanazon papság főpásztorává.

Rómából hazatérvén, bátyja kanonokká nevezte ki a váradi káptalanba. 1726-ban várad-ujvárosi plébános lett, hol alkalma nyilott gyakorolni magát a legfőbb müvészetben: a lelkek vezetésének müvészetében. A káptalan majdnem valamennyi hivatalát viselte és előzékeny modorával közbecsülést szerzett mindenki előtt. 1734-ben már a nagypréposti méltóságnak kölcsönzött nagyobb fényt egyéni kiválóságával. Érdekes, hogy beiktatása a püspöki szék üresedése idejében ment végbe.

Végül 1737-ben a káptalani első méltóságot a püspöki szék felelősségteljes magas állásával cserélte fel 38 éves korában.

Gr. Erdődy Gábor egri püspök szentelte fel püspökké Kassán 1737 febr. 2-án és márc. 19-én Szent József ünnepén foglalta el főpapi székét egyházmegyéje osztatlan örömnyilvánításai között.

Gr. *Gsáky IV. Miklós* püspök tökéletesen betöltötte a főpásztornak Szent Pál leveleiben és a kánonokban elősorolt fontos kötelességeit. Csekélyszámu hiveit, egyházmegyéjét látogatva, személyesen felkereste, a legegyszerübb kunyhóba is ellátogatott. Fáradhatatlan volt a tanitásban, főleg a kisdedeknek és tudatlanoknak lelkébe szerette vetegetni az igazi hit magvait. Személyesen felkereste a betegeket, hogy nyujtsa nekik a vallás vigaszát, kibékitette az ellenségeskedőket, sok tévelygőt visszaterelt az egyedül üdvözitő egyház aklába. Főleg a gör. kel. oláhok közül birt rá sokat az unióra, saját szertartásu helyettest rendelt nekik, papjaik ellátásáról és ruházatáról bőkezüen gondoskodott, Váradon ő épittetett nekik templomot és plébániát. Egyházmegyéjét beutazva, midőn látta a régi hitélet romjait és összehasonlitotta a jelen állapotot a középkorral, nem egyszer fakadt könnyekre. Annál erősebben hevitette a vágy, hogy megyéje területén lakó téves hitüeket visszavezesse őseik vallására. E végből nem kimélt költséget, hogy alkalmas munkatársakat neveljen magának. Nem volt a hazában akadémia, gimnázium, papnevelő vagy árvaház, hol növendékeket nem tanittatott volna. Végre 1742-ben az akkor székesegyházul szolgáló Szent László plébánia-templom előtt püspöki palotát emelt s mellette papnevelő intézetet a papság tudományos kiképeztetése céljából. Első theologiai tanárokul két pálosrendü szerzetest hivott meg oda.

1739-ben döghalál fenyegette Váradot. IV. Miklós Borromei Szent Károly példájára gondoskodott hiveinek testi és lelki üdvéről. Egészségügyi óvintézkedéseken kivül imákat és bőjtöket rendelt el az ég haragjának kiengesztelésére. A könyörgő istentiszteletet ő maga tartotta.

Ugyancsak az ő nevéhez füződik a pálosok kéttornyu templomának felépittetése az Uri-utcán, mely ma a prémontrei kanonokrendé. Szent-László király régi szobrát, mely ma a papnevelő udvarán áll szintén ő készittette. Debrecen városában az urnapi körmenetet a hitujitás óta először ő maga személyesen tartotta meg a legnagyobb fénynyel és pompával.

Nemesen gondolkozó lelkének tanujelét adta azzal is, hogy a nép nagy szegénységének enyhitésére a püspökség birtokain vas-, üveg-, posztógyárakat alapitott, olcsóbbá tevén igy a gyárakban előállitott szükséges tárgyakat, másrészt pedig bővebb jövedelmi forrásokat nyitott az egyház és haza körül szüntelenül gyakorolt jótékonyságra.

Gróf Csáky IV. Miklós a váradi egyházé volt egyházi pályája kezdete óta, de nem maradt mindvégig a mienk. 1747-ben a kalocsai érseki széken is utódja lett biboros bátyjának. Sőt még tovább emelte őt érdemei elismeréséül az Isten kegyelme, az apostoli szék és apostoli királyi kegye, mikor 1752-ben végül a legelső magyar egyházi méltóságot, a primási széket nyerte el. Kalocsán és Esztergomban folytatta Váradon és megkezdett áldásos életét; magát alig kimélte egyházának, hazájának lázas tevékenységgel szolgált 1757-ben május 31-én, 59. éves korában bekövetkezett haláláig.

V. Miklós (1800—1802.)

A XIX. század első éveiben ült a váradi főpapi széken *Kondé V. Miklós.*

Pozsony megyei származásu, esztergomfőegyházmegyei pap volt, aki az egyhazi pályán majdnem minden téren müködött. Volt káplán, plébános; szepesi, majd esztergomi kanonok; viselte a bécsi magyar papnevelőházban, a Pázmaneumban, az elüljárói tiszt terheit még pedig oly dicséretesen, hogy jutalmul ezért lépett elő szepesi kanonokból esztergomivá.

Az urbéri ügyekben való nagy jártassága miatt az országos főbiróságok is csakhamar biráik közé sorolhatták. 1780-ban a királyi táblának, 1791-ben a hétszemélyes táblának lett tanácsosa. Gróf Batthányi József biboros, hercegprimás szintén méltányolta kiváló tulajdonságait és kormányzati képességeit, mikor 1791-ben helyettesévé és segédpüspökévé választotta. Ekkor szentelték fel püspökké a belgrági és szemendriai egyesitett püspökségek cimére.

Az 1190—91-iki országgyülésen ugy a királyi jogoknak, mint a haza törvényeinek lelkes védője gyanánt szerepelt, hithüségének és hazaszeretetének egyaránt bizonyitékát adta. Nem csoda tehát, hogy a Kalatay Ferenc püspök halála óta már öt esztendeig üresedésben levő váradi püspökségre őt szemelte ki I. Ferenc király kegye.

1800 ápr. 21-én, Nagycsütörtökön, miután Biharpüspökiben a krizmaszentelést elvégezte, Darabanth Ignác váradi gör. szert. kath. püspök és Kőszeghy László csanádi püspök kiséretében elfoglalta az ősi váradi főpapi széket.

Mindössze két évig lehetett itt püspök, de müködése emlékezetes lesz. Az uj váradi székesegyházban egymásután két püspökszentelés ment végbe; *Kőszeghyé*, a csanádi püspöké, továbbá *Miklóssy* Ferenc, egri nagyprépostéé és püspök-helyettesé, ki nemsokára éppen Kondé V. Miklós után Várad főpapja lett.

Akkor még a városon kivül állott a püspöki palota és székesegyház. Hogy a szép nagy kathedrális ne álljon üresen, hogy a nép könnyebben kijuthasson a lélekemelő szertartásokban való részvételre, Kondé püspök utat csináltatott a város és templom között, felszerelte azt hidakkal, lámpákkal. A hálás nép sokáig *Kondé-utnak* is nevezte ezt az utat.

Gánóczy Antal hagyatékából megvásárolta a nagyszerü könyvtárt és evvel megvetette alapját a püspöki könyvtárnak. Hogy a papnevelő intézet számára uj épületet nem emelt az uj székestemplom mellett, korai halála akadályozta meg csupán, de már a szükséges téglákat elkészittette.

Mint püspök szivén hordozta papjai és hivei javát. Személyesen prédikált, egyházmegyéjét végig látogatta, az üresedésben lévő plébániára felszerelési alapról gondoskodott az utódok kényelmére. 1802. okt. 4-én I. Ferenc király nevenapján még elvégezte az ünnepélyes istentiszteletet.

Ez alkalommal ékesitette fel káptalana tagjait a káptalani mell-kereszttel, melyet a király 1801-ben Szent László király zománcos képével ékesitve a váradi székeskáptalannak adományozott. — Ettől kezdve betegsége elhatalmasodott s végre decz. 18-án lelkét visszaadta teremtőjének.

* * *

A felsorolt öt Miklós immár a történelemé. Sem hazánknak, sem egyházmegyénknek nincs oka pirulnia miattuk.

Gróf Széchényi VI. Miklós, mint Várad főpapja, a jelené és a jövőé, — reméljük: ragyogó, boldog jövőé. Adja Isten, hogy Szent László egyházának történelmében arany-betükkel jegyezze fel Klio e nevet: *VI. Miklós püspök.*

Peszeki Ferenc.

VERSEK.

Vendéget várunk.

Vendéget vár az árva fészekalj,
Sürög a háznak nagyja, apraja.
Ki ezt, ki amazt fényesit, vasal,
Kurta a nap, rövid az éjszaka.

Bámul a vedlett, mohos ócska ház,
Az ütött-kopott rozzant ablakok.
A gyepes kert, a bedőlt kapu
Kérdőn néz és szinte mosolyog.

Benn a kifakult, keshedt zöld diván
Uj huzattal feszeng nagy kényesen,
Békén hagyja a két lármás gyerek —
Nem mernek hozzá közel menni sem.

És letörülve arcomról a könny
És eldugva sok tragédia,
Hogy ne lásson mást, csupán csak derüt,
A várvavárt édes jó nagyanya.

Hangulatok idején.

Mosolyogva költ fel a reggel.
A napsugár bekúszik hozzám
S körülölel csókos meleggel.
Eremben lüktetni kezd a vér,
A békóba vert, özvegy, — fehér.

Kitárom a gyenge két karom,
Jó vagyok, nem békétlenkedem,
Nem érzem a terhet vállamon.
Lelkemben kél ezer gondolat,
Szines kép, érzés és hangulat.

És már ott van a toll, a papir . . .
Tarka álmok el ne szálljatok!
Fehér mezőn kezem futva ir.
Halkan kocogva jön a cseléd:
Asszonyom, mi lesz ma az ebéd?

Föltekintek rá, kezem megáll:
Az ebéd? — édes jó Istenem!
Miniszterem tovább referál:
Fogytán a liszt, a tojás, a só,
Meg kéne már egy uj pad-mosó.

Öltöztessen engem anyukám!
— Ébred egy kis kócos, barna fej,
Irkára én is pénzt kérek ám!
Aztán csak hamar a reggelit,
Hogy a harangszó ne érjen itt.

Kivül beszéd, vajjon ki lehet?
A favágó, a tejes asszony —
És a postás hozott levelet.
Sietnek és rám vár mindenik,
Hisz az idő oly gyorsan telik.

Hess innen, hess te álom-madár,
Hallgassatok el ti szép mesék,
Rám az élet szürke gondja vár . . .
S mig kiporolom a szőnyeget,
Irigylem a szabad verebet.

Védőbeszéd.

Elhal olykor a dal
A kis fészek-aljon,
Nincs a mitől kedvre,
Nótára fakadjon.
Ha meg is csendül
Ugy nagynéha, ritkán,
Panaszos szó zendül
A kis hárfa húrján.

Anyamadár szárnya
Megvonaglik tőle,
Keserves bánata
Lehuzza a földre.
Roskadoz a két kar,
Gyermekeit védve,
Reszketve simulnak
Egymás kebelére.

Vádolnak, bántanak
Édes, kicsi árvám?
Hát már ilyen hamar
Reád tör az ármány?
Nézz csak a szemembe,
Még sohse hazudtál,
A véred se olyan
Nem oly tön fakadtál!

Apró mulatságod
Krajcáros parittya
Rég széttépve hever
Valamely sarokba.
Játszós kedved máshol —
S egyszer csak jött a vád,
A követ te dobtad,
Csak a te parittyád!

Magas tetőn által
Vér serkedt nyomából,
(Szekundát kaphatott
Az a fizikából!)
A csillagot talán
Érhette homlokon,
De háztetőn által
Embert, — azt tagadom!

Ráfreccsent a salak
Kis fehér lelkedre,
Forró csókkal, könnyel
Óh hadd moshassam le!
Aggódó két szárnyam
Takarjon, födjön el,
S haladjunk utunkon
Tovább, — emelt fővel! —

Mányiné Prigl Olga.

A SZERZETESEKRŐL.

Irta: **Dr. Zalai János** debreceni főreáliskolai tanár.

Uton-utfélen folytonosan azt halljuk hangoztatni, hogy a mai kor az eszmék harcának a kora. Ha a szemünk előtt lefolyó eseményeket csak amugy fölületesen nézzük, tényleg hajlandók vagyuk igazat adni azoknak, akik ezt a mondást állandóan a szájukon hordozzák. Ha azonban kissé megállunk s gondolkozunk az eseményeken, lehetetetlen, hogy be ne lássuk, hogy nem az emberboldogitó, nagyszabásu eszmékről van szó, hanem konkolyhintő, gyülöletet gerjesztő jelszavakról azok részéről, kik a zavarosban halászni akarnak. — Mert a modern jogállam, teljes demokratizmun, modern kultura, teljes válasszabadság az ugynevezet népjogok kiépitése csak jeligék, takarói annak a valódi tendenciának, annak a bevallott igazi célnak, hogy elsősorban a kath. egyházat a kath. világnézletet és felfogást teljesen kiirtsák a földszinéről.

Ez a cél lelkesiti azokat a zugujságirócskákat, kik egyéb téma hiányában tudatlan koponyával és mosdatlan szájjal az egyház tanainak, szertartásainak és összes intézményeinek legyalázásán és becsmérlésén izmositják gyenge macskakörmeiket; ez az eszme serkenti uj meg uj munkára azokat a felvilágosult és szabadgondolkodó elméket, kik mindenen keresztül gázolnak, a mit nekünk a szent mult hagyományozott, ez a törekvés ad erőt és kitartást azoknak a destruktiv természetü filozofiailag képzett socioidiologusoknak, kik gyakran a saját piszkukat és szenyüket az egyház kristálytiszta vizével lemosni akarják. — És ha a fegyvereket nézzük?

A modern radikális irány nagyhangu dobverői fegyverekben nem válogatósak. Mivel az egyház tanainak megdöntésére az összes kigondolt és kigondolható elméletek gyengéknek és csekélyeknek bizonyultak, érvek hiányában gyülölettől eltorzult arcal ferditenek, gyanusitanak, hazudnak, feketitenek, csufolnak, becsmérelnek, rágalmaznak, mintha mindezekre patentet nyertek volna, céljuk egy, hogy az egyházat minél gyülöletesebbé tegyék a könnyen hivő nagy tömeg előtt.

A demokratikus állam kiépitésének jeligéje alatt ez a piszokkal és hazugsággal dolgozó hadjárat előre megállapitott s jól megbeszélt terv szerint folyik és oly mértékben, mintha azegész pokoli sereg összeesküdt volna ellenünk, hogy vallásunkat, Istenünket, hazafiságunkat és minden jobb és nemesebb érzést kiöljön belőlünk.

Azok a hangzatos jelszavak, amelyekkel a haza jövendő nagyságát festik, azok a Syren hangokhoz hasonló dicshimnuszok, amelyeket a világot boldogitó és hazánkat behálózó titkos szövetségről zengedeznek, azok csak üres frázisok, semmit mondó kifejezések, de alkalmasak arra, hogy a könnyen hivő publikum szemébe por hintsenek. Hiszen nap-nap mellett hallhatunk ódákal zengedezni és szavalni a szabadgondolkodó egyesületekről és körökről. Micsoda nemes és ideális, micsoda káprázatos fényben tündöklő társaságok ezek a filozofikus, filantropikus és progressiv egyesületek.

A valóságban azonban ezek az idegen szavak mást jelentenek. A filozofikus szó valóságban nem bölcselkedőt jelent, mert az egyesület egész más célból és nem a bölcselkedés céljából alakul meg, amint azt a következő hiradást is bizonyitja: „Turóczszentmártonban — irja egy szabadgondolkodó lap — mult héten uj szabadkőmüves kör alakult „Észak“ cimmel, dr. T. tv. elnöklete alatt. A nagypáholy a kör rendtartását jóváhagyván, a testvérek haladéktalanul megkezdték müködésüket, amelyre klerikálizmusnak olyan dusan gyümölcsöző vidéken valóban égető szüksége van a haladó eszméknek. — Tudjuk, hogy a néppárt legjobb talaja a mindenkor tót lakosság vidékén volt, ott választották meg Zelenyák Jánost, az első néppárti képviselőt s ott van most is a fekete progromm legmegbizhatóbb serege. Az Észak-körre valóban szép hivatás vár s hisszük, hogy ezt a hivatást fényesen fogja betölteni.“ (Progressio. 3. sz. 60.) E kis hiradásból könnyen megérthetjük, hogy honnan fuj a szél; könnyen beláthatjuk, hogy az eszmék harca nem más, mint a katholicizmus elleni harc a papok, szerzetesek, apácák ellen, harc a hivő katholikusok ellen, kérlelhetetlen harc a magyarság ellen, vallás Isten ellen, hogy azután az oltárok romjain a papok halálhörgésén, a magyart tápláló és fenntartó elem megsemmisitésén, a fenálló társadalmi rend felforgatásán egy uj nemzetközi jogrendet épitsenek föl. A pokoli gyülölet izzó tüzében megmelegitett bélyegzővel szeretnék rásütni a megvetés, gyalázat, szégyen bélyegét mindenre a mi katholikus.

És ilyen körülmények között, ilyen gyalázatos harcmodor mellett azt mondják hogy a szabadgondolkodó egylet — filantropikus — ember szerető intézmény. — A tettek azonban azt bizonyitják, hogy a radikális haladás embereiben épen az emberszeretett hiányzik. — Mert hogyan egyeztethető össze az az emberszeretettel, hogy épen a kath. gondolkodásu és meggyőződésü férfiakat kipellengérezik, csufolják s lépten-nyomon szentségtörő kezekkel az ő legbelsőbb magánügyeikbe beavatkoznak? A tények beszélnek! Apponyi grófot, ki amerikai utjával többet használt az országnak, mint 100 szabadgondolkodó, egész utja alatt, mely csak dicsősége volt e haza fiainak, becsmérelték, gunyolták Midőn pedig ezt a ragyogó lángelmét az egyetemi tanács a tudomány falai közt akarja látni, ők állást foglalnak ellene; s itt sajnálattal jegyzem meg, hogy Apponyi kisebbitésében egy oly hatalmas erkölcsi testület, mint az Orsz. Ref. Lelkészegyesület hivatalos lapja vezetett. Miután vezércikkében alaposan lehordta a köpenyegforgató kalksburgi jezsuitát, azt mondja „Protestáns részről Apponyi ellen csak az a kifogás merülhet föl, hogy klerikális.“ — A buzgó támogatásért meg is kapta a jutalmat, nem tudom mit szólnak hozzá a protestánsok. A „Világ“ c. napilap mult vasárnapi számában emigy elmélkedik Tisza István gróf vallásának a templomáról: „Sivár, rosszul meszelt magtárszerü épület, melyben az egyetlen ornamens a lecsurgó esőviz nyoma, egyetlen képzőmüvészeti disz egy csomó nemzeti cimer és egyetlen szellemi forrás a piszkos, lélektelen gépiességgel leénekelt zsoltáros könyv.“ Lám, lám hová jutottak a kálvinisták az ő nagy liberálizmusokkal; vajjon ezelőtt tiz évvel elhitték volna-e, hogy ide jutnak, pedig előre látható volt.

Barkóczy Sándorról meg nem is beszélek. Páholyhatározatban mondották ki, hogy Barkóczyt nap-nap mellett ki kell pellengérezni, hogy a hirlapi támadás igaz-e vagy nem igaz, az nem számit. És miért? Talán azért, mert gonosztevő, rossz hivatalnok? Dehogy; becsületéhez nem férhetnek, mert szeplőtelen jellem — azért mert kongreganista. Olvashatják azt a vak gyülölettől inditott hajszát a szabadgondolkodó lapokban nap-nap mellett, de jegyezzék meg maguknak a tisztelt sociologusok, hogy a Barkóczy-ügy 13 millió katholikus ügye, aki hozzáférni akar, annak azzal a 13 millió katholikussal kell szembeszállnia először és csak az ő holttestükön gázolva juthatnak el hozzá.

A személyek elleni harcot nevezik haladásnak, progressivitásnak. Tudjuk mi az a haladás, Szende Pál szabadgondolkodó egyik előadásában ezt világosan kifejtette, midőn azt mondta, hogy nem lesz addig béke, rend és nyugalom ebben az országban, mig a hatalom: a kereskedelmi osztály, tehát a zsidóság kezébe nem kerül. Tudják jól ezek az urak, hogy ez csak akkor történhetik meg, ha a keresztény világnézletet lerombolják, ha a történelmi hagyományainkat megsemmisithetik, uccu neki tehát gyors léptekkel elsősorban a katholicizmusnak és annak egy legszebb intézményének: a szerzetesrendeknek.

A portugáliai események hatása alatt ki lett adva a jelszó, hogy az idegen szerzetesek beözönlése ellen a modern radikális áramlatnak állást kell foglalnia, jobban mondva: a magyar szerzetesrendek ellen a rendszeres hajszát meg kell inditania. A határozat ellen hiába szólalt fel a Mária-testületek állandó hóhérja: Fáber Oszkár szabadgondolkodó, hogy hiszen az idegen szerzetes-beözönlésről szó sem lehet,

azóta napilapjaikban és folyóirataikban tervszerü és önkényesen koholt támadások látnak napvilágot a szerzetesek ellen, nemrégiben pedig a jezsuiták budapesti házát akarták megostromoltatni, mert az ujságirók azt állitották, hogy a házban hazájukból kiüldözött portugál jezsuiták rejtőznek. Sőt egy temesvári öreg szabadgondolkodó azonnal 2000 koronát ajánlott fel e célra. Amellett annyi dajkamesét költenek a szerzetesekre, addig-addig beszélnek, hogy a végén magunk is elhisszük, hacsak óvatosak nem leszünk.

A magyarországi szerzetesrendek egyikemásikának ezeréves multja van e hazában. A magyar államélet megteremtésénél és berendezésénél mint tanácsadók ott szerepeltek a szerzetesek. A honfoglaló magyarokat békében megismertetik a nyugat kulturájával, földmiveléssel, téritenek, tanitanak, erdőket irtanak s a szilaj daliák erkölcseit nemesitik, háboru idején maguk is kardot rántanak s ott vérzenek el a hősök között. Századokon keresztül ők képezik az összekötő kapcsot a Nyugat és Kelet között. Századokon keresztül ők az a csatorna, amelyen a nyugati kultura a magyar földre ömlik. Mint az angol hajóköteleken a vörös fonál, ugy huzódik végig a magyar államéleten a szerzetesek müködése napjainkig. Ott vannak Mátyás király udvarában mint a magyar tudósvilág képviselői, ott barangolnak a nép között, osztozkodva annak bajaiban és örömeiben. Ébresztgetik a magyar irodalmat, fejlesztik a magyar nyelvet. A szabadságharc idején bal karukba a keresztet, jobbjukba a kardot — diadalra viszik a magyar ügyet. A branyiszkói csatát egy piarista tanár hősiességének és lelkesedésének köszönhetjük. Szóval a szerzetesrendek tagjait mindenütt ott találjuk, ahol a magyarságról, a magyar ügyről van szó: szószéken, csatatéren, iskolában, kórházban és ha a sors ugy hozza magával, a börtönben is.

Természetes, hogy azok az elemek, amelyek a magyar állam érdekét csak ott és akkor támogatják, ahol maguk is hasznot látnak, amelyek a magyar történelembe betekinteni nem tudnak, mert abban semmi közösségük és semmi részük sincs, s most épen eme névtelen hősök jóvoltából, pénzhez, vagyonhoz s jóléthez jutva saját jól megválasztott nevüket akarják a haza ezeréves fenntartóira rákenni, midőn történelmi nagyjainkat kulturbestiáknak, a papokat világcsalóknak és népbutitóknak, a szorgalmas és buzgó szerzeteseinket henye ingyenélő fajnak nevezik. Rólunk pedig, kik egyházunkhoz, papjainkhoz és ezeréves hagyományainkhoz ragaszkodunk, egy a szemétdombon kukorékoló kakas — mint azt egy tekintélyes lapunk irja — azt meri büntetlenül kukorékolni: „Én csak egy hazaárulást ismerek, azt a hazaárulást, amely az osztályuralmat és a népbutitó klerikálizmusnak érdekeit többre becsüli a magyarság érdekeinél. — Természetes, hogy azoknak a magyar kultura ezeréves munkásai — a szerzetesek nem tetszenek.

A modern világ gyermeke vagy nem tudja, vagy tudni nem akarja, hogy mi a szerzetes élet lényege. Vannak különben igen jámbor lelkek, kik ugy fogják fel a dolgot, hogy a szerzetes-kolostor egy kórház, ahová a lelki betegek, életuntak, csalódott szerelmesek s blazirtok gyógyulás céljából bevonulnak. Mások meg ugy tekintenek a kolostorra, mint menedékhelyre, azok számára, akik a világban boldogulni nem tudnak. Igen sokan teljes rosszindulattal s szivök egész gyülöletével terjesztik Voltaiere a világba dobott szavait: „A szerzetesség a semmitevés édes állapota, a szerzetesek mások költségére élő rabszolgák.“ Ezek azután szeretnek irni s olvasni s tovább adni holmi sejtelmes, pikáns történetkéket a szerzetesekről és az apácákról. Mindezekre pedig a történelem alaposan rácáfol.

Az emberben nevezetesen él a kitörülhetetlen vágy a boldogság után. A teljes boldogságot azonban ezen a földön nem találjuk meg. A valódi teljes boldogság, a mennyei birodalom birása csak halálunk után érhető el. Részleges boldogságot egyházunk tanitása szerint már e földön is elérhetünk és ez abban áll, hogy az ember a szeretet és örök jóság Istenével minél bensőbben egyesüljön. S ezt a boldogságot a földön az érheti el, a ki minél inkább távolodik a világ hiuságától s minél inkább törekszik a keresztény tökéletességben az Istenembert elérni. A szerzeteseknek épen ez a céljok!

Amde a keresztény tökéletességnek három nagy akadálya van: a test kivánsága, a szemek kivánsága és a lélek kevélysége. Már most aki ezen három akadály ellen küzdeni akar, annak meg kell hallgatnia Krisztus urunk eme hivó szózatát: „Ha tökéletes akarsz lenni, akkor menj add el mindenedet, a mid vagyon és oszd el a szegényeknek s kincsed leszen a mennyben; azután jőjj, kövess engem“! s meg kell tartania a három evangéliumi tanácsot: „a lelki tisztaságot, a szegénységet s az engedelmességet.“ A szerzetes követi Krisztus hivó szózatát és kötelezi magát a három ev. tanács megtartására. Midőn ezt teszi, nem kényszerből teszi, hanem teljesen szabad akaratából kifolyólag. Testi és lelki kivánságait teljesen aláveti Istennek, közvetlenül pedig elöljáróinak. A szerzetesek tehát a keresztény tökéletességnek példányképei, a keresztény tökéletesség ideáljai.

Innen van az, hogy több szerzet-alapitó teljesen visszavonultak a világtól s rendesen az erdőségek mélyébe vonultak, ahol a testet kinozták, nehogy eszébe jusson a lélek ellen fellázadni s rajta diadalmaskodni. Visszavonultak a pusztába, hogy távol legyenek a világ gyönyöreitől és csábitásaitól. Életmódjuk is a legszükségesebbekre szoritkozott. Egyszerüen éltek; gyökerekkel s erdei gyümölcsfélékkel táplálkoztak. Pénzen semmit nem vásároltak, hogy eszükbe se jusson a világ kincse. Amellett hasznos munkát végeztek, erdőket irtottak s földmüvelést üztek. Midőn számuk jobban gyarapodott, összeverődve szabályzatot alkottak; amely szabályzat körülményesen a legapróbb részletekig körülirta az egyes szerzetesek életmódját, anélkül, hogy akarat nélküli rabszolgákká tették volna őket; mert a szerzetesek tartoznak ugyan főnökeiknek engedelmeskedni, de azokat ők maguk választják. Az engedelmesség az ésszerüség szempontjából szükséges. (Minden tag választó és választható. A tagok összessége megfoszthatja a lelkiismeretlen elöljárót állásától, az egyest az elöljáró üldözése elől megvédi az összesek ébersége. A mai alkotmányszervezet igen sokat tanult a szerzetesek szabályaiból.)

A szerzeteseknek azután több faja fejlődött ki s mindegyik valami más magasztosabb célt tüzött ki magának az emberiség érdekében: igy a hittéritést, tanitást, betegápolást stb. Igaz, hogy ezekre a célokra vállalkozhatik más is nemcsak a szerzetes, de a szerzetes erre különösen vállalkozik. Igy a szerzetes amellett, hogy példás életmódjával alkalmat nyujt a hiveknek a keresztény tökéletesség ideálját bemutatni, valóságos áldás is az emberiségre, mert azt a feladatot, amelyre vállalkozott, nem teljesiti pénzért és kitüntetésért, hanem teljesen Isten iránt való szeretetből. Ez a szerzetesség lényege.

A mai kor gyermeke azonban mindezek dacára azt mondja, hogy a szerzetesek közgazdászati, társadalmi és közerkölcsi szempontból kárára vannak a népnek. Lássuk ezeket a maguk valóságában!

Legcsábitóbb a közgazdászati szempont. Itt azzal érvelnek a könnyen hivő és fölületes emberek előtt, hogy a kolostorok vagyonából igen sok szegény emberen segiteni lehetne! Hát ez dajkamese! A szempont amilyen nevetséges, ép oly tarthatatlan. Hiszen egy apáca évi eltartása alig kerül 700—800 koronába, de a legtöbbször még nagyobb szegénységgel küzd. Ezért a csekély bérért dolgozik reggeltől estig, tanit, beteget ápol, más alsóbbrendü munkát végez, pihenője alig van s mindezt minden zugolódás nélkül teszi a legnagyobb önfeláldozással. Hátha most letenné a fátyolt s belépne a társadalomba, mint betegápoló vagy tanitónő, vajjon megelégedne-e ezzel a csekélységgel? Vajjon nem követelne-e az egy koronás fátyol helyett mindjárt egy szakajtót? Hát a szerzetes tanár, aki mos a legszükségesebbekkel elégszik meg, nem követelne-e mindjárt nagyobb fizetést a mostani pár korona helyett? Hát vannak-e olcsóbb tanerői a társadalomnak, mint a két nembeli szerzetesek? Hogy mindig van betevő falatjuk, ez csak azt mutatja, hogy ezt a csekélységet, amivel rendelkeznek okosan kezelik s nem dorbézolják el. Bizony a mai panamás kornak jó volna egy kis szerénységet és gazdálkodást tanulni a szerzetesektől! Ebből a szempontból a jó szerzet valóságos áldás az emberiségre.

Társadalmi szempontból Fáber Oszkár szerint azért veszedelmesek a szerzetesek, mert kiszoritanak másokat az állásból! Hát mit szóljunk erre az alávaló üvültésre! Hát vajjon Fáber Oszkár beéri e most annyival, amennyivel beérte volna, ha szerzetes maradt volna? Vagy talán a szerzetes, ha megszünt szerzetes lenni, megszünik élni? Hát nem követel állást ő is? Vagy talán arra gondolnak ezek a felvilágosodott urak, hogy a szerzetesek kiüzésével vonatra rakjuk őket s elküldjük más haza felé, mint azt Portugalia tette saját hongolgár szerzeteseivel? Hát a szerzetes nem fia-e ennek a hazának, nem a vérünkből való vér?

Valóban nem tudja az ember nevessen-e ezeken a hülyeségeken, vagy bosszankodjék! Azt hangoztatják, hogy a szerzetes lusta, renyhe nép. De hiszen csak az imént azzal vádolták őket, hogy elhóditják mások elől a munkatért? Hát hol itt a logika? Hát hogyan lehet a munkát a lustasággal összeegyeztetni? És miért kelnek a szerzetesek korán? Talán azért, hogy lustálkodjanak? Hát kik nyujtózkodnak 10 óráig is az ágyban, kik töltik meg naphosszat a kávéházakat, kik dáridóznak éjjeleket a mulatóhelyeken, kik huznak semmittevésért a bankoktól napidijakat a szegény nép keserves fillérjeiből, nemde azok, akik a szerzeteseket henyéléssel vádolják?

Azzal is vádolják a szerzeteseket, hogy közerkölcsi szempontból veszedelmesek, mert rontják a társadalmat. Hát azt kérdezhetjük ezektől az uraktól, ha szerzetesek nem volnának, meg tagadnák-e magukat? Nem süllyedne-e közülök igen sok ama erkölcstelen pocsolyába, amelyben a mai társadalom nyakig van s nem kiáltozna-e onnan, hogy a szerzetesek veszedelmesek? Vajjon kiáltozásával nem a saját gonoszságát akarja takargatni?

Nyilvánvaló tehát, mit akarnak ezzel a nép közé dobott jelszóval elérni. Nem a szerzetesrendek káros hatása az emberiségre rugója ezen mozgalmaknak, hanem az, hogy a szerzetesrendek üldözésével gonoszságaikról akarják elháritani a közfigyelmet.

Bármely szempontból is tekintjük a dolgot, a szerzetesrendek csak áldás az emberiségre nézve. Egyszerü életük, nemes buzgalmuk, emberszeretetük, jótékonyságuk, önzetlen önfeláldozásuk és Istenhez való ragaszkodásuk rikitóvá teszi azt az ellentétet, amely köztük és a mindent kizsákmányoló, önző és haszonlesö osztály közt uralkodik. Ezért kell a szerzeteseket üldözni.

És mivel ők is emberek, hibázhatnak — példa reá Fáber — de a hiba nem a szerzetben van. Feltünő, hogy a rosz szerzetessel megbarátkoznak, együtt gonoszkodnak, a jókat a gonoszokért üldözik.

Magyar katholikusok! Gondolkozzunk egy kissé a mondottakon! És ha jól megértettük a dolgot, kiáltsunk oda a piszkolódó tábornak: „Elég volt! A pohár megtelt!“ Azt hirdetik, hogy az uralkodó barátszellem ellen megindították a kérlelhetetlen késhegyig menő harcot! Vegyük fel a felénk dobott keztyüt, sorakozzunk mi is! Nem mi kezdtük ki őket, ők gyaláznak és rágalmaznak bennünket, ők pökdösnek reánk! És higyjék el nekem, ha ez a 13 millió katholikus megmozdul e szép hazában, azok a nagyképü népboldogitók ugy járnak, mint a mesebeli egérke. Az egérke az állatok királyát, a szundikáló oroszlánt akarta megbosszantani. Sokáig piszkált az orra körül, de az csak türte. De a végén az ő türelme is elfogyott s elég volt egyik körmét megmozgatnia s az egérke fogva volt. És csak az imént vakmerő egérke gyáván életéért könyörgött.

Azt hiszem nekünk sem kell egyéb, csak megmozdulnunk, hogy a lázitó, romboló és piszkolódó elem elhallgasson!

Adja Isten, hogy ugy legyen!

Csodák korában.

Elbujva a hirlapokba,
Olvasgatom álmélkodva,
Mik esnek a nap alatt.
A vivódó ember-elme:
Győzelemről győzelemre,
Napról-napra hogy halad!

Gondolatát a villámtól
A föld tulsó oldaláról,
Már szabadon dobja át.
S tudománya hatalmával
Napról-napra uj csodákkal
Ékesiti fel magát!

Többet ésszel, mint erővel,
Birkozik a levegővel.
S a föld sarkát tapodja
Nincs már neki elérhetlen . . .
Ut után néz a végtelen
Messze nagy csillagokba!

Dicső ember, szegény ember,
Oh, hogy e sok győzelemben
Szived mégis eleped . . .
Hasztalan a nagy tudásod
Békességed, boldogságod
Ha soha föl nem leled!

Szabolcska Mihály.

AZ ÖREG GULYÁS.

Irta: Kaczvinszky Andor.

Ott született e nádtenger közepén kiemelkedő földnyelvre készitett szárnyékban. Az első fürdője a füszálon csillogó harmat — nevelője a virágos rét — danája a bölömbika bugása; muzsikája a gulya kolompja, játszó pajtása a nyájőrző komondor. Ilyen állapotban cseperedett föl a Sárréten Farkas Andás, a leghiresebb gulyás-familiából eredt ő, a ki még a falut is csak akkor látta ha taplóért meg kováért kellett az édes anyjával be menni a göröghöz, — vagy ha a gulyát a falun keresztül legelőre vagy vásárra hajtották s a kisérő szekérről szólongatta a kicsapódó tinót, amint apjától hallotta: Olykor-olykor le is szállott a kocsiról, a szűröcskéjét panyókára vetve kisérte a gulyát ő is rekettye füzből faragott kis botjával gulyás módra hadonászva, még apja fáradságtól féltve, ismét felülésre nem kényszeritette. A hogy nőtt, mindig beljebb-beljebb haladt a gulyás-tudományban, a mibe büszkeséggel vegyes örömmel oktatta apja az öreg Farkas Sámuel.

Tanya veréseknél ő adta kézhez az összes szerszámokat, sőt már a rekettyésből a bográcshoz szükséges szolgafát is ki tudta választani. Szür ujja pásztorosan bekötve, az apja utmutatásából mindig volt benne tiszta fehér vászon rongyba csavargatott kis darabka szalonna — fából készült só-paprika tartó, egy darab fekete kenyér meg garasos fanyelü kassai bugyli bicska. Ezen felszerelés szürujjban hordásához azért szoktatta a kis András az öreg Farkas, mert mint mondani szokta: „A pásztor embert a kegyelmes Uristen ippeg ugy a pusztára teremtette, mint a cigányt a falu végire“ — Soha se tudhatod, folytatta az a öreg, hogy ha egy kicsapódó tinó után kell menned hol száll nád az iczczaka erdőbe-é vagy a sikon mindig jó ha az élelem melletted van. Emez atyai oktatásokat pontosan megtartotta András egész élete folyamán, mert a pásztorélet világában is voltak bölcsességek, a mit a még akkor igen ritka könyvekben sem lehetett volna megtalálni.

Igy fejlődött András deli legénynyé, a ki után a midőn nagy ritkán bement a faluba a göröghöz, atyja vagy anyja megbizásától szükséges füszerszámokért nem egy leány megfordult, hogy Farkasék Andrását jól megnézhesse; messze földön és nem minden bokorban akadt olyan egyenes, sugár termetü nap barnitotta piros képü, egészségtől duzzadó legény mint ő. Szelid erkölcsben nevelkedett, az olvasás mesterségére édes anyja tanitotta ugy a számokra is Birizdó Sása, ki szintén szabados familiából származott és nagy szerelemből ment mint felügyelő-cseléd leánya, nem minden akadály nélkül, a szegény gulyásbojtárhoz; de csöndes megelégedett boldogság kisérte ugy a pusztai konytyos nádkunyhóban, mint a gulyaakol melletti téli lakásban, mert Sára fiatalabb éveiken az egész nyarat ura mellett a szárnyékes nádkunyhóban töltötte s csak akkor vonultak be telire, a mikor a gulyát az akolba beverték. De még ez sem minden évben — csakha tulságos zimankós hideg idő miatt felborzolódott a gulya szőre — kerültek rendes fedél alá. Itt hallott egyet-mást a világ forgásáról ugy az öreg Farkas, mint a hozzá tartozói.

Nagy ünnepen Karácsony és Husvét napján a soros bojtár maradt a jószággal s az egész gulyáshadnak templomba kellett menni az öreg Farkas Sámuel határozott akaratából miként mondani szokta: — Sokat káromoljuk az egek urát muszájból, — hát igen ránk fér egy kis égi segedelem. — De meg ily alkalomkor szivesen is hallgatta az öreg Nagytiszteletü Gallyagas Dániel esperes ur szivhez szóló igéit. Ilyen helyzetben a természet ölén élő András fia nem is lehetett Isten és embertől elrugaszkodott vad lelkületü.

Az élet módjához mért biztos öntudattal lelkitisztaságában a félelmet egyáltalában nem ismerte, tanubizonyság a jóféle gácsi posztóból készült pruszlikjának belseje, amely nádifarkasnak a bundájából volt bélelve, sőt még a cifraszürének is egy jó része. A farkast, mely a szárazon maradt nád csepjében ütött tanyát, komondorai segitségével a kezéből soha ki nem szakadó árvatölgy furkós gulyásbottal minden más fegyver nélkül egyesegyedül mindig agyonverte és a győzelmi mámor csillogó tüzével cipelte a tanyára be a hüséges vadásztársak a két komondor társaságában. Ilyenkor az öreg Sámuel apónak is fölcsillant szemében az apai öröm büszkesége s a farkas teteme körül ácsorgó férfi népnek büszkén oda is mondogatta:

— No nádvágók, ezt tegyitek meg!

Mire a nádvágók is bizonykodva emlegették, hogy:

— Haisze' Samu bátyám, mi is fogtunk a mult esztendőben, amint tudja is kend, nádvágóval egy vaddisznót! És ez igaz is volt. Amint vágták volna a befagyott láp jegén a nádat, Jenei az egyik nádvágó észreveszi, hogy előttük nem messze a sásos zsombékban valami fekete állat fekszik. Csendre intve a többit, összesugnak, hogy vajjon mi is lehet az.

Az egyik azt mondja:

— Talán a dózsai bivaly szökött ismét meg s bevette magát megint a nádba? Erre megindul a kémlelő nyaknyujtogatás.

— Nem az az komám, hanem disznó, mert nincs szarva, de fehérlik az orra körül valami

— Az a foga — hallja kend

— Hát akkor agyaras vaddisznó! — szól a harmadik.

Ezután teljesen susogva megállapitják a támadási tervet, amelynek magva az volt hogy felemelt nádvágóval (ez eg méter hosszu nyélre kovácsolt másfél arasznyi kaszahegy) csendesen körülfogják és egyszerre mindenki ott vágja bele a nádvágót, ahol éri. Dictum factum! A legcsendesebb sompolygással körülveszik a mélyen alvó agyarast és egyszerre öt nádvágó mélyedt a vaddisznó testébe. A fölriadt vadkan még igy is elment volna, mert a feje fölé eső szorosan testéhez hevederezett dakujából egy jókora darabot kikanyaritott Barta Mihálynak, ha Jenei kommandójára „fülire! farkára!“ rá nem veti magát a hátuljára a többi, valósággal a fülit-farkát megkapva, lenyomták és a csizmaszárból előkerülő hosszu késsel a kegyelemszurást el nem végzik!

A jól táplált agyarasból bőven csörgedező vért is — bárha egy szélke paszulyba került — rendesen fölfogták. Más edény hiányában a délre szánt fazékból a paszulyt öntötték ki, hogy a vérnek helye legyen.

Amikor a kan utolsót hördült, győzelemittasan örvendeztek a nem remélt szerencsének és a társaság tanácskozott, hogy mitevők legyenek. A kapzsiabbak az egyenlő arányban való „felötölés“ mellett nyilatkoztak rendes perzselés után, de Jenei, a ki a legszámitóbb volt a csapatban, azt mondta: Hát kedves komáim igy nem lenne sem jó, sem igazságos mert nézzétek, a feje olyan, mint egy buzamérő véka, hát igazság volna az, hogy darabjain nizvist valaki a csontot meg a bürt kapja, hanem mondok egyet — kettő lesz belőle.

— Te Katona Ferenc, mint legfiatalabb, bemész a faluba szekirirt; Kamuti bemegy a tanyába bográcsir, mire te előjösz a szekirrel, egy kis lyukon kiszedem a veséjét, meg kihuzgálok a májából is egy darabot, a bélfodrából kerül zsir is; egy kis kóstolót lakunk belőle.

De ne felejts el a kántorkorcsmából egy korsó „káposztáskerti“ vinkót is hozni, hagyma, só, paprika van itt elég. Még azt akarom mondani, hogy a közsigházhoz is eridj be és szólj a birónak, hogy doboltassa ki a faluba, hogy öten egy nagy agyaras vadkant fogtunk a nádban, aki megakarja nizni, ne sajnáljik egy pár tojást hozni a meglátásáért Jenei Ferenc házánál.

Erre a furfangos fogásra a többiek is helyeslőleg bólintottak. Jenei pedig fontos képpel tette hozzá:

— „A szerencse szárnyon jár, boldog aki rátalál“. Ha már megadta az Isten, ne eresszük a markunkból.

Ezek után hentesi szakavatossággal egy tenyérnyi vágást tett a kan hasán és valóságos műtői ügyességgel vette ki a veséket, a májat és a bélfodorhájat; a bográcsba helyezvén kellőkép fölszeletelve, hagyma, só, paprika, de még a közelből elhozott krumplivagdalékkal oly izletes bográcshust készitett, hogy az illatot megérezve, még a környékbeli szürke varjak is körül kémlelték az öröm e tanyáját.

Mire Kamuti előjött a szekérrel, már a bográcsban készen várta az illatos pecsenye, a nádból lobogó tüzet rakva, kipirult boldog képpel fogyasztották az étvágycsillapitó eledelt a jó Istent dicsérve s a nagy zöld korsó káposztás kerti vinkót szürün kortyolgatták. A vadászlakoma után fölkelve szól Jenei: „Hát emberek tegyük a szekérre a disznót! Igen de a harmadfélmázsás kannal nem birtak ugyannyira, hogy a tanyából kicsődült cselédnép segitségével is csak ugy sikerült, hogy a szekérből a hátsó két kereket kivették és ugy csapófázták föl a derékba s tették helyre a kerekeket. Ezután gondosan leteritették a disznót egy hamvassal s igy érkeztek mind az öten a faluba, hol már a kiváncsiak feldobolt serege várta a ritka látni valót, a markukba szorongatva a pár tojás belépti dijjat. A vadkant Jenei a szekérszinben helyezte el egy lugró lábra, agyaras száját felpeckelve nyujtóztatta ki, a szekérszin nyitott részét ponyvával zárta el a nem fizető, ingyen kiváncsi szomszédok elől. Az utcaajtónál helyezett el két nagy halfogó vessző varsát és két oldalról mellé ültette „jegyszedő“-nek a két, eddig nem szerepelt disznófogó Nagy Bálint és Oláh András társait, kik alig győzték a tojásokat elszedni ugyannyira, hogy meg utoljára a csikfogó varsákat is elő kellett hozni, mert a tojásnak már alig akadt helye.

A tolongás annyira nagy volt, hogy ha a disznót másnapra is meglehetett volna tartani veszély nélkül, talán még a gabonását is tele hordták volna tojással.

Másnap hajnalra volt tervezve a vaddisznó perzselése és igazságos elosztása. De a falu mindent kiszimatoló szatócsa Czukkermandl Ábrahám félre hivja Jeneit. „Fherenc szomszid, csak nem akarják eligetni ezth a djönjörü bürt! Vétek, halálos vétekh volna!!!“

— Hát mit csináljunk véle?

— Nyhuzák le khürmöstül, agyarastul és én a szegin szatócs aduk irthe üt florint, ez piz?! Ugy is történt. A perzselés elmaradt. A szatócs kifizette a lefejtett bőr árát és boldog

mosolylyal simogatta a szép fekete bundát, amelyet azon nyersen másnap két árán adott el.

A társak pedig a megmaradt részeket a falu hiteles mérlegén öt felé elosztották, a tetejébe még két-két szakasztó kosár tojás is jutott egynek egynek, lelkes parolázással hurcolta el ki-kt a maga osztályrészét a megfogott nagy kaniból.

Ezt abban az időben mindenki tudta, igy az öreg Farkas Sámuel is tudta és hogy a szavait félre ne értsék — hásze' nem is megbántáskipen mondom Ferenc öcsém, ti se voltatok hamvába hót emberek — de látod, a mit András fiam tett és tesz, az minden arra való pásztorember kötelessége, mert ha rákap a jószágra ez a beste toportyán féreg, még a kenyerit is elveszthetí a gulyás miatta.

Igy növekedett föl szerényen tiszteiettudással becsületben és rettenthetetlen bátorságban Farkas András. Máskülönben semmi se zavarta volna tiszta egyszerü életét, de ő rá is bekövetkezett a nehéz nap, a sor alá állás.

Abban az időben még kötéllel fogdosták a katonának való fiukat. Ő rá is kivetették a sorsot. Az öreg Sámuel azonban a négy négyszegmértföldnyi nádtengerbe ugy elbujtatta, hogy hiába keresték minden évben, három éven át nem tudták megtalálni.

— Fiam, mondja Andrásnak, be mész az útközőfokig, ott balra fordulsz az aranylápnak, onnét a halasnak vezető keskeny kollokány ösvényen jobbra lekanyarulsz a bösövény dombig, ott egy kis kunyhót találsz, hires buvó helye volt Babaj Gyurkának, ott nem akad rád senki, de te imádkozz, hogy forditsa el tőlünk Isten azt a keserü kenyeret, hogy téged mellőlem elvigyenek. Olykor-olykor ellátogatok hozzád, még a fogdosók ideje le nem jár. Megpakkolva a gulyás tarisznyával lépett ki András egy estén és csak az ő általuk tudott buvóhelyen telepedett meg.

A katona fogdosók sürün megjelentek, de az öreg Gulyás mindig azt jelentette, hogy más vármegyében van jószággal, nem is jön haza egy darabig. Három éven keresztül bizonyos időben a katonafogdosók hol este, éjjel, hol hajnalban mindig megjelentek, de végre is sikerült örökre kimenekülni.

Az idők multával az öreg gulyás elhalt András fia karjaiban, a számadó gulyásság ő rá maradt, megházasodott, egy neki való feleséggel példás életet élt. Egy leány gyermeke született, fiu gyermeke nem volt. Ő is, miként atyjától tanulta, becsülettel szolgálta uraságát késő vénségéig.

De jött a kultura szele, a lápokról lecsapolták a vizet, eltüntek a nádasok és ma eke alatt sivalyog a tőzeg-omboly, a vadliba keservesen gágog a puszta avar fölött, eltünt örökre a hely, hol pihés fiait csobbantotta bele a békalencsés vizbe, anyai gonddal körül uszkálta apró kicsinyeit.

. . . . . .

A gulya is kiszorult a nádból, kopasz földön meg nem élhetett, elhajtották homok vidékre, a hol bár sikság volt, de Farkas András még sem találta magát otthonosan. Szomoruan mondogatta, hogy:

— Hijjába hallgatom a bölömbika bugását, a vizityúk kripegését, a nádi veréb csacsogását estenden, csak a gulya kolompját hallom, meg távolból nehány kuvasz vakogását.

*

Nagyot fordult a világ. A magyar faju szarvasmarha kezdte veszíteni az értékét, a legtöbb gazdaságban pirostarka nyugoti fajmarhával kezdték szinte divatszerüen helyettesiteni a magyar fehér marhát. A gazdaság vezetősége utasitást nyert, hogy pirostarka apaállatok beszerzése végett Bonyhád vidékére kell menni, hol a legjobb ilyen fajta jószág van.

A „több szem többet lát", elvénél fogva a vezetőség által magam is, bár különösebb dolgom nem volt, o társasághoz utasittattam. Ekkor láttam meg ugy hetven felé hajló korában Farkas András öreg számadó gulyást, ki a vett jószág hazaszállitása és ápolása végett rendeltetett el. Széles karimáju debreceni pásztorkalapja alul elég nyugtalanul tekintgetett széjjel a keleti pályaudvar előcsarnokában, a szür nyakába akasztva, kezében az elmaradhatlan tölgyfa csáti furkós bottal, félszemét folyton rajtunk tartva, hogy valahogy el ne szakadjon tőlünk.

Látva nagy szorultságát, megesett a szivem rajta, odamegyek hozzá és azt mondom:

— Ne féljen kend András, nem hagyom el kendet, mert tudom, hogy ritkán látott kend együtt ennyi embert!

— Hát igaz uram, hogy a debreceni nagy vásáron lehet csak helyel-helyel ennyit látni!

Ha egy lovas katona leugratna ide, még az is elveszne ebben a sokadalomban! Még zsidó is akadna vagy két templomra való!...

Nem sokáig hallgathatom az öreg gulyás elmélkedését, mert a portás beszállást jelzett az induló gyorsvonatra, rászóltam az öregre, hogy utánnam. Igyekezett is az öreg utánnam ugy annyira, hogy a nagy tolongásban egy öreg kisasszonynak a selyem pincsi kutyáját ugy nyomta akaratlanul fejbe a szür alól kilógó nagy fütykössel, hogy még akkor is nyivákolt, mikor a kocsiban elvoltunk helyezkedve. Az öreg kisasszony, láttam, hogy rémületében a mentők után sivalkodott. Ezer szerencse, hogy a sürü tömegben nem vette észre András, mert lett volna egy kis perpatvar.

Az öreget a fülke folyosóján helyeztük el, hol leereszkedett a kalauz helyére, az ujdonság nyugtalanságával tekintgetett szerteszét. Elérjük az összekötő vasuti hidat, hol fel, hol le kapkodja fejét az öreg András.

— Ez a Dunafolyó, mondom neki.

— Derék egy viz, van nehányszor nagyobb mint a Körözs. Ni de még olyan ladikot is látok rajta, amelyiken kemence van?! Füstölög a kéménye!

— Gőzhajó az öregem. Ippeg ugy hajtja a hajót, mint a fokon hajtotta a csajkát az evező lapát;

— Hm! hm! Furcsa, motyogott az öreg.

— Osztég az hid meg taláng vasból van?

— Biz az öregem, kü a lába vas a fája!

— Ejnye, de sok kovácsnak kellett itt lenni, még össze kalapálták!

Elhagytam az öreget tapasztalatai töprengéseiben.

Mondanom is fölösleges, hogy pazarul élveztem az öreg gulyás minden szaván, minden mozdulatán. Amidőn ismét kimegyek hozzá, látom, hogy a nagy furkós botot a tornác fütő rostélyára fektette, épen jön a jegyszedő kalauz, ki szemtanuja volt az állomáson a kutya sivalkodásának. Látva a végig fektetett nagy fütyköst kérdi.

— Nem kend ütötte meg az öreg kisasszony kis kutyáját ezzel a nagy bottal.

— Nem vagyok gyerek, de életemben uram soha senkinek kárt nem tettem. Tudja a jó atya különben. Kutya ü! vigyázzik ü magára! Kár volt olyan nagyon sipogni az asszonyságnak is, mert ha az én bodri kutyámat a farkas megharapta a nádban, hiába vinynyogott mer ü ment a farkashoz, ha fájt neki, minek ment oda!

— Hogy aztán kedvenc jószágának még is pártját fogja, bár dünynyögve utánna tette, hogy a farkas a bürit rendszerint ott hagyta!

A fülkébe be menve rágyujtottam egy szivarra, egy kicsit beszélgettem, de ismét kimentem az öreg gulyást élvezni.

Látom, hogy félig-meddig lehunyt szemmel gunnyaszt az öreg.

— Talán álmos kend, András?

— Még iccaka se tudok eludni, nemhogy mos, — de a fránya vigye ezt az ördög szekeret, összefolyik előttem minden, mint ősszel a ködben!

— Ez azért van, mert közel néz meg egyet-mást. Távolabb nézzen, mindjárt jobban lát!

Megfogadta a szavamat, annyira a menynyire megnyugodott.

— De láttam azért, ahogy Dombovárról befordultunk, jól láttam, hogy nyugtalanul tekinget a hegyek fölé — szük völgyekben meg épen a hideg rázta. Nem is lehet olyan embernél csodálni, aki magas koráig a Kunhalomnál magasabb hegyet nem látott.

Sokszor néma fájdalmas sóhaj tört ki széles melléből.

— Hej tekintetes uram, de hitvány, göringyes egy ország ez! Hogy nem simitotta el a jó Isten ezt a sok nagy hegyet, még a napot sem látom tülle! Oszt ezen a vidéken van az a szép jószág, amelyik különb a mi kormos bikánknál?

— Azt mondják öregem.

— No, kiváncsi vagyok rá.

Bonyhád felé a vicinálissal döcögtünk. Elhagyva Szászvármáza állomást, mindig szánalmasabb képpel nézte a meredek sárga, meg veres agyag szántóföldeket. Midőn azonban meglátta az első facipős (klumpa) svábot, összecsapta a kezét!

— Kegyelmes Isten! hát még bőrbocskorra se telik nekik? ami még dézsás oláhnak is van. Hát nem csodálom uram ezen a pipa földön! — Ezt a vicinális összes állomásain elmondta, mert már ott rendes III-ad osztályt kapott.

— Majd találunk még jobb vidéket is András, — mondtam vigasztalólag.

— De tekintetes uram, ahol facsizmába járnak, ott nem hiszek már az életben. Nyomorkodás lehet itt minden.

Beérkezünk Bonyhádra este. Az öreg letelepszik a vendéglő ivójában, kipakkolja a tarisznyát és ősi szokás szerint egy liter vörös vinkót rendel, melynek bevégezte után felszedelőzködött, kiült a kapu elé.

Másnapra kelve kimegyünk hegyes-völgyes utakon egy tanyára, ahol tenyészállatok voltak.

Ott fogad egy valószinüleg nem gazdasági pályára készült, mindenféle hájjal megkent, szóáradatot zuhogó fiatal ispán, agyba-főbe dicsérve mindent, éppen a tanya előtt állottunk, hátul a legcsöndesebb megadással páhogta a szüzdohányt az öreg gulyás, vártuk a bikagulyát.

Közelünkbe esett egy meredek sárga-agyag szántóföld, eltelve a sok svihák dicsérettől, bátorkodtam megkockáztatni egy kérdést, reá mutatva a meredek szántóföld legtetejére és kérdem:

— Kérem szépen, ott is megterem a tisztabuza?

— Kérem, volt a rohamos válasz, de még oly kiváló szép kövér, hogy még rendesen megszokott dőlni!!!! — Erre a hátam mögött kojtoló öreg gulyás félszemmel azzal a leggyalázóbb paraszt tekintettel föl sandit és azt mondja: Tán mert szédül odafen!!!! (t. i. azért dől meg.) Nekünk se kellett egyébb! A hányan voltunk annyi felé dőltünk mi is a kacagástól. Erre még az ispán is elhallgatott!..... De megérkeztek a bikák, figyelemmel kisértem az öreg gulyást. A látott jószág az ujdonság ingerével hatott rá! Hallgatott mélyen. Végre kérdeztem, hogy mit szól hozzá.

— Nem lehet eltagadni, hogy szép jószág a maga fajtájában de ez uram ippeg olyan mint a selymes bárány, — mint az irós vaj. Ehez nem kell gulyás — a vászon cseléd is eltud ezzel bánni, hasonlit ehez a facsismás néphez. Az este néztem a vendéglő ivójában hogy valamin össze kaptak sör mellett és uram — képzelje!? kalappal verekedtek! Hogy mi lesz nálunk ebből a jószágból — majd az idő mutatja meg!..... Néhány bika vétele után mi gyorsvonatra ültünk, kocsin kerülve a fő vonalig, az öreg egynapra ott maradt. Majd nem sirva vált el tőlem. Bucsuzóul egy kérdést intéztem még az öreghez:

— Ugylátom András nem igen kedveli kend ezt a vidéket?

— Uram! csak a kegyelmes Isten még egyszer haza vezéreljen a Sárrétre; ha meghaltam, testámentumba meghagyom, hogy a siromba lábbal se forditsanak erre felé!!!...

Három cigány.

Lenau után Linder Lajos.

Hogy a szép Alföldet rovám
A puszták fövényében
Sinylő kocsin: három cigány
Hevert egy füz tövében.

Az egyik ócska hegedűn
Nótázgatott magában.
S szállt a tüzes dal gyönyörün
Az alkony biborában.

A másik boldogan pipál
És néz a füstgomolyba
Fölénnyel, mint egy kiskirály,
Akinek semmi gondja.

Jól szundikált a harmadik,
Egy fán lógott cimbalma;
Ezen a szél, szivén pedig
Álom szállt át suhanva.

Ruhájukat pár rongy tevé
Száz folttal kicifrázva.
De mindnek legszebb az övé,
Fütyülnek a világra.

Nekem ők azt példázgaták:
Ha alkonyunk közelget
Mint nézzük le a sorsot is
Álom, dal s pipa mellett.

És visszanéztem szüntelen
A kocsiról utánok.
S ugy tetszett: jönnek ők velem.
Az éjfürtü cigányok.

A feminista.

Irta Boér Margit.

Pisti (Az ugynevezett apostolok közül való kik nagy erővel küzdenek a női jogokért. A ruházata is a legmodernebb: sima, szük nadrágszoknya, férdi kabát, kemény gallér, férfi kalap, sétapálca. Nagy agitáló utján betéved egy elegáns palotába. Az előszobáig nyugodtan halad előre, egy lélekkel sem találkozik): Nincs itt senki. Gyönyörü háztartás mondhatom. Ha véletlenül valami zsivány lennék, jó fogást csinálhatnék. No végre valami lelkes lény. Ugy látom inas. Huh, be kiálhatatlan az ilyen cselédség. Öreg, egész ősz inas, kinek már nem lehet hasznát venni. Éppen csak lábatlankodik s az ő csetlése-botlása több kellemetlenséget okoz, mint amennyit ér a szolgálata. Bizonyosan az asszony hozta a házhoz a többi limlommal, mint gyermekévei hüséges gondozóját. Nem szeretem az ilyen embereket, mert nagyon érzelgősek, puha a lelkük és nincs bennük semmi akarat a cselekvésre. Jobban örültem volna, ha gőgös, lenéző szolgahadat találtam volna itt, mert az ilyen népség gazdájával könnyebben lehet elbánni.

Pista (Ez nem tartozik az apostolok közé, már azon igen egyszerü oknál fogva is, hogy férfi, akinek a jogokért már nem kell harcolni. Különben is egész öreg, ősz urasági inas. kinek nagyon ósdi, egyszerü elvei vannak): Kilehet ez. Biztosan valami vigéc kisasszony. (Pistihez:) A méltóságos asszony nem fogad.

Pisti (büszkén): Az meglehet, de engem mindenesetre elfogad. (Parancsoló hangon) Jelentse be, hogy Aranyvári Pisti, a hires feminista apostol kivánja tiszteletét tenni. Igen, fontos ügyben.

Pista: Uram ne türd el. A mi időnkbe a fiuknak adtak becsületes fiu nevet, a lányoknak lány nevet. Most meg a nagyságos urfiak névjegyére van irva a Mária és a kisaszonykák viselik a Pistát, meg a Sándort. Hát akkor vajjon engemet mért kereszteltek Istvánnak? Hogy ilyen hóbortos teremtésekkel legyek druszaságba. Mennyivel kedvesebb a mi drága virágunk neve, a Lili konteszé, épen mint a milyen kedves ő, a szentem.

Pisti: Csak gőg, fenhéjázás és mindenki meghajol előttünk. Azt már saját tapasztalatomból tudom, hogy ahol kedvesen, szerényen, kérőleg lép fel az ember, durva visszautasitásra talál, mig ellenben ha parancsoló a modorunk, fölényt tudunk gyakorolni a legtöbb esetben.

Pista (tünődve, nem tudja semmikép, hogy mit tartson az egész dologról): Hm. Pisti is, kisasszony is, apostol is. (Lassu léptekkel, fejcsóválgatva csoszog előre-hátra.)

Pisti: Eleget türtünk, mi nők különösen a férfi nemnek csak azért, mert ők voltak az erősebbek, a parancsolók. Most végre itt az idő, hogy megmutasuk, hogy ha gyengébbek vagyunk is, de több akarat és kitartás van bennünk. És ez fog segiteni, megnyerni a csatát velük szemben. Az akarat és kitartás, amiből a férfiaknak nem sok jutott.

Pista (magában motyogva): Dejszen függnél csak az én akaratomtól . . .

Pisti: Ők csak megindulnak nagy zajjal, tüntetéssel, reá nyomtatják zászlóikra a hangzatos „Előre“ — „A felvilágosodottság nevében“ stb. jelszavakat. Aztán tesznek is egy lépést előre, igyekeznek kifényesiteni szellemük berozsdásodott alkatrészeit, hittel, bizalommal vannak mindenki iránt és szeretnék megszoritani kezét az egész világnak. (Ezt szónoki pózban mondja, igen nagy lendülettel.)

Pista: Lennék csak fiatal és adnék neked kezet én!

Pisti (gunyosan): Aztán az első egy-két akadálynál elcsügged az akarat. Az első kisérletnél ha nem fordulnak az ész kerekei idegbolonditó csikorgás nélkül; ha megcsalva érzik magukat azok részéről, kiktől sokat reméltek, akkor kevés küzdelem után letörnek. De mi, mi nem igy teszünk. (nagy hévvel) Minket az akadályok izgatnak.

Pista: (hüledezve) Szent Isten . . .

Pisti: Ha elménk nem tud mindjárt engedelmeskedni, raparancsolunk, hogy „akarom“ és éjjel nappal fáradva, tanulva győzünk. Nem bizunk senkiben, csak magunkban és ez megadja a sikert, mert saját magunkat meg nem csalhatjuk soha . . . Ugy bizony, ilyenek vagyunk mink, mai nők, (büszke elégültséggel néz a rémült Pista inasra) akiknek, ha kedveskedni akartak eddig a férfiak, megtettek a teremtés virágainak. Hohó uraim! (neki megy a harcias mozdulattól meghátráló inasnak) Minekünk nincs szükségünk erre, mi nem akarunk a könnyen hervadó kis virág sorsára jutni, mi részt követelünk a koronából, melyhez magukat hasonlitják. Igen, abból kell részesedés, ha mindjárt tövisből lesz is az a korona.

Pista: Hászen, ha abból van, én át adom az én részemet s nincs a mér' velem tovább veszekedjék. (el akar menni.)

Pisti: (Megragadja a Pista kabátját és visszatartja, ugy szónokol tovább tüzzel) Nem. Első sorban a férfiakat kell meggyőzni, tehát hallgasson meg. Mi harcolni akarunk az élet küzdő terén, nem jutalmazni. Előttünk a férfi semmi, mivel teljesen egyenlők vagyunk.

Pista: Már engegyen meg nacsága, de ha teljesen egyenlők vagyunk, csakugyan semmik vagyunk. (hirtelen el, mint aki örül, hogy valami nagy veszedelemből megmenekült.)

Pisti: Rémes, hogy mennyit kell magyarázni ezeknek a férfiaknak és még sem akarnak megérteni. Különösen a társadalom alsóbb rétegeibe megy nehezen a mi agitálásunk, ahol abszolute nincs semmi érzékük a feminizmus hatalmas nagy ügye iránt. Utálatos férfi népség. (hirtelen kiderült, mosolgó arccal.) Ah, éppen itt jön két példány. Csinos, nagyon csinos. Fess gyerekek. Huszártiszti uniformis, ellenálhatatlan szőke fej . . . Jaj, hol egy tükör.

Az én tavaszom.

Ez az én óhajtott, epedőn várva-várt
Nagy és szép tavaszom,
Melyet tikkadt lelkem vágyón szomjuhozva
Lekönyörgött Tőled esdőn imádkozva
Teremtő Hatalom.

Sebetrejtő szivvel az élet végtelen
Oázisát jártam,
Tikkasztó homokján — nem találva másra,
Mint bántó közönyre, maró gunyolásra
Oly egyedül áltam!

Reményt vesztett lelkem. Támolygóan fáradt
Vándor lett belőle,
Meginogva, törve, bánattól gyötörve
Nem vágytam már tovább, csak egy sirgödörbe
Csöndes pihenőre.

. . . Ekkor találkoztunk a nagy keresztuton
Te, az üde lányka,
Én, a roskadozón ingadozva járó
Sebzett lelkü vándor már révet sem váró
Sorstól vetve, hányva.

Felém közeledtél . . . Szóltál hozzám lágyan
S szavad hallattára
Fölcsendült a lelkem édes zsolozsmája,
Virágszirmot hintett visszatért imája
Szivem fájdalmára.

Rózsanyitó lelked csodás napsugára
Elüzte az árnyat,
Mely bánat-világom gyászfátyolaképen
Lengett utaimon ijesztő setéten . . .
. . . Nyomán tavasz támadt.

Egygyé lett a sorsunk. S hol mi ketten járunk,
Fü, fa, virág éled!
Ragyogó kikelet büvös verőfénye
Mosolyogva röppen lépteink elébe,
Gyönyör lett az élet!

. . . S ha pihenni vágyom, félve gondolok a
Csöndes temetőre,
A hónál fehérebb, nekem a legszebbre,
Oda hajtom fejem a te hü kebledre
Édes pihenőre.

Ez az én óhajtott, epedőn várva-várt
Nagy és szép tavaszom,
Melyet tikkadt lelkem vágyón szomjuhoza.
. . . Áldassék a neved mindeneknek Ura,
Teremtő Hatalom!

Koncz Béla.